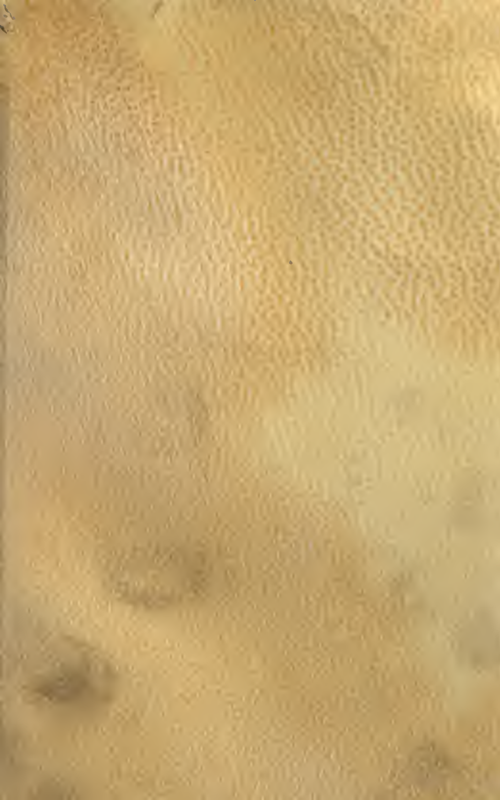

GONORRHOEÆ VIRULENTÆ CURATIONES.

VIRULENTAE GONORRHOEÆ SYMPTOMATA, NATURA, CAUSA & CURATIONES.

AUCTORE

GULIELMO COCKBURN,

MED. DOCTORE, & Societatis Regiæ in Britanniis Socio.

Qui ipse ex Sermone Anglico in Latinum vertit.

LUGDUNI BATAVORUM,

Apud ISAACUM SEVERINUM, 1717

PRÆFATIO.

INsignes eorum hominum, qui de Natura Gonorrhœæ, *atque Remediis, hucusque scriptitarunt, hallucinationes, necnon fæda sane atque lasciva conscribendi ratio, tantum apud Me valoris habuerunt, ut Ego etiam ea, quæ hoc de Argumento diu sum meditatus, in manus hominum effunderem. Atque equidem ut in hujus Morbi naturam, ejusque curandi rationem, rite percipiendam, prurientis animi fomite (quantum fieri potest) remoto, Lectores perducantur, Mihi potissimum curæ erit. Plurimæ enim, quæ de hac Re in publicum emanarunt, Dissertationes lascivientis potius Animi incendia excitasse, quam sana ad ipsam pestem extinguendam auxilia Juventuti ministrasse, videntur: adeo ut haud minus periculi ex hujusmo-*

di libris ad mentes hominum, quam ad corpora ex ipsa Contage profectum, sæpenumero deprehendamus. Quando autem quicquid mali utraque ex parte advertitur, illud omne a sinceriori Gonorrhœæ *examine emendari possit, quod, nullis libidinis quasi facibus adhibitis, ad hujus Luis penetralia pariter atque Medelam viam patefaciet, tum quidem non metuendum est, quin tota, quæ a Bonis Viris concedi solet, Benevolentia Mihi etiam danda, qui ad tam honestam metam ausus sum aspirare. In quantis rebus deficiant, quamq; impar ia prorsus sint tentamina, quæ in vulgus delapsa fuerunt, ea præsertim Medicinæ peritioribus innotuerunt, qui permulta in hac parte desiderari lugent, vehementer expetunt suppeditari.*

Non est, ut singulos hujus generis errores Præfationis nostræ brevitas anteoccupet, in sequentibus paginis sese manifestius prodituros. Satis sit in præ-

senti universim significare , vocabula , quæ in usu communi sunt , obscura esse, descriptiones Rerum haud accurate confectas, vix unum ex omnibus Symptomatibus dilucide explicatum, Morbum denique ipsum tam mediocriter cognitum haberi, ut in totius Morbi locum Unius tantum Signi *nomen supponatur . Ulterius igitur mirari desinamus , magis cõgruas curandi regulas exploratas non fuisse, cum fontes ipsi ejus Fluminumq; progressus & decessus in abdito multum delitescant : ex quibus omnibus efficitur, exitum hujusce mali semper ambiguum, sæpenumero fatalem fore . Universas jam vero hasce hallucinationes in sequẽti* Tractatu *non modo in apertum prolatas, sed etiam correctas penitus & emendatas fore confido. Cum novis Medicamentis novæ quoque Rationes excogitantur, a quibus deterrimæ* Gonorrhœæ *Vires , brevi tempore, absque ullo dolore , maximaque cum certitudine*

essra-

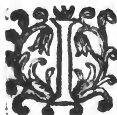
effractæ protinus evanescunt. Quæ ad nuperum hujus Morbi in Terris partum & quasi incunabula attinent, Ego ab iis dedita opera abstinui, utilius esse judicans, Naturam ejus Curandique Methodos aperire, quam in Rebus, tanta incertitudine implexis, hærere. Liceat igitur cum (a) Eudoxo *in* Fernelio *consentire, atque concludere, De* Origine *haud magna contentione decertem, sed de illius* Causa *de* vi & Natura, *ex qua Curandi ratio omnis ducenda.*

(a) de Abditis rerum Causis Cap. 14. Lib. 11.

GONORRHOEÆ VIRULENTÆ, SYMPTOMATA, NATURA, CAUSA, ET CURATIONES.

CAP I.

Descriptio Gonorrhææ

LLA Contagis Venereæ Species, cui totam in præsenti nos operam damus, cum *Profluvio è Carne* in Sacris Literis (quæ antiquissima Medicinæ monumenta ætate multum superant) disertè delineato tantam, secum similitudinem, & quasi cognationem, affert, ut Nomen etiam, quod *Profluvium* illud apud Græcos olim habuit, idem Contages nostra apud Recentes Medicos, *Gonorrhæam* scilicet, sortiatur.

Attamen autem inter Eas plurimum Discriminis intercedit, tum quod hæc nostra Lues, tanquam Pestis, ab utroque Sexu spargitur & propagatur, tum etiam quod longè gravioribus Symptomatibus perstringitur; adeò ut teᴛriori Fœdæ seu *Virulentæ Gonorrheæ* titulo brevi notaretur.

Fluor albulo, flavo, aut viridi Colore perfusus,

fuſus, cum ex Pene Marium erecto aut languido erumpens, tum ex Mulierum Vagina emanans, nullis Voluptatis ſtimulis alterutro excitatis, *Virulentam Gonorrhœam* indicat.

Hoc profectò Virus, Ægrotis ſive vigilantibus ſeu dormientibus, pari ferè Unda diſtillatur, tantiſque inſuper viribus tantaque acrimonia imbuitur, ut brevi tempore interjecto miſeros, quos in curſu irrigat, Vaginæ aut Penis Meatus circumrodat, tantos dolorum quaſi aculeos inter mingendum excitans, ut ex Medicis complures Veſicam Calculo potiùs perculſam fuiſſe, quàm Canales iſtos ſecreta ſanie vexatos primum fuerint ſuſpicati, donec ex diverſo, quem vidit Experientia, Symptomatum vultu diverſam quoque Morborum ſpeciem Medici Jampridem agnoſcere didicerunt.

Ad Viros, hac Ægritudine afflictos, Urethræ vellicatio immanem, cum Penis erigatur, dolorem affert, talemque ferè Senſum ſuſcitat, qualis eſſet perceptus, ſi Membrum illud fune quodam circumligatum conſtrictim premeretur.

Hujuſmodi autem corroſivus Humor non tantum Vaginam atque Urethram, verum etiam cæteras quoque, quas tranſcurrit, Partes exagitat, adeòque Glandis & Fræni capita convellit, ut gravis aliquandò apud Urethræ extremitatem Hiatus pateat, & Glans *Perinæum* verſus retroducatur. Virus enim, ſive in ipſo Coitus articulo; ſeu durante Effluxus acrimonia, Impetiginem quandam procreat, quæ fuſiùs in Præ-

Præputium quàm Glandem expanditur, quæque formam *Cancri* quæ se ferens, à Gallis Nostratibusque *Chancre* vocitatur.

Hæc *Carcinomata*, sive in Glandem sint sive Præputium porrecta, tantam plerumque crassitudinem inducunt, ut vel Præputium, quasi quibusdam Bursellæ Adstrigmentis contractum, tam immobili complexu totam Glandem comprehenderit, ut Hæc vix, & ne vix quidem, liberari possit; vel secus in Cervice consistens tam tenaciter adhærescit, ut ad Glandem obducendam protrahi non queat. Hæc Affectio à Græcis hominibus *Periphimosis*, Prior illa *Phimosis* nuncupatur: hæc autem Vocabula, cum aptissima sint, a Medicis, quotquot hoc de Argumento scripserunt, tum *Latinis*, tum *Rrecentibus* retinentur.

Quinimò tenues Vesiculæ, limpido atque translucido latice repletæ, in *Præputio* nonnunquam reperiuntur, quæ a Similitudine, quam ad Crystallum propter suam pellucidam Substantiam habent, *Crystallinorum* nomen attigerunt.

Similiter etiam in Mulieribus acris humor, è Vagina effluit, sphinctera istius aliasque, quas transgreditur, partes lacessit, atque inflammationem, graves æstus, acutos in reddenda Urina dolores, atque incrustata Ulcuscula inducit. Cum autem Fœmineum Genus morbo quodam, cui nomen est *Fluor Albus*, sæpe afficiatur, qui & materia & colore & acrimonia, qua Urina afficitur, *Gonorrhææ* sit persimilis, itaque non solum magna Utilitas est; sed summa quoque

Medicis difficultas ambiguos hosce Morbos distinguendi, præsertim cum genera eorum curationisque rationes inter se fortassis plurimum sunt sejunctæ. Hanc verò Rem, quæ adeò adhuc difficilis fuit ad judicandum, ut experientiæ aciem crebro fugerit, a me in sequenti *Tractatu* explicari posse confido.

Quanquàm hæc nostra *Gonorrhœæ* descriptio ità perspicua & pressa sit, ut nulla, quæ *Veneream Luem* consequuntur, Symptomata complectatur, tamen pro certo habemus præceptiones Medicorum circa Eam confusas fuisse & valdè perturbatas. Ex iis enim (a) Primi ne in minimam quidem *Gonorrhœæ* mentionem per quadraginta annos inciderunt; Alii (b) tam dubie atque hæsitanter locuti sunt, ut Eos aliam ullam *Gonorrhœæ* notitiam habuisse, quàm quod ab Iis Signum *Venereæ Luis* & quasi Satelles putaretur; pro comperto dicere vix possumus; Cæteri verò (c) *Gonorrhœam* esse quandam Morbi Gallici Pedisequam potius quam Præcursorem autumabant, Originemque ejus duci a Semine, quod ex Receptaculis suis, cum primum depravetur, abundanti flumine erumpit.

Adeo ut si quid ab his Authoribus aut feliciter animadversum, aut fideliter traditum fuit, tùm profectò *Veneream Luem* alio in Antiquis, atque

(a) *Sebast. Aquilanus; Nic. Leonicenus. Nic. Massa. Natal. Montesaurus. Anton. Scanarolus. Jac. Cataneus. Joan. Benedictus. Hieronym. Fracastorius* &c. *ad Ant. Musam Brasavolam.*

(b) *Gabr. Fallopius.* Cap. 86. & cap. 100.

(c) *Anton. Musa. Bernard. Tomitanus. Prosp. Borgarutius. Alex. Trajan. Petronius. J. Fernelius. Leonard. Botallus. Guil. Rondeletius* & alii.

atque alio in noſtris Temporibus modo propagatam haud injuria arbitrari poſſimus.

Cum verò hæ Tenebræ 40 tantum Annorum ſpatio incumbuerunt, cumque ab eo uſque tempore repetentes utrumque Morbum ex certis definitiſque & inter ſe diverſis rationibus procedere, *Gonorrhœam* ſcilicet (ut ſupra annuimus) ab impuro Coitu, *Luem* autem *Veneream* vel ex ipſa *Gonorrhœa*, vel ex *Carcinomate* imperite tractato, naſci deprehendimus, Quis equidem aliam tantæ in judicando incertitudinis, tantæ in ſignificando obſcuritatis inter Medicos cauſam eſſe putet, niſi incredibilem quandam difficultatem percipiendi Naturam, aut ſaltem exponendi indicia Peſtis tam gravis & inauditæ?

Neque ædepol (ut verè dicam) hæc Caligo prorſus etiam in præſenti evanuit, verum Scriptorum jamjam memoratorum Auctoritas plurimum quoque ponderis in noſtri Seculi Medicos hodie habet; quod in ſequentis Diſſertationis filo evidentius eluceſcet.

Ab Iis, quæ jam dicta ſunt, manifeſto conſequimur, quod *Virulentæ Gonorrhææ* Materies vel eſt (uti ex Veteribus, quotquot hunc Morbum perſtrinxerunt; atque ex Recentioribus complures jam conſentiunt) Corruptio Seminis: vel Pus Navieſque quædam in loco, ad quem Contagii cauſa perferri poteſt, generata: vel Liquorum quorundam, qui a Natura comparantur, debitiſque in locis ſecernuntur, depravatio; vel *Carcinomatis* demum cum hac depravatione conjunctio.

Sed ut quæ sit materia *GonorrhϾ*, & qui Loci *Carcinomata* facilius suscipiant atque alant, & quo modo ab una parte ad aliam Contages feratur, felicius indagemus, operæ pretium erit, Partes istas, ubi figere se possit hic Morbus, leviter perstringere. Verisimillimum enim est hasce omnes difficultates, si Partium texturam & usum atque aditus prius perspectos habeamus, a Nobis postea facilius expediri. Si enim Partes, in quibus hic Morbus vulgò collocatur, Alimenti satis suppeditare non possint; illæ autem, quæ possunt, præ nimia distantia affici a Contage (præsertim quando Infans sit) non queant, tum profectò hujusmodi Effluxus materiam ab Iis (utcunque aptæ aliter videantur) nequaquam suppleri, sed novas ultrà sedes tentari oportere, quæ & propter Copiam suam pascere, & propter Vicinitatem suscipere Luem possent, necesse est ut concludamus. Quapropter jam mihi proponenda Ratio videtur illas, in quibus *Gonorrhœa* insidet, Partes cum omni Modestia depingendi.

CAP. II.

Partes Corporis, in quibus Gonorrhœæ *Sedes vulgò constituitur.*

VAriæ *Medicorum* Hypotheses, in superiori *Capite* propositæ, de iis Partibus Corporis excutiendis, quæ in materiam *Gonorrhœæ* ullo modo influunt, præcipue Nos admonere videntur; Eaque verò sunt, vel quæ secretioni Se-

Seminis, vel quæ custodiæ, vel quæ emissioni inserviunt. Quando autem hujusmodi *Disquisitio* ad rem sane neminis esse posit, qui externam partium, quæ in utroque Sexu Generationi dicantur, formam conspectam non habuit, itaque Ego interioris Structuræ involucris pleniorem calamum dare instituo, tum quia minus in promptu sunt, tum quia magnam lucem afferent iis, quæ in decursu hujus Operis dicturi sumus.

Atque equidem Nobis sese exhibet imprimis *Vagina* Fœminarum paulò accuratius delineanda, quippe quæ majores fortasse partes in processu *Gonorrhœæ* obtinet, quam quæ ponuntur in vulgari opinione. *Vagina* verò, in omni Muliere Viro tempestiva, a Natura ita comparatur, ut satis patens sit admittere Penem Maris & Fœtum excludere, utcunque angustum sit ipsius Uteri Orificium. Interna ejus Substantia nervosa est, Exteriorem verò laxa Membrana carnosis quibusdam Fibris interspersa constituit.

Plurimi equidem atque exigui canales in Vagina reperiuntur, ex quibus ampliores & frequentiores circa partes ejus inferiores (ubi *Urethra* sese inserit) versantur. Hi profectò rivuli viscidam quandam Seri copiam suppeditant, a qua Partes simul lubricæ fiunt, & ab Urinæ acrimonia defenduntur. Hic liquor inter coitum foras abunde prosilit, & pro Semine muliebri, haud prudenter satis, apud *Veteres* habebatur.

Excretorii parvarum Glandularum ductus

inter *Urethræ* Sphinctera & interiorem Vaginæ Membranam positi cæteris ductibus, qui eandem quoque Nominis rationem habent, Priores se Medicis prodiderunt, & ab iis *Lacunæ* nominantur.

Sphincter quidam Musculus Vaginæ suppetit, qui, situm suum *Clitoride* paulo inferiorem tenens, in Dilatatione istius contrahenda occupatur.

Hactenus de Substantia, & Structura, & Usu *Vaginæ*, hæc enim Descriptio præsenti Instituto satisfacere videtur, atque sola *Labiorum*, *Nympharum* & *Clitoridis* nomina Lectorem deducunt in eorum, quæ de his rebus cognosci volumus, Cognitionem: Inverecundi enim esset, diutius in hoc loco, quam necessitas postulat, hærere.

Illud solummodo obiter notatum vellem, usum omnem dilatantium Instrumentorum, quæ versantur in *Obstetricum* exercitatione, Sphincteri tantum Vaginæ Musculo adhiberi: *Uterum* enim hæc dilatare nequaquam possunt, *Vaginæ* verò non opus est tali dilatatione. Cum verè horum Instrumentorum usus non modò nullam commoditatem, sed & ingens aliquando periculum afferat, cumque ii, qui illis utuntur, aut se decipiant aut aliis vellent verba dare, idcircò plura de iis addere in præsenti desinam; præsertim quoque, quia Artificum Officinæ satis multa suppeditare nobis possent, si vera aliqua utilitas ab Experientia unquam deprehensa fuisset.

Deinceps verò ad partes Virorum genitales,

quæ

quæ a *Gonorrhœa* vel maxime vexari putantur, depingendas progredior. Quoniam autem hujus Morbi Virus a Prostatis & Vasculis seminalibus in Urethram profluere plurimi Homines suspicentur, itaque, quæ in istis potissimum Partibus dissecandis notatu digna sunt, pauló luculentius perstringemus.

Ipsius veró *Penis* partes, quæ viribus hujus Morbi præcipuè affliguntur, sunt *Præputium*, *Frænum*, *Glans* & *Urethra*.

Duplicata *Penis* cuticula Præputium conficit, quod itá a sui ipsius fabrica & *Fræni* vinculo comparatur, ut summa cum facilitate retró citroque super Glandem moveatur: omnis autem ejus usus in eo ponitur, quod exquisitum *Glandis* sensum obductione sua faveat, ne Injuriis incurrentibus laceretur.

Frænum veró nihil aliud est præter exteriorem *Glandis* Membranam, quæ in hoc loco geminatur, quæque cavernam quandam continet, ubi hoc Ligamentum extenditur.

Glans est ipsa extremitas Penis & sensu acerrimo instruitur. Radix ei crassior est quam pars Penis, cui inseritur, sensim veró decrescens pauló acutior terminatur. Membranæ, ex quibus conflatur, tenues admodum sunt & delicatæ propter perceptionem, quam ei Natura donare voluit, exquisitissimam. Accedunt quoque Glandulæ, a quibus separatus humor circa spargitur, ut *Præputium* bene lubricatum suo in motu non laboret: quædam quoque hujusmodi liquoris copia ab iis, quæ ad cuspidem Penis locantur, dicunturque *Odoriferæ*, Glandulis secernitur.

De

De admirabili interna *Penis* Fabrica, fungosorumque, ex quibus conficitur, Corporum constructione pluribus verbis disputarem, nisi instituta brevitas obstreperet; utpote quod hæ Partes, quales quales sunt, ad alendam *Gonorrhœam* minus concurrere, quam aliæ nonnullæ videntur, quæ paulò igitur accuratius sunt examinandæ.

Jam verò ad *Fistulam* devenimus, per quam semen pariter atque urina decurrit, perque quam *Gonorrhœæ* Contagium sine dubio propagatur.

Urethra subter Nerveo-spongiosa *Penis* corpora collocatur, vel in medio (ut exquisitius dicam) eorum se paulò insinuare videtur; duabus Membranis instruitur gracilibus, strictimque contextis: earum Exterior externam *Urethræ*, & *Præputii* internam partem contegit; Interior verò canalem intus tantum componit. His Membranis spatium quoddam interjicitur, fugosa Substantia Glandulisque repletum: fungosa verò illa Substantia naturam ipsius corporibus Nerveo-spongiosis simillimam præ se fert, atque, Aere inflato, statim distenditur. *Urethra* quidem, quo propius gradatim ad Glandem provehitur, eò etiam densior & compressior reperitur, & magis magisque crescens cum eodem mox confunditur.

Plurimi prætereà canales se mittunt in *Urethram*, ex quibus unus sub *Glandis* radicem situs inter cæteros maximè eminet. Hic autem in illa *Urethræ* regione emicat, quæ ad Nerveo-spongiosa Corpora porrigitur; & digito com-

compressus album viscidumque Humorem præbet.

Alii quoque Ductus a M. *Litteri* Glandula originem ducentes interiorem *Urethræ* membranam permeant, liquoremque in *Urethram* inferunt, qui ab ista Glandula secernitur. Hic liquor mucore quodam oleoso perfunditur, atque idcircò est ad *Urethram* inungendam commodissimus.

A Cl. *Covvperi* Glandulis (quarum Tubuli excretorii confestim coeuntes per fungosam *Urethræ* substantiam communi Alveo feruntur, perque interiorem ejus membranam tandem penetrant) liquor ejusdem quoque generis *cum Priori* & lenitudinis exprimitur.

Hoc enim pro comperto habemus, nullum Humorem, dum *Penis* libidine attollitur, ex eorum ductibus emitti posse: quocirca nullo modo ad Generationem promovendam, sed ad *Urethram* tantum irrigandam, ne seminis & urinæ acrimonia vexetur, hic liquor comparatur.

Jam verò ad *Prostatas*, *Carunculas*, & *Galli Caput*, *Vesiculasque Seminales* delineandas Nos instituti ratio vocat.

Earum verò proximæ ex membranea quadam Substantia confectæ ad *Vesicæ* initium inter *Vesicam* & *Rectum Intestinum* collocantur, & ad Cervicem ejus Partesque juxtà positas firmiter adstringuntur: Horum autem Tubulorum cavitates aliæ aliis ampliores patent, ex quo fit, ut nonnullæ quasi cellulæ sparsim nascantur, quæ tantam inter se communionem habent, ut, una

una distenta, cæteræ pariter turgescant. Hæ *Vesiculæ* in parvo ductu, qui à tergo *Urethræ* uno ferè pollice infra *Urethræ* cervicem infigitur, undique terminantur. Cuilibet horum ductuum orificio Septum quoddam suppetit, quod prohibet, quo minus Semen, cum ex uno exprimatur, resiliens subinde in cæteros impingeretur. Hæc Particula *Caput Galli* appellatur; perque Oculos ejus (Oscula scilicet prædicta) semen utique in *Urethram* distillatur, in singulo Vesicularum Seminalium officio parva quædam Caruncula stationem obtinet, quæ, Valvularum ritu, semen præoccupat, ne continuo flumine prosiliat. Etsi verò hæ Carunculæ ab iisdem, quibus semen expellitur, Viribus propulsentur, in naturalem tamen situm confestim resiliunt.

Apud radicem *Urethræ*, ex utroque cervicis Vesicalis latere duo globosa Corpuscula apparent, quæ *Prostatæ* nuncupantur, quarum pars superior complanatur, Inferior verò ad Ovi speciem inclinat. Moles utriusque (non enim longe a se invicem sunt sejunctæ) quasi grandiusculi *Juglandis* instar in Salacibus videtur; in Senibus autem, iisque, qui *Veneri* se minus adstrinxerunt, parvuli cujusdam *Juglandis* rationem obtinet. Substantia iis glandulosa est: ex earum Ductibus, de quorum numero haud satis convenit, albus liquor seminis simillimus emanat, qui, *Prostatis* manu constrictis, illico prorumpit. Hi tubuli excretorii *Prostatarum*, partim paulo altius, partim paulo inferius quàm *Galli Caput*, plerumque autem aliquanto trans-

ver-

versius quàm Vasculorum Seminalium orificia, se conjiciunt in *Urethram.*

De Graaf decem ductibus hujus generis excretoriis minus nunquàm se in *Viro* numerasse, in *Cane* autem nonaginta amplius a se repertos, quorum singulis officiis sua Caruncula annectitur, significat.

D.Littre non duas Glandulas, sed unam tantum a *Prostatis* fieri contendit, quoniam Substantia illa (ut in mense *Julio* anni millesimi septingentesimi ab eo coram Regia Academia demonstratum fuit) continua est & non interrupta. Sibi præterea ille persuadet, exigui quasi Cordis figuram confici, cujus Basis Vesicam versus porrigitur.

Prostata, si huic Viro credamus, Fibris muscularibus circumvestitur, atque ex duodecim Capsulis, quarum Claustra nullum inter se commercium habent, constituitur, tot etiam Tubulos (setarum instar) continentibus, qui in *Urethræ* canali juxta *Verumontanum* terminantur: unaquæque insuper Capsula ingentem exiguarum Glandularum numerum complectitur, quibus canales excretorii (quorum cuilibet extremitati *Sphincter* suppetit) se in cavitatem Capsularum exonerant, ubi Humor, tanquam in tot pelvibus & receptaculis, seponitur.

Quomodocunque autem numerus sese habeat, sive duæ sint Glandulæ, sive unica tantum in hoc loco sita sit, D. *Littre* aliis omnibus Anatomicis de usu earum prorsus assentitur. Cum igitur *Prostatarum* liquor, ductusque excretorii, Valvulæque apud omnes in confesso sint, apte-

que ad Institutum nostrum possint accomodari, itaque hanc explicationem haud mediocrem sequenti Ratiocinio lucem afferre posthac sentiemus.

Quemadmodum autem accurata hæc descriptio locorum, quæ aut secernere aut recondere liquorem videntur, ea tantum intentione ponebatur, ut felicius *Gonorrhœæ* materiam deprehenderemus, quam nonnulli ex solo pure conflati arbitrantur, idcirco carnosas musculosasque partes, necnon *Adipem* describendi necessitas mihi datur, ut videamus, utrum vis *Gonorrhœæ* hæc loca vitiare valeat & in Pus convertere, quoniam in carneis partibus & adipalibus Pus precipue generari reperitur.

Facilitas, qua Musculi *Penis* a se invicem separantur, plurimas de eorum numero lites excitavit: Ego autem, unde oriantur atque ubi inserantur, quam qua ratione numerentur, diligentius inspiciam, exinde enim commodius intelligetur, quemadmodum ii affici queant à materia *Gonorrœæ*. Tria paria Musculorum secundum nonnullos homines ad penem spectant; Alii eos negligentes, qui *Transversales* nominantur, duo tantum Paria assignavere. D. verò *Littre* quinque tantummodo solitarios Musculos adscribit. Veruntamen quando hi Musculi universi suam aut ab *Ischio* aut *Ano* originem & in *Corporibus cavernosis* finem habeant, aut in *Urethra* sub unam Penis partem circaque ejus latus terminentur, itaque *Gonorrhœæ* viribus perpaulultum subjici videntur.

Sigillatim verò D. *Littre* notat, Fibras quasdam

dam musculares in nonnullis exemplis ex singula Musculi *Acceleratorii* Antica extendi, & in *Præputio*, postquam totum *Penis* latus peregraverint, tandem consistere: quamobrem quandocunque hæ Fibræ contrahantur, (uti inter Coitum, & Mingendum accidit) *Præputium* ad radicem Penis revocatur.

Hac Partium descriptione prælibata, unde origo *Gonorrhææ* trahenda sit, quæ Partium proprietates, ubi figitur hic Morbus, quæque sit Efficiens ejus causa, jam videamus.

CAP. III.

Prostatæ, Vesiculæque Seminales, Partesque supra positæ pro Originali sede Gonorrhææ *baberi non debent.*

DEscriptiones Anatomicæ, quas in superiori *Capite* attulimus, in eam ædepol opinionem primo intuitu nobis animum inducunt, ut putaremus vel *Prostatas* vel *Vesiculas Seminales* ad liquorem (qui gliscente *Gonorrhæa* effluit) ministrandum præ cæteris commodissimas esse, ideoque pro sede Morbi haberi oportere; nisi multæ difficultates, quæ superari nunquam possunt, sese offerrent, atque originem Contagii ab istis partibus omnino amoverent.

Quippe cum apud omnes pro confesso habeatur, hunc Morbum à venenato quodam liquore, qui ad Ægrum vi quadam extrinseca propagatur, proficisci, tum profecto explicari nunquam potest, quibus modis ad locos ab

Ure-

Urethræ extremitate tam procul disjunctos hic liquor perducatur: utpote quod liquor, quem admittere *Urethra* queat (sive Molem seu Velocitatem respicias) valde modicus esse debet; neque enim Musculus aliquis, nec Valva, nec alia cujuscumque generis Machina adest, qua ad tantam distantiam projiceretur. Adde quod cum magnitudo partium, ex quibus Contagium conflatur, æque ac Velocitas, qua fertur, plane exigua sit, necesse est, ut *Momentum* earum (quod jamjam annuimus) pro nihilo fere ducatur. Quod si *Momentum* multo, quam revera est, vehementius augeri ponamus, Rei tamen difficultas non minor superesset, præsertim si *Canalem*, per quem transeundum est, arctiorem, quam solet, fieri meminerimus. Quoniam enim *Penis* ab erectione sua induratur, atque membraneum *Urethræ* foramen (quod Nerveo-spongiosis, quæ jam quoque inflantur, Corporibus sese immiscet) magnopere compressum in conditionem utique angustiorem redigitur, idcirco ab omni fere commeatu Virus intercludi merito videatur.

Hæ profecto angustiæ, quibus premitur *Urethra*, quando semen *Pene* erecto expellitur, sensibus se manifestius reddunt.

Præterea, ab accedente Nerveo-spongiosæ substantiæ inflatione *Urethra* magis magisque coarctatur, ex quo fit, quod Latera ejus undequaque collidantur, atque interiores hujus *Fistulæ Membraneæ* Canales adeo gravem constrictionem patiantur, ut nullius generis liquor a minori impetu propulsus, quam qui semen aut uri-

urinam extrudit; queat permeare. Qua ratione igitur liquorem, qui nullum aut planè exiguum Momentum habet, in Urethram, vehementer intereà atque ex omni parte compressam, immitti posse judicemus?

Quod si hoc Virus ad *Prostatas* usque pervehi, ibique suas vires (ut nonnulli credunt, non obstantibus difficultatibus suprà allatis) exercere statuamus, tum profectò his viribus, quas hi homines volunt, concessis, aliæ quoque necesse est, quam quas ii tribuunt, multoque graviores, facultates itidem exerceantur. Quippe si D. *Blenius* sibi constet, tum equidem (uti infra docebimus) Carunculæ, quæ Vasculorum seminalium orificiis annectuntur, ab hac Peste prius frangentur, quam semen corrumpi aut profluvium excitari poterit. Quod ad *Prostatas* attinet, ductus, qui ab iis propagantur, adeò tenues atque exigui sunt, ut cerni aut numerari vix queant. Itaque *Prostatis* opus est externo quodam auxilio atque impetu, qui humorem foras exprimeret. Cum autem a liquore venenato vim talem exeri nullam intelligimus, manifesto efficitur *Gonorrhœam* a *Prostatis* exoriri non posse, utcunque illarum liquor depravetur. Quinimò si hic Effluxus purulentus, non sine *Caruncularum*, quæ ad Vascula Spermatica alligantur, *Ductuumque Prostatarum* corrusione confici concedatur, tum profectò Medelam *Gonorrhœæ* nunquam assequi poterimus, quia istiusmodi damnum resarciri nunquam posset. Cum autem è contra quotidianus ipse usus Remedia ad hunc Morbum

cum bono eventu perſæpe adhiberi teſtetur, itaque talem corroſionem nullam fieri, neque *Gonorrhæam* ex iſtis fontibus profluere, tuto colligamus.

Quocirca ſi hujus morbi Virus ad *Proſtatas* uſque & *Veſiculas ſeminales* pervehi ſupponatur, vim tamen ab his hominibus ad ſcriptam exercere nunquam poterit.

Nonnulli ædepol, qui *Proſtatas* & *Vaſcula Spermatica* corrodi non putant, in eam opinionem inciderunt, ut Effluxum (qualis in *Gonorrhæa* cernitur) ab Efferveſcentia quadam & phantaſtica Fermentatione (quæ fit per mixturam humoris venenati cum ſemine & liquore *Proſtatarum*) intumeſcere & explicari poſſe arbitrarentur. Cum autem hæc Hypotheſis cum deſcriptionibus Anatomicis, in ſuperiori *Capite* allatis, vehementer pugnet, itaque hujuſmodi Efferveſcentiam rem fictam eſſe & prorſus adumbratam, neque *Gonorrhæam* exinde proficiſci, certo intelligimus.

Quæ cum ita ſint, concludere licet, *Gonorrhææ* Virus ad *Proſtatas* & *Vaſcula Seminalia* nequaquam pertinere, propterea quod contagioſus ille liquor neque tantam velocitatem habet, ut illuc ſurſum feratur, neque effecta ejus reſpondent viribus, quæ in hiſce locis exerceri ſupponuntur.

Argumenta, quæ jam Ego ſum laturus, a *Poſteriori* confirmant ea, quæ ſupra cumulavimus. (a) Cum verò in eorum mentionem aliquot abhinc annis incidi, eadem renovare, uti ſe in iſto *Libro* ex-

(a) Sea Diſeaſes pag.237.

exhibent, atque in memoriam revocare liceat.

Primum igitur Argumentum ab iſtis Excreſcentiis depromitur, quæ in proceſſu *Gonorrhææ* ab experientia ſunt perſæpè deprehenſæ. Cum enim hujuſmodi Tubercula prævium ſemper Ulcus conſequantur, palam efficitur, ubicunque Caro tumida & quaſi incruſtata ſive aliud quodvis Ulcuſculi veſtigium relinquitur, Ulcus ibi prius inſediſſe; hujuſmodi verò Excreſcentiæ in *Urethra* reperiuntur, *Urethram* igitur acrimonia quoque Ulcerum corrodi non eſt ut dubitemus.

Quod de hac re a Nobis dictum fuit, illud ad quotidianum uſum adeò conſtanti ratione conformatur, ut factum ipſum Adverſarii negare non poſſint, tametſi concluſionem, quam nos deducimus, infirmare contendant. Enimverò acidus Humor, ſi quoque à *Proſtatis* effundi concedatur, nihilo ſegnius (ajunt) hujuſmodi Ulcera atque Excreſcentias eſſet excitaturus, quam ſi in earum vicinitate ſecernatur; Experimentum itaque ab Urethræ Ulceribus aſſumptum nequaquam impedit, quo minus hujus Morbi Acrimonia a *Proſtatis* proflueret.

Sed ut hujuſce Experimenti vim ingentem ulterius videamus, id maximè obſervari debet, Iſtiuſmodi Excreſcentias juxta noſtram *Gonorrhææ* ſedem (*Urethram* ſcilicet) ſemper verſari, vix unquam è contrario in vicinia *Proſtatarum*.

Quod ſi forte earum una aut altera prope *Proſtatas* deprehendatur, in cauſa eſt, quod magna *Tabi* copia ibidem conglomerata, cum facilis decurſus non detur, retro ſe convertit,

aut à male adhibito Injectionum impetu retro pellitur. Hæc itaque, quæ de Excrescentiis à nobis dicta sunt, conclusionem nostram confirmant, & cum sequentibus Experimentis conjuncta indubitatam veritatem assequuntur.

Proximum Experimentum à communi Injectionum usu sumetur: Ex eo enim quod Injectiones *Gonorrhœam* persæpè comprimant, palam efficitur, liquorem earum ad partem ægram penetrare. Illud autem fieri nunquam potest, si *Prostatas*, seu loca superius posita, pro sede morbi capiamus. Illud equidem etiam atque etiam in memoriam revocari debet, quod ab Anatomia nostra super ingenti *Urethræ* curvatura admonemur: hanc quippe si perpendamus, quæ usque ab ea parte, qua primò *Urethra* jungitur *Vesicæ Collo*, donec ad ipsum *Penem* deventum sit, continuatur; tum quidem apparebit, quam durum erit facere, ut alicujus Injectionis Liquor ita immitteretur, ut ad *Prostatas* aut *Vesiculas Seminales* perveniat. *Urethræ* Radix in Pelvi est sita, in parte posteriori Abdominis, atque sub Os pubis sese insinuat, ut cum Pene tandem conjungatur. Cum itaque *Urethra* ab ulteriori Pelvis regione originem suam ducat, certe sine maxima curvatura cum *Pene* conjungi nequit. Ex hoc igitur *Urethræ* Cursu manifesto intelligimus, nullam Injectionem ad *Prostatas* deduci posse; nisi quæ ab arte singulari dirigitur. At profecto quicunque Syringis Usum exercet, idem potest Liquorem injectare, qui *Gonorrhœam* est suppres-

pressurus. Quocirca cum Effluxum ab Injectione, quæ ultra *Penem* spargi nequit, supprimi videamus, pro certo est non modo omnes Injectionis vires, quæ Morbum tollit, sed & Morbum ipsum, qui tollitur, intra *Penem* solum claudi & contineri. Quod contra vulgarem opinionem fuit demonstrandum.

Quod si præterea recordemur singulo *Prostatarum* Tubulo suam carunculam sive valvulam appendi, quæ inter Liquorem injectatum, atque Prostatarum Humorem commeatum omnem intercludit, tum novæ ædepol vires accrescent huic Argumento, atque evidentior veritas elucescet.

Aliud experimentum jam affero, quod non tantum facillimum est tentatu, sed & præsentem difficultatem quam commode absolvit.

Siquis enim medium *Penem* manu capiat, Urethramque continua compressione *Glandem* versus arcte constringat, purulentus Liquor protinus exprimitur: si deinde autem eadem Constrictio a *Pube* usque incipiens ad *Glandem* iteretur, nullus omnino Humor post primam compressionem extrudi cernitur. Ex quo apparet Saniem, quæ per primam constrictionem exploditur, nequaquam antrorsum urgeri à vi Liquoris alicujus ab ipsis *Prostatis* propagati ad locum, ubi primum compressio inceperit. Si enim hoc virus a *Prostatis* fundi supponatur, tum profecto totus *Urethræ* Canalis a Radice usque ad Glandem hoc fœdo Liquore compleretur; Quod huic Experimento adversatur.

Quocirca neque ex *Prostatis* nec Earum Vi-

cinitate *Gonorrhœæ* fontem provenire, nec Sedem poni merito censeamus.

Huic autem Experimento a nonnullis opponitur, quod quando Effluxus non minus ex *Pene* erecto quam flaccido profluat, verum in flaccido suo situ per declivem quasi Alveum decurrat, ob declinationem istam fortasse pollutum Humorem exprimere, uti ab Experimento indicatur, possemus: sin autem Profluvii originem spectemus, non est ut idcirco eam à *Prostatis* deduci denegemus.

Cum vero nihil ad rem intersit, quali situ *Penis* utatur, itaque situm sibi commodissimum ab Adversariis deligendum relinquimus.

Enimverò si Liquorem in Alveo non tantum inclinato, verum etiam ad rectam (si ita velint) Lineam erecto profluentem statuamus, tum Liquor ille cursu forsan paulo celeriori per declivia sua feratur, necesse tamen est Flumen a Fonte indesinenter profundi, & per totam Canalis seriem usque ad exitum continuari, quoniam Undæ prosilentes ab Undis supervenientibus jugiter urgentur, donec ad ipsam retro Originem perveniamus.

Quando igitur Res ab Experimento facta in dubium vocari non potest, Conclusio quoque a Nobis illata, (nullum sc: Liquorem ad partem *Penis* manu imprimis constrictam a *Prostatis* propagari) sese Veritati reddit consentaneam; ex quibus omnibus confici videtur, hujus Morbi fontem à *Prostatis* nequaquam proficisci.

Illud equidem fateri non dubitamus, Guttas non-

nonnullas in omnibus his Canalibus, crebro longoque intervallo, postquam magnum flumen discessit, stillantes observari. Cum verò istiusmodi Guttæ Tubulorum scabredini, quæ particulas Liquoris languescente Fluoris impetu irretire solet, potissimum debeantur, itaque ad rem in præsenti objectam nihil exinde auxilii comparatur.

Neque quidem absimiles distillationes (uti infra animadvertemus) in discessu *Gonorrhææ* cernuntur. Quæ Observatio haud mediocrem Nobis lucem afferet, ut intelligamus, quantum temporis antea requiratur, quam ad optatam medelam hunc morbum perduci expectemus.

Præter ea, quæ dicta sunt, nova quoque (si necessitas ita postularet) argumenta accersi poterint ex natura Remediorum, quæ huic Morbo adhiberi solent. Si quis enim faustum exitum perpendat, qui Diureticorum Praxin consequitur, aut pericula & calamitates, quæ ab Adstringentibus Pharmacis & Injectionibus sæpè procreantur, is nunquam rationem reddere poterit, cur *Gonorrhæa* à Diureticis juvetur, ab Adstringentibus verò *Venerea Lues* crebro cieatur, si hujus Morbi sedem in *Prostatis* collocaverit.

De hac autem re satis jam dictum est, parcimus igitur Argumentis, quæ ex obliquo cumulari possent, ne nimium illustrando molesti videamur.

Cum verò per vicinas undique Partes vis Contagii aliquando se spargat, Prostatas Vesi-

culasque Seminales in processu *Gonorrhææ* vitiari tandem posse non vereor confiteri. Haud enim exinde efficitur, harum alterutram esse primam hujus Morbi sedem aut originem, unde Virus diffunditur. Effluxus enim, integris Prostatis vasculisque Seminalibus incorruptis, largus sæpè cernitur & copiosus, à qua unica Observatione (si rem probe æstimemus) manifestò intelligimus, primam *Gonorrhææ* sedem in iis nequaquam collocari. Quippe si ita se res habeat, tum Prostatæ & Vascula spermatica prius debent, quam Effluxus extra promanat, contaminari. Probabile profectò est, has partes nonnunquam vitiari, quando Ulcera nulla in Urethra cernere sit. Attamen hoc nunquam accidit, nisi quando Ulcera ista ab Injectionibus, quæ regiones remotiores tangere non potuerunt, prius essent depulsa. Sed perpauca hujus generis exempla proferri posse puto: Eruditissimusque D. *Cyprianus* mihi multis Experimentis post Theoriæ meæ publicationem factis confirmavit, sese ingentia Vitia atque Defectus in Urethris eorum omnium offendisse, quos carnositatibus ibidem latitantibus vexatos explorasset.

Hoc igitur a Nobis paulo fusius demonstrato, quod nec *Prostatæ* nec *Vascula Seminalia*, neque *Regiones* ulterius positæ primum hospitium *Gonorrhææ* præbere queant, reliquum est, ut quænam sint, & quantum ponderis afferant, argumenta Adversariorum, probe perpendamus.

Quoniam autem D. *Blenius* inter Eos omnes maxi-

maxime emineat, satis erit ea sola, quæ ille dictitat, recitare, ne infinitos Authores usque ad fastidium cumulemus.

(a) „ In promptu est (inquit ille) hunc Morbum in Vesica situm non esse. Eo enim pacto Ulceribus fere insanabilibus, aut Inflamatione, quæ per totum hujus Morbi processum permaneat, quæque omnem penitus Urinæ egressum prohibeat, hæc Pars percelleretur. Multo minus probabile est, *Gonorrhœam* in Testiculis insidere posse: exinde enim acerrimi Dolores & Ardores & Intumescentiæ in iis excitarentur.

„ Neque Veritati magis consonum videtur, sedem in toto Pene collocari: quippe à fungosa sua spongiosaque substantia, ab exquisita perceptione, necnon ab ipsius Usus Situsque ratione, hoc Membrum Doloribus & inflammationibus, crebris Humorum affluxibus & spasmis Gangrænisque adeo valde subjicitur, ut per omnes ejus partes Contagium spargi nunquam poterit, nisi hæc omnia simul Symptomata, aut saltem pleraque sequerentur.

Postea verò quam paucas Lineolas, quæ Soritem intercipiunt, adjecisset, hanc demum Conclusionem deducit.

„ Hinc igitur (ait ille) satis intelligimus, Vesiculas illas, ad quarum custodiam semen traditur, esse certam sedem *Gonorrhœæ*. Has enim a Venerea sanie vehementer affici atque mutari ipsa Injuria, quæ sequitur, mani-

(a) Cap.6.Part.2.p.137.

„ nifeſtat. Humor enim iſte, qui ad irrigandam „ Urethram comparatur, ſtatim cohibetur: & „ ſi Regionem', ubi hæc Vaſcula ſuum ſitum „ obtinent, manu conſtringas, Efluxus ocu- „ lis copioſior ſubjicitur.

„ In dubium igitur vocari non poteſt, quin „ *Gonorrhœæ* Virus Paraſtatas Proſtataſque præ „ cæteris adoriatur & convellat: hoc autem for- „ te accidit, quoniam hæ Partes, cum in Poros „ maxime excaventur, Contagi facilius hoſpi- „ tium, quam aliæ, quæ circumjacent, poſſent „ exhibere. Quid verò de Mulieribus ſtatuen- „ dum eſt, quæ Utriſque ſunt deſtitutæ?

Contagioſum Liquorem eadem ratione, quæ in Viris valuit, in Fœminis propagari non concedit, neque a Teſticulis Mulierum emanare, propter nimiam loci diſtantiam, permittit.

„ Neceſſe eſt, ut per Uterum Peſtis prius „ tranſeat, qui ob humiditatem ejus & craſſi- „ tudinem retinere eam non poteſt.

Vaginam inſuper excludit:

„ Quippe ſi hæc Contages cum Liquore craſ- „ ſo, qui ſcatit in Vagina, ſeſe forſan com- „ miſceret, tum Vires ejus extinctæ cito eſſent, „ aut ſaltem impeditæ, aut ſimul cum innatis „ iſtius loci ſordibus expurgatæ.

„ Ex quibus omnibus efficitur, *Gonorrhœæ* „ ſedem in Fœminis alibi, quam ad *Uterum*, re- „ ferri non poſſe.

Jam verò conſiſtere aliquanto liceat, atque expendere, quo perducimur a tota ſerie hujus Diſputationis.

Si Partes, præter *Proſtatas*, aliæ aſſignari ne-

nequeunt, quæ Effluxui copiam dare possunt, aut quibus hujusmodi Effluxus periculum magnum aut perniciem non est allaturus, tum forte fortuna Origo hujus Morbi ad *Prostatas* debet revocari. Adeò ut si totam Hypothesin plane concedamus, res tamen veritatem probabili tantum conjectura innixam assequeretur. Quod si alia corporis regio in præcedenti *Blenii* enumeratione omittatur, tum nulla necessitas nobis imponitur ad Prostatas, tanquam ad solum quoddam *Gonorrhææ* Asylum, confugiendi. Ad talem verò Regionem statim digitos nostros quasi intendemus, atque ibidem demum immorabimur.

Quod si præterea haud minus hisce horrendis inflammationibus, quàm prædictæ Corporis Partes, *Prostatæ* etiam ipsæ, subjiciantur, tum profecto ab iisdem rationibus, quibus hic Vir utens cæteras amandavit, hæ quoque amandantur. Sin autem ex Partibus, quæ ab Adversariis nostris excluduntur, una aut etiam omnes Inflammationibus nonnunquam vexentur, ab iis verò periculis, quæ *horrenda & insanabilia Blenio* audiunt, prorsus removeantur, tum equidem facultas iis denegari non debet largiendi sedem *Gonorrhææ*. Rem verò ita se habere posse idem *Author* disertis verbis confitetur.

„ Verum tamen est (ait) *Gonorrhœam* aliquan-
„ do vesicæ Inflammationem, immanem in Te-
„ sticulos Humorum defluxum, Ulceraque in
„ Urethra quamplurima secum trahere.

At verò hæ Partes ab omnibus his cruciatibus

bus & capitalibus quasi pœnis) *si iis, quæ superius dicebantur, credendum sit*) omnino liberantur.

Si quis igitur D. *Blenii* sagacitatem, quæ *Gonorrhœam* in *Prostatis* posuit, laudibus posthac & plausu cumulaverit, is perurbani quidem hominis, parum verò prudentis, nomen meretur. Argumentorum enim momenta, quibus ille utitur, non satis firma sunt, ut fidem faciant, aut ullam assensui nostro necessitatem incutiant.

Notatu ædepol dignissimum est, quanta fiducia Vesticuli absterrentur, quam facili autem & soluto animo *Parastatæ* seu *Epididymides* (quæ adeò arctè iis adhærescunt, ut à quibusdam eorum habeantur partes) pro sede Morbi adscribuntur. Illud insuper attento animo est advertendum, *Parastatas Prostatasque* ob solam commoditatis rationem (ob porositatem nempe suam) cæteris partibus a D. *Blenio* præponi, qui quoque Contagis materiam mirabili quodam atque inusitato modo ad Eas perduci confitetur: Uti autem propter inexplicabilem hunc & ab omnibus Mechanismi regulis plane abhorrentem modum, quo Contages perducitur, *Prostatæ* ablegentur a nobis, quo minus *Gonorrhœæ* veneno sedem & quasi hospitium præbeant, ita quoque aliam absurditatem & ipsius Hypotheseos natura redundantem depelli relinquemus.

„Quid enim (ait ille) de Mulieribus dice-
„mus? Testiculi enim iis porosissimi sunt, eamque ob causam ad Virus suscipiendum quam opti-

optime comparati. Hos verò tanquam loco nimium disjunctos rejicit. Quidni igitur ad eandem, qua prius utebatur, admirabilem deductionis rationem, in hac itidem difficultate perfugiat? pari enim jure utraque difficultas suffulcitur.

Convenit itaque (ut uno verbo rem conficiam) mihi cum *Blenio*, quod *Prostatæ* aut *Parastatæ* & *Vascula Spermatica*, etiamsi modica veneni copia perduci ad istas Partes posset, *Gonorrhœam* satis commode exciperent, nisi nimio loci intervallo essent disjunctæ. Quapropter secundum ipsius *Blenii* Hypothesin, hic Morbus ibidem recipi & collocari non potest.

Concedo quidem *Prostatas* non tantam, quantam Testiculi Fœminarum, loci distantiam obtinere; attamen transversi haud minus digiti (si immodica sit) quam totius Ulnæ distantia impedimento est, quo secius Venenum suscipi, & Morbus progigni queat.

Sed ne ulterius D. *Blenium* Lectores suos in alias quoque angustias, cum in Utero ponat *Gonorrheam* Fœminarum, adducentem persequar. Cum Argumenta, quæ ab eo afferuntur, interdum dubia sint & interdum sibi repugnantia, cum etiam tota ejus Hypothesis adeo manca sit & præfinita, ut utrique Sexui non conveniat, sedem *GonorrhϾ* nec in *Vasculis Seminalibus*, nec in Partibus ulterius positis, figi oportere cum omni fiducia concludimus.

CAP.

CAP. IV.

De vera ſede Gonorrhœæ *in utroque Sexu: necnon de Materiæ Quantitatiſque cauſa.*

COmplura ex iiſdem Argumentis, quæ *Proſtatas* vindicant a ſuſpicione Hoſpitii, quod ab iis huic Morbo vulgo creditur præberi nobis quoque animum inducunt, ut Urethram ſolam à *Gonorrhœa* affici judicemus.

Quippe ſi *Gonorrhœa* in *Proſtatis* eſſet generata, annon *Urethra* per totam ſuam ſeriem priùs iſta materia repleatur, quam ex *Pene* Liquor poſſet jugiter profluere? qua, quæſo, ratione Injectio poterit effluxum ſupprimere, cum ad *Proſtatas* & *vaſcula Spermatica* perveniendi copia non datur? Quando igitur in quibuſdam *Penis* partibus hujus Morbi flumen non reperitur, ab Injectionibus verò cohibetur, reliquum eſt, ut loca, quæ ad extremitatem ejus magis vergunt, vitiari tantum arbitremur.

Creſcit quoque Probabilitas, ſi reputabimus quam facili negotio *Gonorrhœæ* virus in *Urethram*, præſertim verò prope *Glandem*, ſe inſinuare queat. Adeò ut ſi hæc Loca ſatis copiæ ad Effluxum tantum paſcendum poſsint ſuppeditare, non dubium eſt, quin pro ſede hujus Morbi rectè ſtatuantur. Mira porro facilitas, qua Liquor immittere ſe poteſt, perſpicue advertitur, ſi modo ea, quæ de *Glandis* craſsitudine ſupra diximus, in memoriam revocemus.

mus. Ibi enim *Urethram* non distinctam & ad finem usque uniformem servari, sed in *Glandem* aliquando tandem converti, & evanescere notavimus. Quemadmodum vero ex ipsius Fabricæ natura *Glans* densior & compressior sit, atque ægrius, quam Penis ipse, Inflatione distendatur, ita Meatus, qui per Glandem penetrat & in Urethræ locum substituitur, ipsa Urethra paulo laxior atque apertior dicitur, ex quo fit, ut Particulæ contagiosæ in eum locum se facilius, quam in Urethram, insinuare possint, etsi Urethra propius ad extremitatem Penis, quam revera est, accedere supponatur.

Itaque jam dilucidum efficitur, qua ratione Penis, quando Materia morbifica undique circumdetur, nonnullas Contagii pàrticulas admittit.

Postremo cum hic Locus, cui Virus inprimis vim infert, cum Experimentis omnibus quæ suprà proponebantur, quam optime conveniat, itaque extra dubium ponitur, Urethram, paulo prius quam in *Glandem* transit, esse veram sedem *Gonorrhœæ*. Hæc verò res magis magisque elucescet, cum ad Symptomata, quæ hunc Morbum comitantur, quæque consequuntur, in hujus Dissertationis filo excutienda veniamus.

Sede igitur *Gonorrhœæ* jam comperta deinceps explorare operam dabimus, qua ratione hic novus Fons, cujus Rivuli in abdito adhuc delituerunt, tanta Humoris copia accommodatur, quantam in *Gonorrhœæ* cursu emitti deprehendimus. Semen, quod à priscis plurimis-

que

que modernis *Medicis* pro Materia haberi solet, nihil posse vidimus. Deinceps igitur reputare oportet, utrum *Pus* aliquod cogatur, ubi vis contagiosa communicari potest; seu Humores ulli in hisce locis a Natura secreti & comparati jam depraventur, & in Materiam *Gonorrhææ* transeant, sicut ante hac conjectura prospiciebatur: si igitur ex his aut unum aut utrumque pro certo comperiatur, necesse est, ut materia, quæ premente *Gonorrhœa* profluit, exinde repetatur. Illud profectò ab omnibus advertitur, verum Pus in Musculis musculosisque locis tantum modo glomerari, & quo longius partem aliquam Corporis a Musculorum conditione discedere, eo etiam minus ad Pus faciendum idonea esse, præsertim verò si nullus ibi Adeps observetur; In Membranis enim Materia putrida rarior est, quam Pus genuinum, illa verò, quæ in Glandulis coagmentatur, sive in Capsula quadam, seu Cystide servata sit, sive partibus circumjacentibus diffusa, imperfectam *Puris* rationem obtinet. At verò cum per totam interiorem *Urethræ* partem nihil cernere sit, quod magis ad Musculi naturam, quam vasa ipsa sanguifera, inclinat, luculentum efficitur, perexiguam Puris copiam in *Urethra* colligi posse, adeoque Effluxum Puri in *Urethra* coacto adscribi non oportere. Res autem clarior erit, si quæ de *Penis* Musculis ante diximus, memoria teneamus. Adde quod eadem quoque Ratio in fœmineo Genere locum habebit. Quippe *Vaginæ Musculis* situm ipsi Vaginæ parallelum sortitur, tantumque strictio-

ſtrictioni ejus revocationique inſervit, poſtquam vis intus agens atque expandens ceſſaverit. Hic verò *Muſculus* ſufficientem Puris copiam præbere nullo modo poteſt, cum in exteriori ſuperficie, ut prius oſtenſum fuit, inſeratur. Accedit etiam quod præmatura Effluxus ratio cum natura Puris concilianda non eſt. *Gonorrhœa* enim in Bidui Triduive ſpatio emicat; Pus verò (præſertim ſi ingentem, quæ aliquando profunditur, Copiam animo habeamus,) tam brevi tempore generari nequit.

Quin etiam Effluxus non tantum citius multo extra cernitur, quam ſi ab Ulcere prægenito proveniat, ſed etiam nulla prorſus eſt ratio, cur præeuntem ullam Inflammationem Effluxum hujuſmodi concitaturam ſuſpicemur. Si enim Inflammationem aliquam in *Veſicæ collo, Proſtatiſque*, aut in *Urethræ meatu*, accendi ſupponamus, tum profecto frequentiſſimum Urinæ reddendæ deſiderium, acerrimuſque inter mingendum dolor conſequeretur, ſicut uſu cernere eſt in id genus morbis, etſi quando forte hæc loca Cantharidum aculeis pungantur: e contra verò Effluxus, qui ab Inflammatione exoriri ſupponitur, abſque ulla moleſtia, aut Urinæ ardore per biduum triduumve emanat. Illud autem quotidianæ Experientiæ eſſet contrarium, ſi inflammationi Profluvium debeatur. Quodcunque igitur ulcus aut Inflammatio regnante *Gonorrhœa* animadvertitur, Acrimoniæ Morbi ortum non præbet, ſed originem accipit ab illa.

Hæc autem majorem fidem habebunt, ſi cum

altera virulenti Ulceris Affectione conferamus. Ulcus enim, cum primo inciditur, asperiorem semper & vehementiorem conditionem præ se fert: E contra *Gonorrhœæ* materia mitis admodum & mollis reperitur, atque in initio, ut supra notavimus, ex qua corruptione afficitur, itaque quum *Gonorrhœæ* materia cum ea, ex qua Ulcus conflatur, minime conveniat, absit a *Sapientibus*, ut ad Ulceris naturam *Gonorrhœa* ab iis referatur. Quando hi duo vulgares *Gonorrhœæ* fontes, ad quos tanquam pulchra pollicentes, Medici, (quotquot huic morbo operam dederunt) recurrere consueti sunt, refutentur penitus & removeantur. Quando etiam nobis ante omnia curæ est, ne falsam sedem pro vera accipiamus (imposturam enim comprobando, ad hujus Morbi naturam & curandi methodum perduci non possumus) itaque jam pensitemus animo, utrum Liquor aliquis in hisce locis a Natura secretus reperiatur, qui a veneno corrumpi, & in materiam *Gonorrhœæ* mutari posse videatur.

Quod ut felicius persequamur, mente repetendum est id, quod supra annuimus, varios nempe canales modicæ mehercule magnitudinis in *Urethra* inveniri, qui album viscidumque Liquorem inferunt, ut seminis & urinæ Acrimonia leniatur. Itaque si efficiens *Gonorahœæ* causa liquoris hujus copiam aut raritatem adaugere, aut colorem mutare, valeat, tum omnia *Gonorrhœæ* Symptomata ante oculos subjicientur. Adeo ut si hanc rem paulo accuratiori animo conspectam habeamus, ad *Gonorrhœæ* Naturam di-

directo itinere perveniamus; neque in uno loco (ut in prudentes & ignavi homines solent) consistemus, diffisi commodiora nos unquam vestigia assecuturos: Quo nihil vim infert intellectui graviorem.

Quinimo hæc Hypothesis veritati se magis accommodatam est redditura, si crassitudinem, colorem & copiam liquoris eodem prorsus modo, quo antea sensibus exhiberi, eodemque ordine malignam causam aut tolli penitus, aut saltem mitigari, reputemus: Adhæc *Gonorrhæa* in mulieribus ex eodem fundamento repeti & explicari potest: Quæ res, si alia quacunque Hypothesi utamur, ad finem perduci nequit, incredibilemque Naturæ harmoniam indicat, qua diversa ejusdem speciei opera in diversis locis temporibusque effecta, (si modo locorum rationes prudenter habeamus) ab iisdem plane institutis perficiuntur.

Hæc omnia verò manifesta erunt, si (quod suo loco notavimus) *Vaginam* scilicet, non minus quam *Urethram*, permultis hujusmodi ductibus instrui, memoriæ mandemus.

Ii ædepol canales, qui *Vaginæ* suppetunt citius quam cæteri in lucem prodierunt, lacunarumque titulo semper fuerunt insigniti, posthæc vero hoc vocabulum, quandocunque alteruter ex his sub considerationem nostram veniat, libenter assumemus, quoniam ductus hoc nomine ornati pari ratione ad symptomata in utroque sexu promovenda concurrunt, & *Gonorrhææ* materiam suppeditant; sola in hac Hypothesi manet difficultas, quo pacto tam te-

nuës & exiguæ Glandulæ ad tantam, quanta in *Gonorrhœa* profluit, copiam sufficiant, expedire, & qua ratione Liquor, qui valde modicus a Natura valenti homini præbetur, ægroto tam vehementer augeatur.

Ut huic difficultati occurramus, animaderti debet nonnullas Glandulas in œconomia corporis reperiri, quæ non simul liquorem suum, atque ex sanguine secernitur, emittunt, sed in Glandulis ipsis, aut in Capsula quadam seu Cystide, ad hoc ipsum munus comparata, recondunt, unde, cum tempus ita postulat, effunditur: alias vero esse, à quibus excretorii quidam ductus propagantur, qui prodigis quasi orificiis Liquorem sibi jugiter commissum jugiter profundunt. Ad primam classem reducuntur *Prostatæ*, *Testiculi*, atque *Glandulæ*, quæ influunt in vesiculas seminales; ad alteram verò pertinent *Miliares Cutis Glandulæ*, istæ quoque, quarum excretorii ductus Lacunæ vocitantur, in Mulierum *Vagina*, & in *Urethra* Marium conspersæ.

Hinc sequitur, si duæ Glandulæ (una ex utraque classe accepta) in æqualibus determinatisque temporibus æquales Fluidorum quantitates excernant, necesse est unius magnitudinem ab altera multum superari. At verò minimus, (qui fieri potest) excessus (si copia materiæ in utrisque fere æqualis ponatur) quantitati Liquoris isto Temporis intervallo secreti, & in *Glandulis* sepositi certe adæquabitur. Etsi autem hic Excessus pro minimo habeatur, tamen differentia inter earum magnitudines vehemen-

mentius multo augebitur, si *Glandula*, cui retinendi facultas est, quantitatem liquoris duplo, triplo, quadruplove ac majorem, quam quæ uno impetu ab altera *Glandula* extruditur, possit continere. Ex quo fit, ut inter harum Glandularum magnitudines quamlibet proportionem assignare liceat, quanquam Liquor in dato tempore secretus, eandem penitus in utrisque quantitatem obtineat.

Hinc est, quod quanquam Glandulæ, quæ *Urethræ Vaginæque* tribuuntur, adeo exiguæ ponantur, ut aciem oculorum fugiant, tantam tamen fluidorum copiam in determinato tempore secernendi, quanta a Prostatis Testiculisque conjunctim sumptis separatur, facultatem habere possint. Hoc vero ut fiat luculentius, liceat mihi (quæso) supponere, Glandulas, (quibus Lacunæ suppetunt loco Ductuum excretoriorum) in uno minuto tantum liquorem, quantus dimidii grani pondus habebit, jugiter secernere. Ea ratione in horæ spatio triginta grana erunt separata, atque in horis viginti quatuor, sive die naturali summa ad duodecim drachmas seu sesquiunciam redibit: Quæ quantitas major erit, quam quæ in mediocri temporis spatio a *Prostatis*, *Testiculis* & *Vasculis spermaticis* continue suppeditabitur. Hinc liquet *Urethræ* atque *Vaginæ* Glandulas eorum Fluminum, quæ in *Gonorrææ* processu in sensus incurrunt, origines rite reputari, quippe nulla conditione vacant, quam *Prostatæ*, *Testiculi*, vel alia quævis Glandula (eminus scilicet sita) potest sibi vindicare. Insta-

re tamen contra fortaffis erit, quo pacto fiat, ut in Glandulis, quæ ad *Urethram* & *Vaginam* referuntur, Liquoris flumen, cum *Gonorrhœa* laboretur, fupra naturalem modum tam vehementer augeatur. Verum hæc difficultas non minus iis hominibus, quibus placet *Gonorrhœam* in *Proftatis* collocare, quam qui *Urethram* aut *Vaginam* affignant, imminebit. Quippe e fupra dictis oftenfum fuit, quod ingens *Gonorrhœæ* profluvium ad humorem ex *Proftatis* fecretum quam ex Lacunis, parem faltem, & fortaffe majorem proportionem habeat. Atque equidem, ut verbo dicam, in quocunque loco ortus morbi ponatur, eadem femper difficultas permanebit, neque unquam erit fublata è medio, nifi ante expediemus, quibus rationibus Liquoris, a Glandula aliqua percolati, quantitas a Morbo aut Medicamento tam admirabilem in modum poffit exaugeri. Animalis profecto œconomia nos admonet, ut fiqua Glandula aut Ductus excretorius ftimulatione quadam afficiatur, Liquor, qui ab impetu ftimulativo eft expulfus, tanto copiofior utique effundetur, quo fortior fit ifta vis, quæ Glandulas prædictas aut ductus extimulat. Experientia compertum eft, fi iftius pulveris, qui ex Cantharidibus eft confectus, perpaululum ad aliquam corporis partem admoveas, derepente *Puftula* emergit, & copia Humoris longiffime uberior a Glandulis per vim ftimulativam elicitur, quam quæ per infenfibilem perfpirationem exudat.

Sæpenumero adverti folet, paucas hujus

pul-

pulveris particulas, quæ per vechiculum sanguinis ad Vesicam, partesque Generationi addictas, perferri possunt, irritatione quadam inflammationem ibidem gravissimam, & æstum accendere, *Penis* erectionem, & vehementes urinæ ardores excitare. Et vix quidem ausim inficiari, quin, si hic Pulvis ad *Uretrham*, aut *Vaginam* extrinsecus apponatur, ulcera & graves inflammationes cieantur, atque ingens simul liquoris Effluxus *Gonorrhææ* haud dissimilis erumperet, etsi forte istiusmodi Liquor neque tanta acrimonia & malignitate imbui, nec tantam, quanta in *Gonorrhæa* deprehenditur, fluminis diuturnitatem obtinere videatur.

Quandoquidem igitur virus, quod præ manibus est, acri quodam & penetranti spiritu imbuatur, quid ni per *Urethram* atque *Vaginam* conspergere ulcera, Glandulas omnes ferire, & stimulare, & ingentem, sicut Cantharidum vis, Humorum copiam glomerare valeat? Accedit etiam, quod pro certo scimus, subtile *Gonorrhææ* venenum multo vehementius se agitare, celatum & quasi sepultum subito nonnunquam resurgere & redundare, mutationemque demum Liquoris grandulosi & depravationem multo graviorem inducere posse, quam universus Cantharidum impetus minaretur.

Quod si adhæc incredibilem Glandularum numerum, si Ductuum, quibus gaudent, excretoriorum brevitatem & amplitudinem animis nostris teneamus, Copia Effluxus pariter & Diuturnitas manifestius explicabitur. His itaque omnibus æquo animo sumptis & perpen-

sis, non vereor quin sententia fuerit, omnem Liquoris copiam, quantacunque unquam cernitur in *Gonorrhœa*, à *Vaginæ* atque *Urethræ* Glandulis suppeditari posse, si modo vis stimulativa accesserit.

Cor. 1. Hinc facilem Experimenti, a *M. Blenio* memorati, solutionem habemus, qui quasdam mulieres, nullo licet inter coitum semine ejecto, contagem suscepisse refert.

Hoc autem Exemplum Hypotesin ab eo ejusque secutoribus estructam funditus evertit, sed facillimum est Explicatu, si nostra de sede & Materia *Gonorrhœæ* Theoria admittatur.

Cor. 2. Nostra insuper Doctrina Fœminarum *Gonorhœam* in *Utero* collocandi necessitatem nobis nullam imponit. E contra vero Adversarius abesse non potest, quin ad ejusdem Phænomeni in duobus ejusdem Genoris exemplis exorti explicationem duas Hypotheses adhibeat, quæ (si concedamus) symptomatibus tamen in Mulierum *Gonorrhœa* deprehensis nequaquàm satisfacerent: uti ex iis, quæ & in præsenti & in superiori capite dicta fuerunt, luculentissimum efficitur.

Verumtamen non desunt nonnulli, qui Exemplorum ex Praxi supra desumptorum, horum etiam, quæ in speculatione sola versantur, Theorematum ignari vix unquam se in animum inducent, ut Liquorem a sola Glandularum Ductuumque excretoriorum stimulatione centies milliesve augeri posse credant. Sin autem in hoc genere studii inchoati prorsus

ſus non ſint & abſurdi, neceſſe eſt, ut a ſupra allatis rationibus vincantur, ſi ea ſola, quæ Mulieribus, *Fluore albo* laborantibus, accidunt, in memoriam revocent, Liquoriſque copiam in *Vagina* vulgo repertam cum incredibili iſtius morbi profluvio conferant. Conſtat tamen inter omnes hoc magnum flumen a mala tantum corporis valetudine proficiſci, coloremque ejus, atque alias qualitates, tantam cum *Gonorrhœa* ſimilitudinem habere, ut Medici parum periti non eſt inter utrumque morbum dijudicare. Quamobrem mirabilis Liquoris copia, in *Fluore Albo* erumpens, non modo plurimum confert ad meliorem in Mulieribus, verum etiam in Maribus, *Gonorrhœa* explicationem.

Hac ratione igitur univerſæ, quæ reperiuntur in *Gonorrhœa*, difficultates paucis verbis conficiuntur, & Symptomata fiunt facillima intellectu, ſi modo Hypotheſi noſtræ, quæ ad ſenſus ipſos ſe reddit accommodatam, perpaululum concedamus: Adeo ut quicquid poſthac diligentiæ in Experimentis ſedulo colligendis, & in omnibus Symdomatibus, quæ aut ingraveſcente morbo, aut decedente verſantur, ante oculos ad Hypotheſin noſtram redigendis, & quaſi conformandis, adhibebitur, ad eum tantummodo finem dirigetur, ut addantur (quantum fieri poteſt) Evidentiæ lumina, non ut veritatis radices refigantur. Prius autem quam propoſitum perficiam, aut ea, quæ univerſim poſuimus, ſigillatim perſtringam, non faſtidioſum erit (ut opinor) Lectoribus, ſi quæ *de Lue Venerea* & de origine *Gonorrhœa* ſenſerunt Veteres, recitavero.

Fernelii igitur verbis utar, qui ſenſum eorum non ſine elegantia complectitur.

„ Vapor deinde, aut ſpiritus ductu cavo Pu„ dendi introrepens (neque enim credibile eſt, „ humoris quiddam eo ſubire) venæ cavæ ſan„ guinem arteriæque majoris Spiritum labe„ factat. Tunc enim Bubo prorumpit in In„ guine: hinc vaſis ſpermaticis, renibuſque „ affectis *Gonorrhœa* ſe prodit; qua virus velut „ eructando turpiſſimè ejicitur.

CAP. V.

Ab acri Materia inter Sexus ſparſa; atque communicata, Gonorrhœa *ortum ducit.*

NAtura Acrimoniæ, quæ *Gonorrhœam* conſtituit, vireſque, quas cernimus, incredibiles in clariorem lucem proferentur, ſi cum aliis humoribus acrimonia imbutis, ſive ii ſint, qui in ſtructura humani corporis reperiuntur, ſeu qui ex artificioſa permiſtione proveniunt, comparationem inſtituemus. Imprimis igitur, ſi *Gonorrhœæ* virus in Tincturam, ex *Violarum* floribus confectam, aut in ſuccum *Heliotropii* infundatur, protinus Hic in cupreum colorem migrabit, illa verò rubedinem paulo dilutiorem exhibebit. Cum autem ſimiliter colorem utriuſque Liquoris in rubedinem Acidus ſpiritus ſoleat convertere, indicio eſt, Materiam in *Gonorrhœæ* curſu promanantem acidi & corroſivi ſalis rationem obtinere. Sed cum uſu perſæpe

ſæpe comperimus, quod hoc virus, (& ſi major copia ejus ſit, quam quæ *Carcinoma* excitare, multo autem major, quam quæ *Gonorrhæam* ſolet progignere,) *Peni* ipſi admotum, nullam prorſus ibi puſtulam aut ulcus elicit, nec uſitatas Acidorum vellicationes præ ſe fert, nec delicatam ipſius Glandis ſubſtantiam, nudato licet capite in quibuſdam viris eminentem, expugnat; cum verò e contra in aliis hominibus, qui Glandem nunquam niſi in Coitus articulo Præputii expertem habent, fœdum aliquando *Carcinoma* glomeretur; tuto igitur eſt colligere *Carcinoma*, haud æque in duabus Glandibus, (quæ eandem plane ſubſtantiam, diverſam verò Cuticulæ integritatem ſortiuntur) ab hujus Liquoris acrimonia excitari, qui nihilominus tantas vires exerit, ut exulceratam cutem (quod ab ignibus & aquis fortibus fieri ſolet) ad rugoſam, exuſti carbonis inſtar, ſiccitatem redigat.

Quemadmodum verò quælibet pars Cuticulæ, ſi *Spiritus Vitrioli*, *Stibii butyrum*, *Lapis infernalis*, aut quodcunque aliud medicamentum Eſcharoticum apponatur, ſimili ferè uredine percellitur, ita non ibo inficias, quin *Gonorrhææ* virus ab iſtis medicamentis Acrimonia multum ſuperetur, in eo autem vincit, quod novas, miſtione cum debito humore facta, vires adipiſcitur. E contrario autem pro certo habemus, contagioſam hujus Morbi materiam, ſi cum aliis omnibus ejuſdem generis liquoribus, in humani corporis fabrica unquam repertis, comparatio ſtruatur, præ cæteris vi corroſiva eminere. Acerrima equidem ſanies, quæ ex

ulce-

ulceribus scorbuticis, ex *Herpete Miliari*, aut *Cancro exulcerato*, aut *Phagedænicis*, *Chironiisve ulceribus* ebullit, tenerrimis partibus Corporis, largo licet flumine, admota non modo ulcus nullum, sed ne pustulam quidem aliquam, inducit.

Ex iis, quæ jam diximus, natura hujus Acrimoniæ atque conditio colligi potest, sensibus sese manifestius proditura, cum Symptomatum, quæ in Morbo occurrunt, Historia accesserit. Deinceps igitur Operatio *Alcidi Spiritus* excutienda est, qui fortiores eundo mirum in modum vires adipiscitur, & universos humanæ Fabricæ succos depravans, vitam prius aliquando extinguit, quam ipse ad ultimum statum, & quasi periodum perducitur. Modum verò, quo Infans virus se exerit, & *Gonorrhœam* cum suo Symptomatum Satellitio infert (cum ad Institutum nostrum magis sit) paulo enucleatius expendemus. Perniciosa Liquoris Acidi actio in eo potissimum consistit, quod vasa corporis, quibus insidet, crebra & vehementi contractione percellat. Hæc verò vasa (quando aut à Naturali sua Elasticitate, aut à celeri motu Liquorum, quos continent, plus minus in pristinam conditionem restituantur) Effluxum Humorum, quos aut secernunt, aut continent, uberiorem jugiter effundunt. Itaque oscula excretotiorum canalium atque ipsi lacunarum ductus ab acri contagis spiritu, quasi calcare quodam stimulati, Liquorem ab hisce Ductibus proficiscentem antrorsum urgent cum impetu virtuti stimulatrici, cæteris paribus, proportionato.

Hinc

Hinc ea omnia, quæ per totum *Gonorrhææ* five prudenter feu imperitè fuppreffæ, curriculum contingunt, luculenter deducamus; quippe cum vi ftimulativa fit ipfa contages, cumque etiam vafi admoveatur, quod multo vehementius quam *Glandis* fubftantia, tactum refugit, non poffumus dubitare, quin virus *Gonorrhœam* inducens multo minus copiofum fit, quam quod *Carcinomati* originem largitur: adeo ut veneni quantitas, quæ ad *Gonorrhœam* fufficit, millefimam fortaffe Grani partem pondere non excedat. Si enim inter contagiofam *Carcinomatis*, & *Gonorrhœæ* materiam comparatio ulla poteft intercedere, ex ante dictis efficiatur, nullam prorfus *Gonorrhœam* exorturam.

Ex mea Hypothefi palam fit, *Carcinoma* intus natum & collectum *Gonorrhææ* flumina reprimendi, ne foras erumperent, poteftatem habere; Quod licet in experientiam fæpenumero incurreret, fefellit tamen multos, & in ægroti hominis periculum & in Medici offenfionem male redundavit.

Quamobrem operæ pretium erit hujus Generis exemplum, quod in meam exercitationem incidit, attexere; Quodque fi attento & fagaci animo excipiatur, non folum ad Symptomatum cognitionem, fed & ad ipfam Medelæ rationem rite percipiendam magnopere conducet.

Carcinoma, de quo verba facturi fumus, in *Glandis* radice emicuit, exiguam in initio formam habens, & ad Medici confilium, cum nul-

nulla *Gonorrhææ* suspicio esset, per multos dies non referebatur. Tametsi verò *Carcinoma* subitam præ exiguitate curationem polliceri videbatur, tamen unguento meo, ut majoris momenti *Carcinomata* solent, non cessit, sed vires ultra sparsit & partes undique proximas irritavit; Quæ pessima cum ego adverti judicia, statim in eam incidi opinionem, ut arbitrarer, contagium suas omnes in *Urethra* radices agere, & *Gonorrhæam*, disrupto *Carcinomate*, cito foras erupturam. Protinus igitur interna ægroto medicamenta adhibui, quæ corrosione prius feliciter compressa, tribus Hebdomadibus post Coitum lapsis, *Gonorrhæam* tandem induxerunt. Notatu quoque dignum est, quod Effluxus non se (ut vulgo accidit) pedentim glomeravit, sed magna subito copia Liquoris (ut in Recidivationibus; ubi profluvium à Medicamentis Restringentibus, fuit coercitum, fieri solet) duo scilicet cochlearia, duodecim horarum spatio, repleturi fundebatur: ex quo luculentissime efficitur, Humorem Glandularum Odoriferarum corruptum fuisse & paulo uberius secretum, cætera tamen erumpere non posse, donec incrustatum *Carcinoma*, à quo repressus fuit, prius dissolveretur. Rem familiari cuidam meo, *in Luis Venereæ* exercitatione spectatissimo, cum Ego forte impertirem, ille etiam quamplurima in sua praxi hujus Generis exempla, quorum Ratio sibi stetit in occulto, offendisse confirmavit. Ex iis vero unum, quod mihi maximi momenti esse videtur, eoque magis, quis & Medicus & Ægrotus jam valent

lent superstites, subjungamus.

Cum à quodam *Lue Venerea* oppresso Familiaris meus vocatus esset in subsidium, intelligebat, præviæ *Gonorrhœæ* suppressionem per Cathartica Medicamina fuisse confectam, pauca autem Restringentia adhibita fuisse. Profluvium quoque bene & brevi prius decessisse, tribus verò septimanis post lapsis de integro exundasse: ingravescens Effluxus, iisdem plane rationibus relevatus, ad mensem delituit, tum vero iterum emergens ab iisdem Medicamentis reprimebatur: statim à recenti hac suppressione *Exostosis* eminuit in ægri frontem, complanata verò fuit refluente *Gonorrhea*, quæ per prædictas rationes rursus retenta per aliquot menses perstitit, donec matura demum in *Luem Veneream* verteretur.

Neque equidem Medicus ipse, quo Æger utebatur, nec Familiaris meus, quod aut in curatione, aut in discessu *Gonorrheæ* reprehendi potuit, nihil habuerunt; adeo ut gravis utrique fuerit admiratio, unde *Venerea Lues* tam subito extiterit. Accedit quod *Gonorrhœa*, cum diu multumque promanaverit, omni vi sua & quasi spiculo plerumque spoliatur: majori igitur admiratione dignum est *Veneream Luem* Effluxui tam diuturno supervenire, si Prudentia Medicorum reprehensione justa caruisset.

Verum hæc omnia jam mirari desinemus, quæ multo magis ante mirabamus, si *Carcinoma* in *Urethra* latitans supponamus. Vis enim *Carcinomatis*, prædictis curandi rationibus aliisque, quæ infra significandæ sunt, adhibitis mitigari, nec-

necnon Effluxus inhiberi poteſt : ſi enim mini-ma *Venereæ Labis* particula non penitus ſubacta ſupererit, repente partes proximas tentat & quaſi vocat in ſocietatem, univerſam ſanguinis maſſam tandem pollutura. Quando igitur ceſ-ſante *Gonorrhea* ulterior uſus Medicamentorum amoveri ſolet, *Carcinoma* tuto ſeſe interea agi-tat, & collectis iterum viribus erumpit in *Go-norrheam*, quæ per antedictas methodos repreſ-ſa alternatim poſtea renovat ſua flumina, donec aut ad perfectam medelam, radice mali fundi-tus evulſa, perducitur, aut repetitis nimium vi-ribus in *Veneream Luem* adoleſcit.

Ἐξαπίνης ſubſidentia cum *Gonorrhea* reflue-ret, maximam ſine dubio admirationem habet, non caret verò facili explicatione, ſi quæ in ſecunda hujus Tractatus parte ſuperius dicta fuerunt, diligenti animo percipientur. *Alexan-der Trajanus Petronius* hanc rem aliqua ex parte compertam habuit, cum curationem traditu-rus, qua *Gonorrhea*, quæ Purgantibus aliiſque Medicamentis reſtitit, tractanda eſt, addit.

„ Sæpe enim hac exiſtenti reliquum corpus „ ab interna Gallici Morbi Labe vindicari con-ſuevit.

Quemadmodum verò hæc vis ſtimulativa continuo ſuas exerit vellicationes, ita quod Ef-fecta ejus continua quoque eſſent, neceſſe eſt.

Hinc fit, ut Materiam noctes & dies & in omni ſitu corporis jugi flumine effuſam depre-hendamus. Notatu quoque digniſſimum eſt, quod hic Liquor non tantum multò citius, quam ſi ulcus aliquod generetur, foras ſe pro-dit,

dit, sed etiam multo albidior est & viscosior quam Ulcus (ut ex supra dictis patet) unquam cernitur. Ex quibus manifestum efficitur hunc album viscidumque Liquorem, qui tam subito foras apparet, nihil aliud esse præter Humorem Lacunarum, non multum contage vitiatum, & ab acido spiritu evocatum.

Hæc quidem prima Affectio, utcunque vulgaris sit, à supra memoratis Hypotesibus evolvi non potest, si enim omnia, quæ accidunt in *Gonorrhœa, Vesiculis seminalibus*, pro sede morbi assignatis atque acceptis, explicari possent, tamen Effluxum fieri prius posse, quam *semen* aut *Prostatarum Liquor* est corruptus, nemo affirmabit. Quod si corruptio ibidem supponatur, necesse est, ut Liquor eodem, quo recens corruptus imbuebatur, colore, vel flavo semper, ut viridi perfusus emanet; quod Experientiæ adversatur. Præterea, si corrupta hæc materies ex Pure conflетur, tum pessimas in Primordiis suis conditiones, maximam nempe flavedinem aut viriditatem habitura esset, quod nequaquam deprehendimus. Quando autem hoc Symptoma Hypothesi nostræ tam facile se reddit explicatu, novum exinde opinio nostra firmamentum assequitur.

Liquor equidem, qui incipiente morbo albulus & viscidus apparet, ingravescente eo rarior & flavus & viridis evadit. Raritas autem ex accedente secreti Humoris copia repeti magna ex parte debet, & si fortasse ad liquorem aut salium, qui flavedinem efficiunt, naturam quodammodo referatur. Flavus verò color partim

flavis humani ſanguinis humoribus, partim etiam acidis ſalibus, qui *Gonorrhœam* excitant, debetur. Quod ad primos ſpectat; pro comperto habemus Liquores, ſi ſecretio in hiſce locis præcipitetur, aut ſi qua læſio forte offendat Glandulas, impuros magis quam alias, & mixtos ſeparari. Hinc confirmatur, quali ratione Fel hoc Liquore permiſtum colorem flumini flavum ſubminiſtrat. Hoc verò non tantum à ſenſibus noſtris non abhorret, ſed etiam ad quotidianam Experientiam accommodatur: In *Scrophuloſis* enim aliiſque id Genus ulceribus Humor ebulliens intenſiori, quam qua *Gonorrhœa* inſignitur, flavedine ſuffunditur, quanquam color fortaſſis, cum in linteolum exareſcat, paulo debilitatior exhibetur: cujus cauſa eſt, quod horum Ulcerum Liquor, (cui color ſubjicitur) cum *Gonorrhœa* latice rarior ſit, citius exareſcat atque abeat in vapores. Cum verò hæc flavedo quiddam cum contagioſis Ulceribus, quiddam quoque cum non contagioſis communicet, quidni colligamus flavum in utriſque Colorem ab eadem cauſa, à bilioſis nempe ſanguinis particulis proficiſci? præſertim etiam cum uſu frequenti cernimus *Gonorrhœam* ſæpenumero ad optatam medelam perduci, quaudo ad ultimam utique guttam Flavedo perſeveraverit. Res autem ſe ita habere non poſſet, ſi Flavedo ſemper pars ſit, vel indicium Contagionis.

Quandoquidem verò flavi laticis, qui durante *Gonorrhœa* effunditur, ſuppreſſioni *Venerea Lues* perſæpe ſuccedat, probabile admotum eſt

ipſam

ipſam contagem à natura ita eſſe comparatam, ut Flavedinem excitaret: & conjectura quoque conſequimur, quod Acidi ſalis rationem flava hæc & corruſiva materies obtineat, quia viriditatem (reliquum Effluxus colorem) Miſtione cum Urinæ ſalibus, aut AlKali, animalibuſque Lymphæ particulis facta facile inducit.

Cor. 1. Ex his luculenter conſtat, quo citius Profluvium erumpit, eo vehementiorem, cæteris paribus, acrimoniam fuiſſe; eo autem leniorem, quo diutius cohibetur, niſi forte *Carcinoma* intus deliteſcat.

Cor. 2. Profluvii incrementa proximis poſt initium quatuor aut quinque diebus allata ſe habent, ut gradus curroſivæ virtutis in illo temporis intervallo acquiſiti.

Cor. 3. Effluxus color eo intenſior per ſingulos illos dies efficitur, quo major accedit copia ſalium, quorum ratio præ Fluidorum quantitate indies accreſcit.

Cor. 4. Provecto Effluxu *Venerea Lues* generari nequit, quia Contages per *Pudenda* penitus ejicitur, quæ, ſi forte Egreſſus denegetur, refluit in ſanguinem & Luem polluendo veneream inducit. Schol. Ex omnibus his ſimul ſumptis manifeſto efficitur, materiam *Luis Venereæ* eſſe venenum quoddam, quod ſibi cæteros Humores aſſimilandi facultatem habet, quodque idcirco nunquam, niſi internis curandi rationibus adhibitis, radicitus evellitur.

Prius tamen, quam præſens caput conficiam, valde ad rem erit, ſi unam *D. Blenii* obſervationem breviter perſtringam, utpote quod

ſingularis admotum notæ eſt, & totam ejus ſententiam de ſede & natura *Gonorrhœæ* funditus evertit. „Quando, inquit ille, premente „*virulenta Gonorrhœa*, ingens mingendi de„ſiderium excitetur, quando quoque materiæ „Effluxum, qui Canalem ſuum vexat, undique „& percellit, viridulo quodam aut flavo colo„re perfuſum cernamus, tum dubitare non „poſſumus, quin Veſica Parteſque proximæ in„flammentur. Superius verò luculenter oſten„dimus, quanta abſurditate hujus morbi ſedes „ad Veſicam referatur.

Notatum quoque vellem, quod hic Vir certam veſicæ Inflammationem ab hac Liquoris viriditate aut flavedine ſignificari vult.

Quid igitur de mulieribus eſt cenſendum, quæ de viridulo hoc & flavo Effluxu participant? Harum verò Veſicam hujus morbi participem eſſe ille ipſe non concedit. Sed ne amplius immorer in debili ejus Hypotheſi redarguenda; illud, quod Medici fere omnes oſtendunt, animadvertendum cenſeo, materiam nimirum *Gonorrhœæ* abſque ulla Penis erectione in Maribus, & abſque ullo Titillationis ſtimulo in utroque ſexu exundare, ſicuti hoc Symptoma æque in miti & quaſi inermi *Gonorrhœa* atque in virulenta deprehenditur, non eſt ut pro formali hujus indicatione accipiatur. Utrinque autem Ratio eſt, quia Flumina hujuſce morbi vel valvularum, quæ vaſculis ſpermaticis appenduntur, relaxationi, vel Liquori a Lacunarum ſtimulatione concitato originem ſuam debent. Hi verò Effluxus, cum neutra

ex

ex parte aut causæ sint aut effectus cupidinis, nullum prorsus voluptatis sensum excitant.

Magis verò esset accuratæ veritati consonum notavisse, quod stimulativa hujus acrimoniæ vis tantam in initio & fine morbi Titillationem Penis progignit, ut vix unquam *Gonorrhææ* reperiatur, quæ iis temporibus non secum affert nocturnas Pollutiones.

Quæ ad vulgares *Gonorrhææ* indicationes universim pertinere visa sunt, nec non natura, sedes, & causa hujus morbi satis fuse sunt explicata, illud proximum est, ut videamus, an Hypothesis nostra ad Symptomatum omnium explicationem quadret, & ad eorum molestias mitigandas sufficiat, dum morbus ipse, à quo hæc mala propagantur, præcipuam Medici curam studiumque occupat.

CAP. VI.

De acutis Doloribus, qui inter mingendum cientur.

DOlor, qui inter mingendum excitatur, tam constans est *Gonorrhææ* affectio atque comes, ut pro ipso morbo persæpe à Gallicis Scriptoribus substituatur. Quando hic Dolor Infante morbo plane nullus sit, neque gliscit unquam, nisi humores magnopere depraventur; quando etiam multo ante Effluxus suppressionem (vi tantum acrimoniæ retusa) hujusmodi Angor penitus extinguatur, igitur pro solo ejus Symptomate haberi debet. Qua ratione vero hos

hos dolores urina procreat, facillimum erit intellectu, si *Urethram* ex partibus tum membraneis tum spongiosis, confici recognoscamus. Cum enim Partes membraneæ ab acri aliquo Humore vellicentur, protinus nervosæ Fibræ asperitate quadam lacessitæ efficiunt, ut liquores, qui aut jucundum aut nullum plane sensum antea intulerunt partibus, acerrimum jam dolorem atque molestiam inducant. Hinc est, quod urina salinis particulis onusta, & quasi saturata Fibras pungat fortiter & perstringat.

Hæc autem omnia demum clariora innotescent, si nervosas quascunque humani corporis Fibras, externa cute spoliatas, aquaque salsa aspersas, gravi statim dolore perfundi meminerimus.

Ex eo autem quod Humor (qui ad eum usum a natura comparatur, ut ab urinæ & seminis acredine *Urethram* protegat) vitiatus ipse Fibras feriat, quas debuit tutari, necesse est, ut multo vehementior utique & assidua molestia efficiatur. Quippe Liquor, ab Odoriferis Glandulis suppeditatus, non modo *Urethræ* fistulam, defectu suo nudam atque inermem, incurrentibus ictibus & impressionibus exponit, sed etiam ipse acri spiritu correptus majorem in modum grassatur, multoque graviorem, quam urina aut semen possunt ciere, doloris sensum commovet. Hinc igitur magisque elucescit, quemadmodum delicata *Urethræ* substantia salsedine Laticis percellitur.

Sicut autem caloris perceptio, cum lotium nobis calidum decurrat, Doloris perceptionem se-

ſecum ſemper ferat, mentem facile inducimus, ut urinæ æſtum eſſe Doloris cauſam judicemus. Porro cum urinæ eſtum pariter atque Dolorem à Liquorum, qui fervido ſpiritu imbuuntur, potu provectum Medici deprehendant, idcirco hanc Experientiam non ſolum vocabuli Idiotiſmo, verum etiam Symptomatis explicationi ſufficere exiſtimaverunt. Illud etiam ex eo magis confirmari videbatur, quod tenui potu accepto, & æſtus & dolor ſenſim deferveſceret.

Quandoquidem autem veram Doloris cauſam ſuperius indicavimus, nullius negotii erit hæc Exempla tot Paralogiſmorum fœcunda evolvere, & explicare.

Si enim ſalſus hic Liquor certam humani corporis partem, cum cutis integumento ſpolietur, acerbo poſſit cruciatu conficere, tum edepol quo copioſiori ſalſedine Liquor oneratur, eo major aut certe conſtantior Doloris ſenſus erit: & è contra, quo minorem ſalſedinem ferat, eo etiam minus erit ad Dolorem excitandum accommodatus.

Illud inſuper pro certo habemus Liquores, qui homines inebriare ſolent, univerſos (niſi ſupra modum accipiantur) urinæ ſerum diminuere, eos vero, qui ad Aquæ conditionem inclinant, exaugere; eoque melius quo frequentiori hauſtu ingurgitantur; cum igitur ſeri quantitas, à ſpirituoſis Liquoribus minuatur, ab aqueis vero & tenuibus incrementum capiat, neceſſe eſt, ut ſales, qui urinam ingrediuntur, ſupra naturalem modum in Temulen-

tis hominibus glomerentur, atque adeo graviorem molestiam inducant; in Aquæ autem potoribus rariores sint, & minori fibras acrimonia exagitant. Quapropter acutus inter mingendum dolor (nulla alia caloris aut frigoris Liquorum, quos bibimus, ratione habita) aut seri copia imminuenda intenditur, aut augmentanda relevatur. Hæc verò omnia clariora eiunt, si eadem Operatio à siccis Medicamentis perficiatur. Si unum enim Medicamentum, cujus vires in ciendo lotio exercentur, alterum autem, quod seri copiam in alias corporis Glandulas projiciat, adhibeatur; Relevatio, quæ à priori Medicamento, & suscitatio Doloris, quæ ab altero provenit, (quanquam hi Effectus plane diversi sint) certa tamen semper & definita deprehenditur, ex quibus omnibus universim sumptis manifestius patet acutos Dolores, qui, dum urina redditur, sentiuntur, ab urinæ salibus excitari, adeo ut hic ardor urinæ à Latinis & Gallicis Scriptoribus ad hoc tempus fuit male enodatus. Quanta vi Calor discutere sales urinæ & in inermes fibras impellere queat, non est hujus loci dicere (quod etiamsi dicatur) novam Theoriæ nostræ confirmationem esset additurum.

Ex eo autem quod primæ atque ultimæ guttæ, cum redditur urina), graviorem semper dolorem incutiant Ægrotis, *Veteres Medici* suspicionem Calculi in Vesica latitantis habuerunt, qui talem fere sensum solet, qualis in *Gonorrhæa* percipitur, suscitare.

Verum hæc Affectio ex iis, quæ superius dicta

dicta erant, facillime eruitur. Quemadmodum enim salso lotio, quod per exulceratam *Urethram* defertur, dolor debetur, ita vehementior utique erit, si urina ibidem tamdiu diversetur, donec salis particulæ ab erumpente Liquore diluantur & dissolvantur: at verò fœdum virus *GonorrhϾ* primas urinæ guttulas aliquantisper irretit in cursu, atque extremas quoque detinet, quo minus a canali sese cito expediant; ex quo fit, ut Homines acerrimum, & incipiente & cessante impetu mingendi, dolorem sentiant, quoniam lotii Sales, cum iis præcipue temporibus urina detineatur, altius in *Urethram* inserunt sua spicula, & infigunt.

Obiter quoque notandum est, quod sicut in eo loco, ubi corpora cavernosa Glandi annectuntur, mingendi æstus & dolor excitatur, ita recens exinde Argumentum delabi videtur ad Opinionis nostræ confirmationem,& nullum prorsus Liquorem ex *Prostatis* cæterisque remotis locis, tanquam ex fontibus, promanare, ex obliquo demonstrat.

Urinæ ardores, quibus mulieres hac Ægritudine affectæ percelluntur, iisdem sane rationibus innituntur, quibus nos usi dolorem in maribus enodavimus; etsi illarum dolor haud morbi sedem tam certo fortassis & commode, ac virorum, quibus urina per totam partem exulceratam spargitur, designet: Illud enim est probabilius *Vaginam* Fœminarum totam affligi; doloris verò aculeos in Lacunis inferioribus, quæ *Urethram* subeunt, quæque idcirco solæ lotio irrigantur, percipi & contineri.

Nimirum hic ardor urinæ, quem pro Symptomate nos recensemus, ita passim in ore *Gallicorum* Scriptorum versatur, ut (si iis credendum sit) dignus videatur, qui morbo ipsi nomen præbeat, omneque Medicorum studium ad relevationem ejus & medelam vocet. D. *Blenius* (a) profecto profluvium materiæ ab urinæ dolore disjungit, magnopere tamen laborat, dum utriusque terminos describere, & alterum absque altero existere posse contendit; ex iis autem uter partes in *virulenta Gonorrhæa* majores agat & graviores, expedire nullo modo potest: quanquam paulo infra ostentat se (b) discrepantiam istam abunde manifestam reddidisse.

Hoc propositum a D. *Blenio* discrimen inter *Gonorrhæam* & urinæ ardorem ab universis *Gallicorum* Scriptorum patrociniis defenditur: atque alter ex eorum numero Vir probatus, dum paulo fusiori calamo rem satagit evolvere, in majores difficultates atque errores incurrit.

„ (c) *Gonorrhæa*, inquit, in duas species di-„ stinguitur, quarum una ab impuro Concu-„ bitu inducitur, & propter materiam viridem, „ flavam atque acrem ex Pene projectam *Viru-„ lenta* nuncupatur. Altera verò *Urinæ ardor* „ dicitur, qui vegetum quendam palpitatem-„ que æstum mingentibus ægrotis infert, & „ vel a nimio Veneris fervore, vel ab immodi-„ co tenuis cerevisiæ potu proficiscitur. Pro-„ fluens hujus materia, quæ seminis nomen non „ me-

(a) Pag. 125, 126.
(b) Pag. 127.
(c) Verduc. Tom. 2. Suite de la Pathologie p. 10, 18.

„ meretur, aquea eſt & limpida, & ad albu-
„ minis fere ſpeciem compoſita, nullumque
„ voluptatis ſenſum inter decurrendum exſuſci-
„ tat. Quod ſi forte hic æſtus non remittat
„ aliquid, ſed in plurimos dies ingraveſcat, tum
„ *Virulentæ Gonorrhææ* conditionem induit, ve-
„ hementemque Penis diſtenſionem, maximam
„ excandeſcentiam, maciem demum & lan-
„ guorem & moleſta id genus Symptomata
„ inducit,

Ipſa quidem harum deſcriptionum ratio confuſos potius hujuſce Scriptoris & Sectatorum animos indicare, quam juſtum aliquod inter duas, quas aſſignat, *Gonorrhææ* ſpecies diſcrimen ponere videtur: Symptomata enim ex utraque parte eandem plane, (quantum ad *Gonorrhæam* pertinent) faciem oſtendunt: neque *Gonorrhæam* illam, quam Medici *Simplicem* vocant, in *Virulentam* abiiſſe Experientia unquam confirmavit: adeo ut diſcrepantiam, ab hoc *Authore* conſtitutam, fingi potius in phantaſia & adumbrari, quam vim aliquam in natura & fundamentum habere merito judicemus. Urinæ ardorem, quem ille jactitat, quemque etiam ſub Symptomatis ratione nos ſupra accepimus & explicavimus, non eſt ut ulterius proſequamur. Illud tamen audebo dicere, aliam quamvis *Gonorrhææ* ſignificationem ad eum finem multo commodiorem fore, quo magis hic morbus in diverſas ſpecies decidatur. Præterea macies & languor ab eodem Viro quoque ad lucem excitantur; neque enim alibi apud *Medicos* Scriptores extiterunt in ſignorum nume-

ro,

ro, quæ *Gonorrhæam* consequuntur. Verum horum omnium hallucinationum radix ex eo deduci videtur, quod hi homines *Gonorrhęam* ad optatum exitum, extincto urinæ æstu, statim perferri animadverterent.

Quando autem Symptomata omnia a singulorum morborum fontibus promanant, ita certe quo leniora indies & remissiora hæc sensibus præbeantur, eo etiam apertius mitigata morbi rabies & vires fractæ denotantur.

Cum igitur urinæ æstum (qui ex eo prorsus excitatur, quod interiores *Urethræ* partes a vi stimulativa perculsæ integumenti præsidio spolientur, atque acutis urinæ salibus pateant) sedatum paulo &, salsedine lotii etiamnum superstite, defervescentem videamus; certissimum est colligere, gratam illam mutationem & medelam ex virtutis stimulatricis remissione omnino proficisci; ex qua ratione efficitur, urinæ ardorem leniri semper prius debere, quam materiæ flumina ad extremam guttam deveniant.

Hisce omnibus rite perpensis, *Profluvium Humoris* præcipuum esse & Pathognomonicum hujus morbi indicium, ardorem verò lotii, aliaque Symptomata, de quibus infra dicendum est, a sola materiæ virulentia provenire, necesse est ut concedatur.

CAP.

CAP. VII.

De Constrictionis dolore, qui Pene erecto percipitur: de Glandis & Fræni inflammatione: necnon de Hiatu qui in Urethræ *extremitate deprehenditur.*

VIs illa, quæ *Penem* rigidum costringere videtur, ita adhuc in abdito delituit, ut ex Medicis plurimi absolutionem ejus vix ausi sint attingere, plurimi etiam a *Fræni* inflammatione, (reclamante licet Experientia & *Veterem* suffragiis) haud sejunxerunt. *Iodocus Lommius*, non sine assensu aliorum, qui de Medicæ artis studio optime meriti fuerunt, cum de Ulcere in *Urethra* glomerato disceptetur, addit „ perfectam istiusmodi Ulceris generatio-„ nem a certo quodam dolore significari, qui ta-„ lem sensum in Pene exsuscitat, ut veluti fune „ substringi videatur.

Quando autem hic dolor cum eo prorsus conveniat, quem sermo Gallicus *Chordee*, Anglicus verò *Corded* appellat, maxime esset ab istarum Linguarum Idiomate alienum, si quis forte aliquem à *Cordee* perstringi dicat.

Verum in Praxin Medicam multo magis injusti essemus, si hoc Symptoma sensibus tam obvium & manifestum supprimere & celare, aut in aliam partem tanquam in exilium transferre conemur, quo melius ab ignorantia rei, quæ difficiles explicatus habet, mentes nostras vin-

vindicemus : eo enim pacto Experientia (quod avertat veritatis Amor) adducitur, ut dignitatis suæ fasces vanitati Hypothesum submittat.

Mirari quidem satis non possumus, *Ulcus* aliquod ita posse membrum corporis, ubi insidet, commovere, ut sese vi quadam graviter constringi credat, cum sola partium divulsio & molis incrementum ante Oculos versaretur. Magis in promptu est sensibus judicare, partes contiguas a se invicem recedentes, *Divaricationis* potius sensu quam *Constrictionis* perculsas fore.

Adhæc, quod multo magis incredibile videatur, totum Ulcus in intima *Urethræ* substantia versatur, vis tamen, quæ exulceratam hanc fistulam comprimit, extra sese agitat.

Hæc nostra Opinio ex iis colligitur, quæ de situ *Urethræ* atque structura supra attulimus. Hic enim Canalis, cum inter cavernosa *Virgæ* corpora propagetur, compressionem, illis inflatis, statim subit, quæ tanto gravior est, quo partes circa positæ vehementius distendantur.

Hinc est quod *Urethra*, cum prematur undique & in angustias redigatur, tali fere dolore affligitur, qualis esset excitatus, si fune quodam circumligetur.

Coarctatam hanc *Urethræ* conditionem adeo molestam fieri alibi annuimus, ut semen atque urina, dum Penis plurimum rigeat, non sine maximo labore & pœna extrudantur.

Cor. 1. Locum, ubi insidet, necnon quousque se spargit Pestis, erectionis dolor designat.

Cor. 2.

Cor. 2. Hinc quoque colligere licet, *Urethræ* regiones, quæ juxta Vesiculas seminales sunt sitæ (si ex his virus delabatur) acutiori, quam cæteræ, molestia perstringi debere, quod Experientiæ adversatur; atque equidem constrictionis dolor, qui nunquam sese antehac submisit explicatui, ab Hypothesi nostra feliciter absolvitur.

Non esset fortassis a præsenti tempore alienum, si tentiginem *Virgæ* fere continuam, quam quibusdam viris infert *Gonorrhœa*, paulo acriori animo contemplemur. Sed cum irritatio, qua Penis inter contagiosi Humoris decursum indesinenter vexatur, in promptu sit, & perspicuam hujusce *Priapismi* rationem adhibeat, non est ut ibidem ultra consisteremus.

Rapimur potius (quo instituta ratio nos vocat) ad alias strages, quas edit ferum *Gonorrhœæ* virus, ad turpes nimirum *Psoras* & *Ulcera* & *Marcores* perstringendos.

Inter fœda vero vestigia, quæ promanans Pestis in Pene relinquit, præcipuum sibi locum vindicant Glandis & Fræni *Inflammatio*, *Urethræ hiatus*, immania *Carcinomata*, necnon *Phimosis* & *Periphimosis*, de quibus pauca in limine operis locuti sumus.

Inter omnia corporis humani organa nullum reperitur, quod aut graviori pœna affligi potest quam *Glans*, aut majori voluptate perfundi: substantia enim ejus, cum plane ex nervis & fibris constituatur, tenuissimaque tantum membrana vestiatur, incurrentium corporum ictibus pene inermis patet, atque impulsus quasi in-

integros excipit & conservat : unde fit , ut *Glans* præ cæteris injuriam ab acri humore & venenato atrocissimam accipiat : Quando enim hujus membri fibræ, cum Renitentia ab altera parte facta nullius fere momenti sit , Penem versus corripiantur, protinus a contractionis vi Glans in breviorem statum & defensionem redigitur, sanguinisque vasa, quæ nervis hisce & fibris implicantur, magno impetu compressa inflecti inter se, & velut arcuari incipiunt : his vasculis verò inflexis, contenti sanguinis cursus repente inhibetur, & præternaturalis copia conglomeratur, quæ vesiculas capillares supra modum distentans, gravem undique inflammationem inducit.

Quocirca vis stimulativa ab acri liquore profecta inflammationem imprimis exsuscitat, quæ propter pellucidam membranæ, qua Glans circumcingitur, tenuitatem Oculis nostris paulo evidentius subjicitur. Sicuti autem stimulativo humoris spiritui inflammatio hujus membri debeatur, ita semper ad eas partes, ubi cavernosis corporibus Glans inseritur, Fibrarum contractio dirigetur, quæ in singulis eo vehementior erit, quo fortior causa apponatur.

Quod si vis ea, qua fibras retrahi deprehendimus, ab *Urenbræ* osculo cavernosa corpora versus semper intendatur, necesse est ut *Urethræ* labia divellantur a se invicem, unde *Apertio* ejus sive *Hiatus* proficiscitur.

Ex varia hujus *Fistulæ apertione* consequimur, ut simul de atrocitatis gradibus, quibus sævit virus, atque de Remediorum efficacia, quæ vel

vel ad len'endam vel penitus tollendam fluoris acredinem adhibentur, judicium satis justum feramus; quia quo acrior sit Contagis spiritus, eo etiam Glandis inflammatio gravior, & *Hiatus Urethræ* fœdior, cæteris paribus, indicabitur.

Quæ de inflammatione, quam virus *Glandi* infert, dicta sunt a nobis, eadem ad *Fræni* quoque inflammationem & spissitudinem evolvendam quam maxime conducunt. *Frænum* enim, quod exterior Glandis membrana conduplicatione sua efformat, eidem quoque fato, scil. inflammationi spissitudinique, subjicitur, si modo eadem pestis sibi admoveatur, a qua spissitudine partes ejus in breviorem conditionem coactæ Glandis apicem, cui annectuntur, secum retrahunt. Quod, cum fieri cernitur, *Chordee* a *Neotericis* Medicis jam vulgo nuncupatur: obstrepunt verò *Veteres* universi, qui solum illum constrictionis dolorem, quem erectus Penis aliquando percipit, ab isto vocabulo apte denotari existimarunt.

CAP. VIII.

De Carcinomatibus & Crystallinis.

INter prima Symptomata, quæ sese in *Venereo Morbo* produnt, *Carcinomata* numerantur; atque (a) vetus Scriptor significat nobis Tubercula illa (quæ in Glandem aut Præputium, aut in utrumque nonnunquam apparent,) ex acrimonia humorum, qui inter Coitum agitantur,

 Vene-

(a) *Ant. Mus. Brasav. pag. 585, Scriptorum, &c.*

Venereisque Contagij particulis, quæ in Uteri collo continentur, aut quæ ex Pene Maris profluunt & propagantur, originem suam habere.

His præmissis, pro certo statuimus ingens discrimen inter Fræni Præputiique *Carcinomata*, atque ea, quæ Glandem cæterasque Corporis partes exagitant, intercedere. Hæc enim *Tuberum* quorundam marginibus asperis circumseptorum speciem exhibent; illa verò nunquam supra cutem cernuntur emicantia, substantiamque, quæ manu compressa humorem excernit, duriusculam sortiuntur, & magnam eorum, quæ in Labris inferioribus versantur, (quæque *Cancrorum* nomen gerunt) Ulcusculorum similitudinem præ se ferunt. Cum verò utraque horum *Carcinomatum* species substantiam duram, humores acredine imbutos habeant, cumque etiam de aliis multis *Cancrorum* affectionibus participent, est equidem ut ea **Καρκινοειδέας** dicamus, & vulgaris vocabuli *Cancri* apud *Latinos* & *Carcinomatis* apud *Græcos*, acceptatio analogicum nomen nuperis hisce *Ulcusculis* impositum authoritate justa præmunit. Quod si quis forte miretur *Carcinomatum*, quæ in Fræno & præputio delitescunt, medelam in tot ardua atque angustias *Scriptores* conjecisse, is mirari desinet, cum sciat naturam eorum & Symptomata haud satis attento animo fuisse accepta, ex quo fit, ut neque descriptio clara, neque apta (uti jamjam annuimus) nomina relinquantur.

De Medele *Carcinomatum* non hic est dicendi locus: Qua ratione *Gonorrhœa* virus, dum

per

per Penem delabatur, *Carcinoma* inducat, in præsenti tantum sciscitamur. Cogitantibus autem nobis & memoria duritiem aliasque *Carcinomatum* affectiones reputantibus occurrit partes undique proximas ab acri *Gonorrhææ* spiritu aut liquores coagulante, aut ignis ad instar dissipante indurari; adeo ut cum caustico *Vitrioli* aut *Origani* oleo, cum *Lapide infernali*, aut *Igne* etiam ipso, cognationem quandam habere hæc Pestis merito existimetur.

Sola Humorum coagulatio, aut etiam dissipatio, satis erit ad eorum, quæ in Frænum & Præputium, cæterasque partes membraneas, grassantur, *Carcinomatum* explicationem: Quæ verò supra Glandis superficiem emicant *Tubercula*, coagulationem Fluidorum potius, vel saltem interclusionem requirunt. Adhæc quoque Liquorum coagulationi magis quam discussioni duritiem *Carcinomatum* deberi ex Medicamenti cujusdam usu ultra confirmatur, quod nonnullis abhinc annis excogitatum in publicas manus nondum ante hac emanavit. Quippe Liquoribus minimo negotio atque dolore a vi hujus Medicamenti resolutis *Carcinoma* absque substantiæ læsione extinguitur; *Escharoticis* verò Medicaminibus adhibitis caro non sine summa molestia imminuitur: Quod multos *Medicos* in eam opinionem adduxit, ut causam *Carcinomatum* vires igni ipsi haud absimiles habere credant.

Quando autem ab acri *Gonorrhææ* spiritu, qui Præputium Glandemque vellicat, *Carcinomata* cientur, igitur Glandes, quo teneriores sunt, eo faciliores hanc feram Pestem excipient, hæc

quidem est misera istorum Virorum conditio, quibus Glans suo Præputio superintectus nunquam non fovetur: in eorum enim Præputio (quoniam Glans propter continuam obductionem mollis admodum est & delicata) Contages diutius detenta multam sibi moram assequitur, qua & longius latiusque suas vires spargere, altiusque infigere possit.

Hinc igitur Modum intelligimus, quo *Carcinomata* in complexu Venereo communicantur; qua ratione formantur, facilem cognoscendi ansam nobis exhibet *Mercurius Dulcis*, qui (si forte nimius daretur, aut vellicantibus suis salium quasi aculeis haud satis & secundum artem spoliaretur) fere eadem in Linguam atque Genas ulcuscula, quæ in Præputio *Carcinomata* sunt, solet suscitare.

Cor. Hinc igitur ea, quæ Naturam sibi propriam neque a *Gonorrhœa*, cujus Symptomata interdum sunt, pendentem vindicant, quæque ex *Venerea Lue* profluunt, *Carcinomata* facile dignoscimus: idque fit, si justam Temporis, quod inter *Coitum* & *Carcinomatis* exortum interponitur, Conditionemque, quæ *Gonorrhœam* designant, cæterarum rationem habeamus. Hæc autem cognoscere, tantum est negotii, ut acutissimorum *Medicorum*, eorumque in universis *Morbi Gallici* provinciis versatissimorum, aciem eluserit.

Omnia hæc, quæ supra recensentur *Carcinomatum* Genera (utcunque incredibilia nonnullis videantur) agnoscit *Blenius*, quorum verba, quanquam varia *Carcinomatum* discrimina notare,

re,

re, nobisque tradere non potuit, erit operæ pretium recordari.

„ Experientia (inquit ille) nos admonuit, „ homines permultos Doloribus, Impetiginibus, Verrucis Carcinomatibusque vexatos „ fuisse, qui Luem tamen Veneream nullam habuerunt.

Significat sane quasdam unicuique Ulcusculo adesse quasi Notas, à quibus una species eorum ab altera distingui queat, notas, verò illas nullibi commonstravit, quæ à præcedenti *Theoria* facile eruuntur.

In proximam nostram considerationem de *Crystallinis*, veniunt *Crystallini*, qui inter pessimos *GonorrhϾ* satellites collocari solent; sunt autem *Tubercula* quædam, sive *Phlyctænæ* aqueo humore repletæ, & *Crystalli* speciem induentes. Cæterum quoniam hæ vesiculæ aqua vacant aliquando, itaque digito compressæ languescunt, & absque ullo dolore levigantur. *Crystallini* in Præputium solum coacervantur, cujus partes circa has vesiculas undique positæ livido quodam rubore, qualis cernitur in *Contusionibus*, perfunduntur. Cum verò inter ruborem hunc, atque illum, qui a supra memoratis Præputii Glandisque inflammationibus conspergitur, discrimen magnum intercedat, in promptu est, neque *Crystallinos* ipsos, neque circumjacentium partium *rubedinem*, a virulenta *GonorrhϾ* acrimonia ullo pacto excitari.

E regione si colorem subfuscum pariter ac rubrum cum eo, qui in omnibus contusionibus accidit, paulo accuratius conferamus, cum ra-

tione colligere licet hunc etiam ab eadem causa proficisci. Quod si *Contusionem* quandam fieri supponamus, *Phlyctænarum* formatio statim perfacilis erit explicatu, præsertim quoque, si ingentem lymphaticorum vasculorum numerum, quibus hæc corporis pars instruitur in memoriam revocemus. Quippe lympha, (cum iter ejus a contusione intercluditur) vesiculas suas ita distendet, ut naturalis earum Forma, quæ scilicet *Crystallinorum* figuris exquisite respondet, conservabitur. Lymphatica enim neque planam superficiem neque faciem, quam cætera vasa gerunt, tam accurate *conicam* aut *cylindricam* obtinent. Licet enim *cylindrici* generis revera sint, inæqualia tamen & nodosa à multis, quas frequentes eorum valvæ afferunt, interclusionibus redduntur: nempe lympha, si forte tardius aliquanto progredi, aut retrorsum cedere cogeretur, in nodos *crystallinos* protinus conglobatur. Manifestum est igitur, quod *Crystallini* a coitu nimio fortasse excieri, nequaquam verò a Contage aliqua inter concubitum suscepta possunt proficisci; sed earum partium (ut verius dicamus) quæ generationi inserviunt, ineptitudini adscribi debent.

Partem autem illam, quæ in Fœminis generationi dicatur, *Natura* augustam parit, aut *male Meretricum Artes* efficiunt.

Methodus insuper, quam in *Crystallinorum* curatione adhibemus, opinionem superius allatam haud mediocriter corroborat, sicut enim hæc *Tubercula* absque ullo *Gonorrhœæ* periculo sæpe cernuntur emicantia; ita absque ulla ejus ratio-

ratione habita semper sanantur: quod minime fieri potuerat, si essent Symptomata *Gonorrhææ*. Verum magis elucescent hæc omnia, cum ad specialem *Cryftallinorum* curationem perventum erit.

CAP. IX.

De Phimosi & Periphimosi.

EX *Carcinomatum* atque *Cryftallinorum* natura tandem patefacta vix superest occasio dubitandi, quin quod *Phimosis* ac *Periphimosis* a *Carcinomatibus* & *Cryftallinis* in Præputium congestis potius, quam ab acri *Gonorrhææ* effluxus spiritu, *Carcinomata* ista excitante, immediate proficiscantur; licet quædam forte horum tam sævorum Symptomatum ansa ab acrimonia vere præbeatur. Quemadmodum enim *Phimus* seu *Phimosis* est quasi quædam Glandis suffocatio, ita ut Præputium semel productum ægerrime retrahi queat; sic si quando in Glandis collo Præputium consistat, neque ultra possit promoveri, morbus iste a *Paulo Ægineta Periphimosis* vocitatur. Utriusque autem affectionis causa palam in sensus nostros incurret, si quid sit quod motum Præputii promptum lubricumque, quod verò tardum & difficilem efficit, perpendamus.

Balani Glandulæ a Natura (ut suprà annuimus) comparatæ sunt, ut viscidum quendam humorem separent, qui irrigatione sua Glandem fovet atque lubricat, facitque, ut Præpu-

tium facilius ultro citroque agitetur. Si quando igitur harum Glandularum liquores ultra modum coagulantur; nec in Glandem se conjiciunt, tum sua munia non sine labore magno & molestia Præputium exercet, atque a fœdis *Tuberculis Carcinomatibusque* indies vexatum, & miram in spissitudinem coactum, in Glande tandem consistit & commoratur.

Adde quod Præputium, quum non ex unica, sed ex geminata membrana conficitur, *internam* suam, quæ Peni est proxima, membranam constipatam habere possit, dum *exterior* fortasse nulla spissitudine implicatur. Hinc a novo, qui a Glandis suffocatione coguntur, humorum affluxu spissa Præputii amplitudo majorem in modum promovetur, & gravior quotidie *Phimosis* & *Periphimosis* excitatur.

Haud erit (ut mihi persuadeo) ab instituto nostro alienum, si *Phimoseos* cujusdam ex Glandis siccitate & inflatione profectæ Historiam, ubi nulla acrimoniæ, nulla Venereæ Luis suspicio residere poterit, in præsenti attexamus. Hæc *Phimosis* (de qua loquor) infanti cuidam variolis affecto accidit, adeoque vehemens fuit, ut omnis mingendi facultas per bidui spatium præcideretur: Hæc autem inter primam *Carbonum* desiccationem coorta ad ipsam subsidentiam permansit. *Fœmineum* Genus non modo in *Gonorrhœa*, verum in aliis quoque morbis *Phimosi* affligitur.

Phimosis enim (si accurate dicamus) iis tantum mulieribus attribuitur, quibus adeo arcte stringitur & obseratur Vaginæ Orificium, ut omnis

omnis ibi aditus denegetur. Pari verò postmodum ratione factum fuit, quod universæ Corporis partes, quæ a Natura propatulæ comparantur, ab inflatione verò angustæ fiunt & obturatæ, idem sibi nomen vindicarunt. Hinc est quod *Labiorum*, *Palpebrarum*, *Anus* & *Præputii* haud rarius, quam ipsius *Vaginæ Phimosin* audiamus. Atque equidem animadversione dignissimum est, hæc Symptomata non tantum primævo suo titulo fuisse spoliata; sed etiam vocabulum illud (*Phimosis*) ita transferri a *Recentibus* & immutari, ut ad eandem rem, quæ apud *Galenum Æginetam* priscosque Medicos *Periphimosis* est vocata, significandam traderetur. Hujusmodi autem error, qui haud minimam rebus confusionem intulit, ab imperitia potius Medicorum videtur, quam a novitatis studio, profluere. Quocirca mirari satis non queo, eruditissimum *Gorræum* in tam gravem hallucinationem incidisse.

Hæc nominum quoque inversio apud *Blenium* est insignissima. Virorum *Phimosis* (ait ille) est tanta Præputii contractio; ut ad Penis Glandem obducendum extendi non queat, è regione verò ægrorum *Periphimosi* laborantium Præputio Cutis tam firmiter adhærescit, atque ultra Glandis apicem tantopere porrigitur, ut Penis quasi præfocetur, & Glans Cute obducta omnino vanescat.

CON-

CONCLUSIO.

Ratio, cur Mares facilius Gonorrhœam quam Mulieres suscipiant, necnon verum inter Fluorem Album & Gonorrhœam discrimen eventilatur.

EX *Gonorrhææ* Natura & Symptomatibus (quæ nobis superior ratiocinandi methodus patefecit) manifestum efficitur, hujus morbi Symptomatumque causam in utroque sexu (quantum partes generationi servientes permittunt) plane eandem esse. Nostra autem hujus Rei explicatio a cæteris omnibus Hypothesibus, quæ pro diverso sexu semper sunt diversæ, quæque plerumque sibimetipsis non constant, quamplurimum distat.

Etsi verò per totum *Theoriæ* curriculum ad Mares potissimum oculos conjecimus, tamen quicquid in fœmineo genere proprium & peculiare reperitur, de manibus nostris elapsum non est. Quapropter totum *Gonorrhææ* ambitum, sicut in utrumque sexum sævit, eventilatum satis esse atque absolutum non est ut dubitemus.

Prius verò quam ad *Gonorrhææ* curationem progrediamur, duo præmittenda sunt, quæ sese antehac haud commode obtulerunt.

Imprimis causam investigabimus, cur Viri multo citius quam Mulieres Contagem *Gonorrheæ* hospitentur; deinde certos inter *Fluorem Album* Fœminarum & *Gonorrhœam* terminos (quod

(quod tanti adhuc negotij fuit) constituere conabimur.

Quod ad primum, pro certo habemus perpaucos Viros, qui rem cum Fœmina hoc morbo afflata habuerunt, contagij (quantulunque sit) immunes evasisse: e contra vero Fœminas, ingentem licet hujus veneni copiam susceperint, *Gonorrheam* effugisse Experientia attestatur. Quod siquis hoc forte miretur, is mirari statim desinet, si animadvertat liquorem vitiatum effluere a Viro cum semine commixtum.

Cum verò ejectum semen contagem copia longe superet, cumque etiam mollem admodum substantiam & viscosam sortiatur, igitur verisimillimum est, Pestis acrimoniam, (præcipue cum in Vagina commoratur) aut a superiori seminis abundantia obrui, aut a visciditate implicari & retundi: Quo pacto fit, ut Pestis neque ipsas Vaginæ Lacunas stimulare, neque humorem ex earum ductibus proficiscentem possit vitiare. Hinc intelligi satis queat, quomodo sana Fœmina, infectum licet Marem patiatur, impune sæpenumero elabitur: Vir verò, si minimum hujus veneni igniculum excipiet, protinus accenditur & pœnas luit: Contages enim omnibus suis viribus armata ad Viros traditur, neque ulli; nisi ex Lacunis, humori occurrit, qui ad dissolvendos magis & propagandos veneni sales, quam ad obtundendos aut opprimendos, vale.

Huc etiam repetendum est, quod Mulieres, cum suos menses agant, contagem adhuc ægrius hospitantur; sanguis enim tum temporis

ab

ab Uteri orificio dimanans non modo irretit & obtundit hos acidos sales , sed etiam fortiter una trahit atque secum projicit e corpore.

Accedit quoque, quod sanguis jugi flumine in *Vaginam* exoneratus per quatuor aut quinque aut plurium dierum spatium indesinenter ex eadem effluit , quo pacto ad Pestem extinguendam magnopere accommodatur.

Neque vero de mollium liquorum viscosorumque facultatibus (quibus ad acidi spiritus stimulos implicandos fragendosque sunt comparati) quisquam dubitare posset , nisi qui Experientiam ipsam reprehendit , nisi qui olea atrocissima fortissimosque spiritus (si cum lentis viscidisque misceantur) adeo corrigi & castigari , ut in Pharmaca perquam salutaria abeant, oblivscitur.

Ex his omnibus igitur facillimum est colligere : qua ratione acidus *Gonorrheæ* liquor a semine & sanguine menstruo subigatur.

Proxima demum & difficilis provincia nobis restat , ut inter *Gonorrheam* & *Fluorem album* quid intersit , necnon quibus notis & quasi characteribus ambo dignoscantur , diligenter excutiamus. Cum enim Fluor æque in hoc *Morbo* ac in *Gonorrhœa* lentus sit & albulus , flavus & nonnunquam viridis ; Urinæ etiam æstum persæpe secum trahens , non mirum est quod fines & quasi lapides terminales utriusque tantum adhuc in abdito latuerunt.

Albus Fluor , si *Baglivio* credamus, in castarum Fœminarum mensibus discriminari facile potest : utpote qui pro illo tempore evanescit,

&

& cum ſanguine prorſus commiſcetur, ſin autem mulieres *Gonorrhœa* polluantur, tum ille ſignificat utrumque morbum diſtincto flumine decurrere.

Hanc autem *Baglivii* animadverſionem, quippe quæ Fabulam fictam ſapit, nec omnino ad quotidianam Experientiam reique ipſius Naturam quadrat, non eſt ut ultra eventilemus: quomodo enim fieri poſſit, ut duo liquores, qui perquam promptem uniuntur, in eodem compreſſo alveo tardi delabantur, puri interea a ſe invicem, & ſeparati conſerventur?

Quibus rebus probe perpenſis intelligimus, nullos aut liquoribus, aut ſedi fluoris originique notas ſatis clare inuſtas eſſe, ut horum morborum diſcrepantiam inde perſpectam habeamus. Eandem materiam, (jugem nempe Lacunarum liquorem) uterque morbus ſortitur; Colores materiæ eoſdem etiam eſſe, ſupra fuit ſignificatum: neque igitur ex materia neque colore, quod multum diuque deſideratum eſt, aliquid conſequimur.

Quandoquidem verò *Fluor Albus*, ſuaque Symptomatum cohors, ex cauſis & quaſi ſcintillulis, quæ intra muliebre corpus accenduntur, *Gonorrhœa* verò ex iis, quæ extrinſecus ſunt admotæ, originem accipiat, idcirco veras differentiæ notas aſſequi nunquam poſſumus, niſi ad peculiarem modum, quo alteruter morbus generatur, mentem convertamus. Hæc autem ratio quotidianæ Experientiæ ſe reddit conſentaneam. Etenim poſt colores *Gonorrææ* atque acrimoniam in mulieribus ſubactam, albi cu-

cujusdam lentique liquoris effluxus sæpenumero supereſt, qui a *Fluore albo* ægre diſtinguitur, quam ob cauſam ſordidus Empiricorum Grex miſeras mulieres ad remedia iſti morbo accommodata referunt, mercedem verò poſtulant, quaſi toti jam penitus *Gonorrææ* ſatisfeciſſent, cum effluxus iſte (ſi qua alia) pars eſt & quaſi veſtigium *Gonorrææ*.

Ad has autem obſervationes magnam lucem afferunt ea, quæ de Virorum *Gonorrhœa* ante diximus: Coloribus enim, quibus eorum effluxus inſequitur, diſſipatis, atque urinæ æſtu defervescente, *albus Fluor* ſeu *Fluor* (ut ſemper vocari ſolet) *abſque Virulentia* ſtatim cernitur. *Fluorem* autem *album* Maribus attributum, (quanquam in hac parte æquo jure ac de Mulieribus dici poſſit) me nunquam memini audiviſſe. Quapropter cum omnia *GonorrhϾ Fluoriſque Albi* Symptomata in mulieribus tantam inter ſe ſimilitudinem ſortiantur, ſignum aliquod Pathognomonicum, quod aut a fluminis ſede aut colore peti poterit, non eſt ut expectemus. Igitur univerſæ diſcriminis rationes ad prudentiam *Medicorum*, & ſagacitatem relinqui debent, niſi forte fluor *Carcinomata*, alioſve certos *Gonorrhœæ* comites indicaverit.

PARS

PARS SECUNDA.

CAP I.

De Generali Gonorrhœæ Consilio: speciatim verò de Methodo Directa.

QUemadmodum in superiori hujus operis parte vehementer elaboravimus, ut nullis Hypothesibus, quæ passim receptæ sunt, freti atquæ confisi ex solis *Gonorrhœæ* Symptomatibus sedem ejus atque naturam eruamus, ita totam in præsenti operam dabimus, ut a morbi Natura ita tandem explorata, & ex Modis, quibus absque ope Pharmacorum effluxus inhiberi nonnunquam cernitur, Curationis methodum eliciamus. Hoc enim Consilium & instituto nostro, & rei naturæ paulo melius, & plenius satisfacere videtur, præsertim quando methodi *Therapeuticæ*, quæ in populari usu sunt, nec Ratione nec Experientia multum innituntur.

Ex iis, quæ superius sunt allata, intelligimus veram *Gonorrhœæ* causam esse depravationem humoris cujusdam, in *Glandulis Odoriferis* à natura separati, cujus acrimonia hæ Glandulæ excretoriique ductus graviter stimulati *Fluorem* commovent, & conservant: necnon pro certo comperimus, *Gonorrhœam* fluendo opem sibimetipsi atque medelam afferre, si modo effluens humor depravantem contagis spiritum copia superaverit. Unde fit, quod quamdiu stimu-

ſtimulativa vis continuos latices in *Urethram* conjiciat, tamdiu omne *Morbi Gallici* periculum removetur, qui immanes ſuas ſtrages edere prius nequeat, quam ab importuno Pharmacorum uſu *Fluor* aliquo modo cohibeatur.

Siquis igitur abſolutam *Gonorrhææ* medelam aſſequi velit, neceſſe eſt, ut vel Peſtem ipſam, a qua humores ex *Odoriferis Glandulis* emanantes vitiantur, radicitus evellat, vel Fluminis curſum, quo morbus ſibi aliquando ſuccurrit, promovendum curet.

Methodus quidem, qua ex his prius propoſitum conſequi poſſimus, in communi uſu nondum verſatur, ad poſterius verò tota Medicaminum, quæ in manibus habentur, Praxis intenditur: quæ res ideo in majori dubitatione atque periculo ponitur, quod Rationes adhibendi commodiſſimas attingere non poſſumus. Prudentia *Medicorum*, quæ ex hac parte deſideratur, in cauſa eſt, quod nos toties de bona curationis ſpe deiiciamur, quod morbi Symptomata urgeantur maxime, & in pejus vertantur, quodque *Gonorrhæa* ſæpe ſecum trahat agmina malorum, quam ipſa eſt, multo graviora. Æquas itaque has indicationes, quæ in directiores medendi tramites quaſi manu nos ducent, impræſentiarum perſequar.

Neque equidem mirari merito poſſimus Medicamina, quibus acer contagii ſpiritus funditus evellatur, in omni adhuc Temporum memoria fuiſſe inaudita: neceſſe enim eſt, ut *Medici*, quando nec materiam *Gonorrææ*, nec ſedem veram calluerunt, in varias quaſdam Theorias

rias inciderent, quæ, nisi falsæ essent & adumbratæ, in eam illos opinionem adduxissent, ut tam directam curandi methodum attingi nunquam posse arbitrarentur. Cum verò ab *Odoriferis Glandulis*, quorum excretorii Ductus perbreves & in propinquo sunt, *Gonorrhææ* flumina propogari comperimus, facillimum est intelligere liquorem in *Urethram* injectum ad ipsa Glandularum quasi penetralia sibi viam munire posse, quo pacto præternaturalis Fluor simul cohiberi, & Contages domari queat.

Atque equidem ingentia, quæ temerariam injectionum Praxin consequentur, incommoda satis magno argumento sunt, *Gonorrhææ* fontem & veluti domicilium ab iis tangi & agitari. Vafri igitur ii astutique homines, qui Injectionum usui clamoribus magnis adversantur, id in animo habere videntur, ut inanes magis terrores excitarent, quam vera ad salutem Ægrotantium promovendam Auxilia afferrent; cum præclaræ Injectionum facultates in Experientiam eorum atque Oculos incurrant. Itaque siquando Pharmaca, ex quibus Injectio aliqua componitur, se sano intelligentium judicio permittant, si quoque *Gonorrœam* a nonnullis Injectionibus sublatam & feliciter confectam, ab aliis verò male confirmatam & in pejus conversam, quotidianus usus attestetur; malevoli quidem Cavillatoris est, Injectiones itidem universas rejicere & ablegare; probi verò & prudentis *Medici*, ut ex hoc Genere eas tantum devitet, a quibus plurima aliquando Mala inferri & sua observatio, atque aliorum Praxis, significavit,

cavit, omnem cautionem & diligentiam adhibere.

Quanquam autem Argumenta hæc, quæ ad Injectionum utilitatem & fructum demonstrandum jamjam attulimus, Instituto nostro satisfacere videantur, paucula tamen quasi ex abundanti adjungam, quæ haud mediocrem directæ huic Methodo auctoritatem & Hominibus curiosis literatisque jucunditatem (ut spero) sunt additura.

Et quidem haud injuria in pretio erit hæc nostra Injectionum ratio, si Pharmacum unumquodque ex eo maxime commendari, quod morbum sine periculo & sine mora conficiat, diligenter perpendamus.

Imprimis enim non modo virorum *Gonorrhœa*, verum & Fœminarum multo citius ab hac Methodo, quam à quacunque alia, subigitur, *Albusque* ille mulierum *Fluor*, qui vulgaribus curandi rationibus non cedit, sistitur & cohibetur. Illud quoque prætermitti non debet, Injectiones nostras in quovis *Gonorrhœæ* tempore cum fructu adhiberi, tantisque semper facultatibus pollere, ut (acido veneni spiritu protinus retuso) nova deinde Incrementa ad Profluvium nunquam afferantur. Si igitur ad ineuntem aut paululum gliscentem *Gonorrhœam* Injectio admoveatur, juvamen multo facilius assequimur, utpote quod in Effluxu modico pauciores plerumque Labis particulæ continentur: è regione verò necesse est, ut Effluxus copia vehementer prius augeatur, quam ex Diureticorum Medicaminum aut Cathar-

tharticorum usu utilitatem aliquam speremus: prioris enim Generis *Pharmaca*, cum neque ad Contagem corrigendam, neque ad Profluvium protrudendum, valeant, morbo (ut palam fit) potestatem faciunt, ut ab acido suo spiritu sese interea intus agitante exaggeretur: Posteriora vero ad Effluxus stimulos suas quoque vires stimulativas attexunt, quo pacto Profluvii copia graviorem in modum promovetur: at si quis discrimen illud, quod inter harum Methodorum facultates atque hujus nostræ intercedit, attento animo excipiat, hanc equidem inveniet fortiter domantem frangentemque vires Contagionis, illas verò aut mansuete sinentes ut venenum se foras expediat, aut saltem urgentes ut citius aliquantulum extra vehere tur; quarum utraque adstringentium Pharmacorum necessitatem imponit, quorum auxilia in directa Methodo accersi non debent.

Præterea, Injectionum usus non tantum propter efficaciam celeritatemque, qua *Gonorrhœam* subigit, sed etiam propter minimum periculi, quod habet, maxime commendatur. In directa enim hac Injectionum Methodo non tantum ipsa Acrimonia extinguitur, verum & feri ejus satellites feliciter opprimuntur, in Indirectis verò Res contra cadit: *Purgantia* enim Medicamina acredinem armant & exacuunt; *Diuretica* autem præsidium omne, quo Fibræ muniuntur, submovent & exturbant. Utraque igitur ex parte constrictionis dolor, urinæ æstus & cætera, quæ supra memoravimus, symptomata necessitate quadam

inducuntur, neque tamen in directam Methodum unquam solent imminere: immo ab ea urinæ dolor, licet vehementissimus sit, optimisque Remediis in quacunque alia via adhibitis obstitisset, in duodecim aut viginti quatuor horarum spatio mitigatur.

Quando igitur hoc nostrum curandi consilium, sive Directum, quem affectat, sanationis tramitem, sive insigne, quod præstat, juvamen respiciamus, indirectam Methodum longe superaverit, id demum nobis contendendum est, ut freti Principiis illis, quæ de *Gonorræa* supra tradidimus; Injectionem efficacem excogitemus.

Illud insuper sedulo est videndum, ut de salute, quam utraque Curandi ratio pollicetur, Judicium justum faciamus. Neque enim æquum erit illos, qui Injectionis ope ad sanitatem juvantur, per totum vitæ curriculum vanis Recidivationis terroribus examinari, qui verò cæteris curandi Methodis valetudinem fortasse debuerunt, illos, si per exiguum mensis spatium a morbo valeant, ut nihil futuri metuant, imperari. Tempora in utraque Praxi eadem esse debent. Cumque ex *Modernis* nemo, quum sanati non modo extra periculum sed extra metum se poni confidant, exquisitum Tempus definiverit, Doctissimi *Fracastorii* Formulam, quæ ad Experientiam vere componitur, audiamus.

„ *In primis mirum illud erat: quod labe recepta,*
„ *sæpe tamen quater ipsa suum compleverat orbem*
„ *Luna, priusquam signa satis manifesta darentur.*

Ni-

Nihil igitur mali (Experientia teste) habemus quod ultra est metuendum, si modo *Gonorrhœa* per quatuor mensium spatia evanescens nunquam ebullierit, nec ulla *Venereæ Luis* indicia protulerit.

A Directo hoc curandi consilio, in quo, acrimonia morbi penitus sublata, ad optatum exitum *Gonorrhœa* perducitur, excusso, & (quantum in nobis est) explicato novam quoque Utilitatem consequimur. Quippe cum verisimillimum sit, idem Medicamen, quod largissimam Contagis copiam opprimit, Contagis vim, si forte rarior daretur, multo facilius oppressutum; tum haud injuria in eam opinionem adducimur, ut injectionem hanc nostram ad ipsam *Gonorrhœæ* causam, cum primum communicetur, extinguendam valere credamus, ideoque gloriosum προφυλακτικοῦ Φαρμάκου titulum mereri.

Hic autem eventus (sive *Gonorrhœæ* in ipsis quasi radicibus evulsio) non inducto Effluxus incremento, in cæteris rationibus Therapeuticis sperari non potest: ab iis enim (ut supra ostensum fuit) Effluxus copia magnopere augetur, & minimam suppressionem *Venerea Lues* certo excipit. Egomet verò, ut rem uno verbo conficiam, curiositati fræna eatenus permisi, ut *Anticipantis* hujus Injectionis periculum in quosdam ex utroque sexu salacissimos fecerim, quæ Contagem omnem ab eorum Corporibus inter effusissimas Libidines depulit. Atque quidem vis hujus Remedij efficacior est, quam ut in tam petulantem hominum gregem conferatur:

tur : quocirca ne in parte flagitiorum, quæ indies perpetrant, dum hos a Pestis periculo securos præstent, ego quodammodo esse videar, est mihi in animo hoc Arcanum in æternas tenebras retrudere.

Dignissimum denique est notatu, quod sicut illa valetudo mulierum, quæ *Fluor Albus* vocitantur, magnam in præcedenti Theoria similitudinem cum *Gonorrhæa* genere dicebatur, ita felix juvamen ab eadem Injectione uterque morbus adipiscitur. Quod significari hoc in loco & declarari volumus, quia ex eo innotescit, quam constans sibi sit nostra Theoria, quamque omnibus numeris absoluta.

CAP. II.

Indirecta Methodus, quæ Effluxum adaugendo ad Medelam procedit.

SEcunda curandi Indicatio, præcedente *Gonorrhææ* Hypothesi innixa, id sibi proponit, ut tantam, quanta veneni vires extinguat, Effluxus copiam excitaret : hac enim ratione humor ille, qui ex *Glandulis Odoriferis* proficiscitur, in processu temporis sordes suas contagiosas quasi expurgat, inque suo cursu sistitur, nisi forte brevium Excretoriorum Ductuum Elaterium a tam gravi Effluxus diuturnitate vehementem in modum læderetur. Cum itaque, ut supra annuimus, hujus morbi curatio, nisi ab Acrimoniæ retusione, aut ab evacuatione, confici nunquam possit, illud omnino relinquitur,

tur, ut, quatenus Medicamina ab Experientia nobis commendata duobus hisce propositis inserviant, videamus. Ea igitur, quæ rariora secum mala atque pericula afferunt, optima utilissimaque existimari debent: ex illa enim una conditione cujusque Pharmaci aptitudinem capimus, & optima quæque Medicamenta cum optimis adhibendi Methodis feliciter assequimur.

Antequam autem progrediamur, operæ pretium erit, Rationum pondera, quæ Medicorum animos, ut Pharmacis vulgaribus utantur, induxerunt, leviter attingere; præsertim quoque, quoniam hujus generis Medicamina aut in præsenti aut superiori seculo excogitata esse, neque unquam apud Priscos homines in usu fuisse, passim credantur.

Imprimis igitur argumenta, quibus antiqua Purgantium, Diureticorum, Adstringentium, Balsamicorumque Remediorum Praxis nitere-tur, breviter perstringam; deinde etiam ea, quæ apud recentes Medicos valorem habuerunt, attexam; postremum autem veras antedictorum Medicaminum vires & commoditates, cum de jis sigillatim egerimus, paulo diligentius excutiam,

Gonorrhææ Curatio obscure satis (a) a *Bernardino Tomitano*, clarius aliquanto a *Prospero Borgarutio*, qui varia deficcantium stypticorumque incommoda recenset, significatur. Hic Vir vitium seminis, ut effectricem hujus morbi causam, sibi traditum ab *Antonio Musa* in men-

(a) Cap. 9. p. 153, 154. Scriptorum &c.

te habuit, ideoque ea omnia, quæ ſemen & Veſiculas ſeminales refrigerant, præclaris laudibus accumulat, ſedulo autem nos admonet, ut omnem, præſertim in principiis morbi, Adſtringentium uſum fugiamus.

Porro Refrigerantium Medicamentorum præparationem quam optime cum *Gujaco* & *Sarſaparilla* fieri exiſtimat, eam ſcilicet ob rationem, quoniam *Gonorrhææam* Venereæ Luis ſatellitem & ſymptoma eſſe arbitratur: addit etiam ea Pharmaca, quæ a *Galeno*, *Aetio* aliiſque antiquis *Medicis* ad *Simplicis Gonorrhææ* Curationem commendantur, ingentes quoque ad *Virulentæ* medelam commoditates ferre. At verò univerſæ hæ curandi indicationes a falſa morbi opinione, quæ quondam percrebuit. quæque ad noſtra uſque tempora deſcendit, omnino profluxerunt. Purgantia quoque Remedia ab eo laudantur, inter quæ primas partes *Craſſia* obtinet, utpote quæ virtute ad omnes Renium vaſculorumque ſeminalium affectus ſanandos ſpecifica imbuitur. Atque hæc vis ejus ſpecifica ab hoc Viro tam mire prædicatur, ut hæc ſit Potio purgativa, quæ ab eo præ cæteris præſcribitur, quæque a *Recentibus* pleriſque religione quadam adhibetur: In quibuſdam verò temporibus minorem, quam vulgo ſolet miniſtrari, hujus Pharmaci doſim præberi oportere, (ut ſpecificam hanc ſuam facultatem paulo tardius fortiuſque exerceat) ille docet cum conſenſu plurium *Neotericorum*.

His Medicamentis prius ab ægroto acceptis, tum Adſtringentibus locum dat, de ſelectioribus,

bus, quorum formulis, quæ hujus *Medici* animo arrident, infra a nobis dicendum erit.

(a) *Alexander Trajanus Petronius* hujus vestigia præ cæteris sequitur. Purgantia, inquit, Pharmaca atque Laxativa, quæque vim quandam refrigerantem habent, egregii sunt usus; potissimum verò *Cassia*, quæ simul facultate Purganti imbuitur, Renesque & Vesicam purificat. (b) Postea verò cum de virulentæ *Gonorrheæ* Curatione verba facit, omnem suam Praxim a sequenti ejus & falsa *Gonorrheæ* Hypothesi deducit:

„ Hic enim morbus (ait ille) aut semine vi„ tiato & partibus calida intemperie male af„ fectis gignitur; aut omni vitio seminis amo„ to & partibus omnibus præter Glandulas, „ quæ παραστάται dicuntur, ad integritatem „ reductis nihilominus perseverat, tanquam se„ men per ulcera, quæ in his Glandulis adhuc „ aperta manent, non exire possit.

Quando autem signa quædam, quæ ex utraque parte in sensus incurrunt, quæque vera sunt *Gonorrhææ* Symptomata, pretulisset, addit quoque præcipuam Indicationis ansam ab Ulceribus *Parastatarum* præberi.

Sed vero ne forte confusio aliqua mentem, dum hujus generis Symptomata attente observitet, in Praxi distrahat & perturbet, primo vulgares recenset Indicationes, deinde speciales quasdam apponit, quibus omnibus diligenter excussis, omne studium eo convertendum nos

(a) Cap. 4. lib. 7.
(b) Cap. 7. 12.

nos admonet, ut Inflammatio imprimis mitigetur, ut dolor gravis atque urinæ æstus leniatur, ut Purgantia demum & Diuretica adhibeantur, quorum facultatibus vitium omne & contagio foras protruderetur.

Priscorum hominum intentionibus, fundamentisque earum perpensis, necnon Remediis, quæ ab jis juxta principia sua laudabantur, allatis atque expositis; jam illud nobis est faciendum, ut Recentium Virorum principia & Medicamina, quæ sibi propria vindicantur, quæque genere toto ab Antiquis differre vulgo jactitantur, excutiamus.

(a) D. *Blenius*, cum *Gonorrhæam* aliquando in *Morbum Gallicum* migrare secum reputasset, omnes nervos nostros in eo intendi arbitratur, ut *contagiosum Spiritum, ne suas ultra vires agitet, foras confestim pelleremus*. Quoniam autem malignum hoc virus tantam sævitiam assequi prius non potuerit, quam *insolita quædam Effervescentia atque Inflammatio* (ut ejus verbis utar) *vesiculas spermaticas invasisset; ideo non minus studii tribuendum esse censet, ut hoc Symptoma, quam ipsam morbi causam, corrigamus.* (b) Alio quoque loco, atque disertius aliquanto, hæ Indicationes referuntur, cum nobis vehementer præcipit, ut *ad Dioretica Medicamina Catharticorum stimulos addamus*. Si quando autem fœdum Contagis vitium copiose satis ejici & expurgari animadvertatur, tum (c) *intelligo Ef-*

(a) Cap. 7. part. 2. pag. 137. 138.
(b) Pag. 141.
(c) Pag. 142.

Effluxum a Stypticis & Desiccantibus sisti oportere, ut iis, quæ de Contage supersunt, particulis absorptis, Vesiculæ à continua irritatione relaxatæ se tandem in naturalem libertatem vindicent, & facultas omnis, ne has partes vellicent & pungant, a Venenis Acidis quamprimum auferatur.

Propositi nostri ratio non postulat, ut totam *D.Blenii* Theoriam in præsenti persequar, & supervacaneum esset, si inter Curationis consilia, quæ ab illo & ab antiquis Medicis statuuntur; cum ad eadem prorsus redeant, comparationem instituam: Quid enim quæso, inter Contagis evacuationem ope Purgantium Remediorum (quæ a priscis Medicis & recentibus mire perdicantur) factam interest, atque ejusdem ejectionem per diuretica (quæ æque ab utrisque etiam collaudantur) absolutam? idcircone diversam a semetipsa naturam *Crassia* sortitur, quoniam & a vetere *Trajano* & ab hujus ævi Medicis magnopere præscribitur? idcircone demum Refrigerantia, Balsamica aut Adstringentia a sibimetipsis differre videntur, quia omnes uno ore de eorum utilitate & Prisci homines & Neoterici consentiunt? Minime gentium mehercule, eosdem enim fines utraque ætas sibi in praxi proposuit. Quocirca consequimur, curandi Consilia necnon Remedia, quibus usi sunt, in diversis his Medicinæ seculis prorsus eadem exstitisse.

Illud vero a nobis jure agnoscendum puto, rationem prudentiamque in *Veterum* Praxi multo

to magis conſpicuam, quam in *Neotericis* eluxiſſe. Ii enim ſibi & ſuis, quas fingebant, Hypotheſibus conſtiterunt; Hi vero eandem omnino *Praxin* a Majoribus ſuis traditam inierunt, *Principia* a Majoribus poſita turpiter obliviſcentes. At vero ſi infirma illa, quibus recens Praxis nititur, Fundamenta ſeorſim ponerentur, tum quidem Remedia antiquitus laudata ſuas vires intaminatas conſervarent. Purgantia enim & Duiretica cauſam, ut adminiſtrentur, juſtiorem nullam habent, quam quod ad acrem Humorem ſubigendum quam maxime accommodentur.

Atque quidem ſi *Horum* vires & facultates ingentibus ijs, in quæ ingreſſi ſumus, votis reſpondiſſent, eſſet profecto, cur *Recentes* in *Veterum* prudentiam æquo animo incumberent, neque a præceptionibus, quas ij dederunt, ſtolide recedentes, neque a fama, quam meruerunt, invide decerpentes.

Cum autem hæc Pharmaca aliquando multum juvaminis ad ægrotos, nihil aliquando, aliquando etiam plurimum detrimenti attulerint; proximum erit, quatenus & quas ob cauſas hæc locum habent in Curatione *Gonorrhææ*, gnaviter exponere; ut Regio illa, ex qua Tela quaſi iſta, quæ concidunt ſpes noſtras, proveniant, explorata habeatur.

CAP.

CAP. III.

SECT. I.

De Purgantibus Pharmacis, quæ in Gonorrhœæ *Curatione versantur; deque Formulis quibusdam eorum selectissimis.*

ILlud equidem nemo unquam sibi assumpsit, ut *Purgantia* ad ipsum acrem *Gonorrhœæ* spiritum domandum valere dicat: omnis igitur eorum utilitas in eo est sita, quod ad Contagem foras protrudendam quodammodo accommodentur. Partes vero, quas aut in Effluxu sanando aut promovendo *Cathartica* agant, manifestas magis, & in medio positas fore existimo, si generales *Catharticorum* facultates accuratius paulo exposuerim.

Atque equidem omnes *Purgantium* Pharmacorum vires in eo prorsus consistunt, quod vel secretiones ex Intestinorum glandulis profectas majorem in modum promoveant, vel Fibras eorum nervas stimulatione quadam convellant; ab horum uno aut utroque modo ingentes crebro Evacuationes excitantur: adeo ut verisimillimum sit, mutationes, quas in solidas fluidasque Corporis partes *Purgantia* moliuntur, universas aut a secretionis provectione, aut a diuturno gravium evacuationum cursu atque impetu, aut a virtute stimulativa proficisci.

Hinc quoque, quod obiter notari potest, pro-

profluit Ratio, cur ex hoc Remediorum genere nonnulla, quæ, si intus sint assumpta, gravem aliquando Hæmorrhagiam excitant, extrinsecus admota fluentem sanguinem sistunt: hanc scilicet ob causam, quoniam stimulandi facultas, si forte modum quendam superet, induit quoque facultatem causticam. Sed ut eo, unde paululum digressi sumus, revertamur, aut nimia (ut supra annuimus) Glandularum secretio aut Fibrarum stimulatio efficit, ut Fibræ Corporis nixu suo tonico & quasi tensitate spolientur.

Si igitur vulgares hasce *Purgantium* actiones ad rem in præsenti institutam referamus, fructus omnis, quem ex eorum usu *Gonorrhœa* percipit, facillime deducitur; qui in eo nimirum non ponitur, quod Pharmaca hæc Contagem ipsam opprimant, sed quod ad quorundam Corporum validorum temperiem ita præsto sint, ut Materiam omnem virulentam foras projiciant. Atque equidem auxilia atque incommoda, quæ varius *Catharticorum* usus affert ad naturalem Corporis conditionem, adeo perspicua sunt, ut de iis merito ne dubitare quisquam posset. Quando enim sanguis rarior per secretionem copiosam, fibreque tensiores semper reddantur, tum profecto Excretoriis Ductibus mediocriter tantum dilatatis, Liquores moderato flumine profunduntur, atque Effluxus sensim & pedetentim languescens post veneni subactionem haud largus deprehenditur; e contra vero cum a *Purgantibus* Pharmacis labefactetur Sanguis, Fibrarum quoque inten-

tensio debilitari simul solet; ex quo fit, ut excretoriis Ductibus vehementer relaxatis, Effluxus non tantum undis copiosioribus, verum etiam ultra supremum (si ita dicam) Contagis diem aliquandiu profunditur. Utriusque Generis exempla, & in curatione Fœminarum & Marium, maxime vero in Fœminarum *Gonorrhœa* proferri possunt.

Cum autem Materiæ Effluxus facultati *Purgantium* stimulativæ debeatur, cumque acer spiritus, qui (ut supra statuimus) *Gonorrhœam* excitat, vim quoque stimulativam habeat, certo intelligimus Effluxum, si utriusque stimulus jungatur, abundantiorem multo fore; quum vero hæc juncta Liquorum abundantia à vi quadam, quæ nihil vitii interim afferre potest, glomeratur; igitur hæc humorum Effusio Contagem copia tandem vincet, quo pacto ad optatum finem a *Purgantibus* remediis *Gonorrhœa* perducitur. Quod si *Catharticorum* stimulus, ut aliquando accidit, adeo vehemens sit, ut a magna humoris copia velocitateque excretorii ductus magnopere dilatentur, tum equidem virus citius extra promi, Effluxus vero diutius aliquanto produci solet.

Quæ omnia cum ita sint, palam fit, *Cathartici* generis Medicamina ad *Gonorrhœæ* Medelam ordine directo non procedere. Hinc etiam quæ sibi consilia proponunt Medici, cum *Cathartica* administrentur, qualemque, si parum juvaminis afferatur, jacturam faciunt, assequimur; hinc insuper intelligimus, quod *Purgantibus* Pharmacis in hoc morbo promiscue uti non

non liceat: ex iis enim quædam acrimoniam pariter atque Effluxus copiam, Inflammationem molestissimam, Penis constrinctionem, urinæque æstum exaggerant; quædam a natura sua comparantur, ut elasticum excretoriorum Ductuum tenorem atterant & perfringant: Has autem *Purgantium* facultates malas cognoscere, in hujus morbi curatione haud parvi momenti est.

Atque equidem (ut, quod mihi videtur, candidus dicam) stimulativam vim in *Purgantium* praxi tantam aliquando esse Experientia ipsa attestatur, ut *Gonorrhœam* multo citius, si nihil Medicinæ adsit, ad bonum exitum perventuram, quam si *Purgantia* adhibeantur, haud immerito existiment. Quod siquis forte miretur, is mirari tandem desinet, si Temporis spatia, quæ in *Gonorrhœa* Curatione à celeberrimo *Sydenhamo* commendata ponuntur, cum iis, quæ ad eundem finem a *Natura* sumuntur, sedulo conferat.

Quando autem aliquid aliquando ad hunc morbum juvaminis a *Purgantibus* Pharmacis ferri, ea argumenta, quæ supra posuimus, atque etiam communis Observatio testentur, æquum erit eorum nonnullas, quæ ab *Auctoribus* hac in re versatissimis celebrantur, formulas subjungere.

Apozema:

℞· *Folior. Scrophular. aquatic.*
*Senn. virent. ana*dr. ij.
mittantur in Aq. bullient. lib. j. & *infundantur.* Abi-

Ab igne remotam Colaturam hauriat duabus vel tribus vicibus.

℞. *Tamarindor.* unc. ij.
Aq. commun. lib. IV.
Coq. ad lib. iij.
In Colatura infunde per noctem.
Senn. mundat.
Semin. Coriand.
Liquirit. & Flor. Rof. rubrar. ana dra. ij.
Colaturæ Cyathum hora ante pastum sumat.

Vestligius, cui expurgare potius quam adstringere mens est, hunc *Bolum* præscribit.

Bolus.

℞. *Conserv. fl. Malvæ.*
Pulver. Radic. Rhab. el. ana dr. j.
Terebint. Venet. scl. ij.
M. F. Bol. primo mane deglutiendus.

Eundem quoque ad finem *Apozema* hoc accommodatur.

Apozema.

℞. *Radic. Alth.* unc. ß.
Folior. Malvæ.
Bismavæ ana M. ß.
Ficuum ping. unc. j.
Aq. Ebshamens. lib. ij.
Coquant. ad quartæ partis consumptionem.
Colaturam hauriat communibus intervallis.

Sicuti autem in animis plurimorum hominum Opinio inveteraverit, *Mercurium* cum variis ejus præparationibus, tanquam Antidotum quoddam, *Venereo Morbo* occurrere, ideo plerique se, nisi ex his aliquantulum afferant, ad medelam nihil proficere arbitrantur: *Riverius* in prima sua & secunda Observationum centuria hunc in modum dictitat.

Pilulæ.

℞. *Calomelan.*
Pilul. Goch. min. ana scl. j.
Syrup. de Spin. Cerv. q. s.
M. F. pil. v.

Eundem ad finem valent Pilulæ, quæ *Trium Diabolorum* nomen gerunt.

℞. *Trochisc. Alband.*
Diagrid. ana gran. iv.
Merc. sublim. dulc. gran. viij.
Syrup. de Stœchad. q. s.
M. F. pil. iv.

℞. *Extract. Catholic.* dr. ß.
Panac. mercurial. gran. v.
Elixir. proprietat. q. s.
M. F. pil. v.

Cum hujus generis Pilulis *Turbith. Minerale*, *Præcipitatum viride* (seu *Lacertus viridis*) necnon *Album Præcipitatum* misceri debent. Universa verò, quæ ex *Mercurio* fiunt, Reme-

dia

dia persæpè *Cassiam* sibi additam habent, quæ scilicet non tantum potio est leniter admodum purgativa, sed etiam Vesicæ Urethræque saluberrima.

Bolus.

℞. *Caff. recenter extract.* unc.ſſ.
Pulver Rad. Rhabar. Elect. scr.ſſ.
Merc.d. scr.ſſ.
(*vel Lacerti virid. gr.* IV.)
M.F. Bolus mane deglutiendus.

Alexander Trajanus Cassiam solitarie preberi docet, juxta hanc formam:

℞. *Floris Cassiæ* unc.ij.
F. Bol. cum penidiis.
Capiat Æger mane, statim ante cibum, singulis diebus ad quadragesimum usque, nisi Ventriculus interim perturbetur, aut Lues per totum sparsa sentiatur.

℞. *Ocul. Cancror. præpar.* dr.ſſ.
Gum. Guajac.
Diagrid. ana dr.iij.
Sal. Prunell.
Gum. Tragacanth. ana dr.j.
Calomelan. scr.ij.
Solution. Gum. Tragac. *q.s.*
M.F. pilulæ de singulis dr.x. *quarum quinque bis in die accipiat.*

℞. *Lacert. virid.* dr.ij.
Gum. Guajac.
Nativ. Stib. diaphoretic. ana dr.j.
Scammon. ſulphurat.
Aloes ſocotrin. ana dr.ſſ.
Solution. Gummi Tracaganth. q. ſ.
M. F. pilularum Maſſa.
De cujus ſingulis dr.jſſ. *formantur pil.* xij.
Harum IV. *primo mane & hora ſomni ſumat.*

Aliæ innumeræ variæque formulæ ab *Authoribus* excerpi poſſunt. Quæ vero ſupra cumulavimus ſatis multa ſunt, utpote quæ ex optimorum & in *Lue Venerea* exercitatiſſimorum Medicorum mentibus hauriuntur.

SECT. II.

De Juvamine atque Damno, quod ad Gonorrhœam *curandam afferunt Adſtringentia Medicamina.*

QUemadmodum Contagis exportatio Medicis argumento fuit, ut *Cathartica* adhibeantur, ingens igitur, quæ ab ijs nunquam cieri ſolet, Effluxus copia Reſtringentium Medicaminum neceſſitatem induxit: ſicuti inſuper *Purgantium* facultates (utcumque magna & ſpecioſa primo intuitu polliceri videbantur) in varias juſtaſque reprehenſiones incurrerent, ita Adſtringentia quoque Remedia, niſi

nisi valde adsit prudentia, haud minorem etiam secum trahunt malorum turbam.

Quæ si ita sint, haud injuria a plurimorum *Medicorum* voluntatibus dissentio, qui hujus generis Medicamina adeo magni faciunt, ut non tantum ad ea, tanquam salutis perfugia, in universis Evacuationibus recurrant, sed etiam tam immanes in hoc potissimum morbo doses instaurant, perinde quasi ex hac parte nimii nunquam esse poterimus. Neque tamen ego hæc ita intelligi velim, ut omnem Adstringentium usum a præsenti morbo depellam: gravissimæ enim omnes Evacuationes comprimi sine dubio & cohiberi semper debent, at mehercule huic fini Adstringentia nonnunquam non inserviunt.

Enimverò sæpe in Evacuationibus magnis fieri potest, ut tantarum stragum causa urgeatur potius ab ijs, quam castigetur. Perversus enim Restringentium usus non tantum in *Gonorrhœa* cernitur, sed in aliis quoque morbis, in quibus hæc magni æstimantur, Hæmorhagiis nimirum, & alvi Profluviis se sensibus reddit manifestum; in quibus omnibus Adstringentia non reprehenduntur, quod nihil possint, sed quod eorum vires perperam exercitæ, quam quorum Curationi studemus, graviores sæpe morbos inducant. Quicquid igitur est in ijs boni depromere, quicquid etiam mali id propulsare, acerrimam nostram curam diligentiamque desiderat. Sed ut veram, quam ad *Gonorrhœam* afferunt Restringentia, utilitatem assequamur, sat erit vulgares eorum facultates

notare, quæ in eo scilicet sunt constitutæ, quod immane aliquod Liquoris profluvium cohiberent, ne foras emitteretur.

Hoc autem Opus aut à massa Humorum constipanda perficitur, quo pacto Latex e Ductibus effundi non sine difficultate atque expediri queat; aut Canales ipsos ita afficiendo, ut quoddam quasi repagulum, quo contentus Humor intus reprimitur, ibidem injici videretur: hanc vero esse præcipuam Adstringentium provinciam, ex actualibus potentialibusque Cauterizationibus, ex Consuturis & similibus Methodis liquet, quæ, etsi forte in varias agendi quasi semitas irent, eundem tamen sibi finem & veluti metam proponunt.

Adstringentia Remedia præclarum usum habent, si totam Humorum massam aut unius tantum Canalis rivulum constipare gestiamus: quippe quæ excretoriorum Ductuum relaxationem non modo, cum facta sit, corrigere, sed ne fieret, prohibere possunt; necnon ad pravam sanguinis conditionem, sive ex *Purgantium* Pharmacorum praxi, sive ex mala ægroti crisi profectam, emendandam adeo valent, ut ingens Humorum torrens brevi comprimeretur,

Cor. 1. Ex hac Adstringentium Historia palam efficitur, ea non posse Liquores, qui in Receptaculis servantur, vehementer afficere. Quamobrem si ex *Prostatis* (ut vulgo creditur) & *Vasculis Seminalibus Gonorrhææ* materia profluxerit, hujus generis remedia utilitatem nullam habuissent.

Cor. 2.

Cor. 2. Hinc insuper intelligimus rationem, qua Fluor vitiosus, ab Adstringentibus Pharmacis repressus, in sanguinem revertitur, suumque ibi venenum spargens *Veneream Luem* inducit; quæ, si suppressio fluminis præmature, si penitus, si partim tantum fieret, varios atrocitatis gradus excipiet: multo enim vehementiora, si penitus, quam si partim supprimatur, pericula imminebunt. Etsi vero omnibus suis Contagii aculeis *Gonorrhœa* spoliaretur, nihilominus si adstringentium vires, cum Effluxus nondum satis deferbuerit, vesiculas obserarent, liquores haud ultra, quam ab Excretoriis ductibus capi possunt, intus retinentur; postea enim disrupto quasi aggere præcipites dantur, tantisque subito rotantur fluminibus, quanta per totum unius diei spatium in *Gonorrhœa* plerumque emittuntur. Hinc igitur colligimus Canales excretorios, si nimia Adstringentium copia admoveatur, adeo immanem aliquando relaxationem pati, ut, tenore suo naturali haud facile recuperato, gravissimæ Recidivationes inferantur. E contrario autem Restringentia, quæ fortia admodum sunt, quæque iteratis vicibus adhibentur, non modo morbificum hunc Liquorem, sed etiam naturalia Lacunarum flumina, adeo valide cohibent, ut Urethra, viscoso suo integumento orbata, gravi seminis & Urinæ acredini subjiciatur: unde fit, ut multos post *Gonorrhææ* medelam annos Urinæ ardor nonnunquam perseveraverit.

Bernardinus Tomitanus, postquam tritissimum Adstringentium intempestive adhibito-

rum exemplum tradiderit, hæc, quæ sequuntur, cum Tempus recte ferat, ad usum commendat, *Thus* nimirum & *Mastichen* & *Corallium* & *gummi Tragacanthæ*

Demonstrato, quantum ad *Gonorrhœam* valeant Adstringentia, necnon quæ Temporum ratio haberi, qualesque doses adhiberi debent, si omne Venereæ Luis periculum propulsare speremus, selectiores eorum formulas reliquum est ut attexamus.

Pulveres.

℞. *Croci mart. adstringent.* scr. iv.
Ossis Sepiæ.
Succin.
Coral. utriusque.
Ebor. ana scr. ij.
M. F. Pulvis, *cujus* dr. ß. *exhibeatur bis in die.*

℞. *Folior. Menth.*
Mum.
Coral. rub.
Agni cast.
Carabe ana dr. ij.
M. Pulv. Hujus dr. j. *ex Ovo tremulo primo mane deglutiat.*

℞. *Magister. Oss. sep.* dr. ß.
Pulver. Rosar. rubrar. scr. j.
M. pro unica dosi.

Claud. Deodatus Saccharum Saturni mire prædicat.

Ele-

Electuarium.

℞. *Semin. Lactuc.*
Agni cast.
Sang. Dracon.
Myrrh.
Oc. Canc. præpar.
Terr. sigillat.
Irid. ana dr. ij.
Conf. Rosar. rub. unc. ß.
Syrup. Menth. q. f.
M. F. Opiata, de qua magnitudinem Nuc. Moschatæ major. bis vel ter in die accipiat.

Bolus.

℞. *Mastich.*
Coral. rub. præpar.
Succin. alb.
Sach. Saturn. ana gr. xv.
Conserv. Cynosbat. q. f.
M. F. Bol. ij *quorum unum hora somni capiat, alterum proximo mane.*

Haustus.

Cl. Mouffet hunc haustum habet.

℞. *Summ. cum florib. salv. rub. ana M.* j.
Mulge desuper lac vaccinum. Infund. per noctem. Colaturæ addant. pulveres Tiribinth. coctæ, succin. & nuc. moschatæ ana scr. j.
Quem hauriat mane, præparetur similis Dosis, ut vesperi propinet.

Apo-

Apozema.

℞. *Radic. Consolid. major.* unc. j.
Plantagin.
Equiset.
Bellid. minor.
Polygon. ana M. j.
Acitos. M. j. ß.
Semin. Plantagin. dr. j.
Acetos.
Malv. ana unc. ß.
Fl. Rosar. rub. pug. 1.
Uvar. Passar. unc. ß.
Glycirrhiz. dr.iij.
Coq. in Aq. pint. x.
Coląturæ add.
Syrup. Portulac.
Myrtin. ana unc.j.ß.
M. F. Apozema pro tribus Dosib.

Pillulæ.

℞. *Semin. AlKeKeng.*
Quatuor Frigid. major.
Papav. albi.
Lactuc.
Plantagin. ana unc. ß.
Rhab. elect. dr. ij.
Mastich. dr.jß.
Gum. Arabic.
Bol. Armen.
Succin.
Tragacanth.

Amy-

Amyli ana dr. j.
Semin. Agni cast.
Rof. rubrar. ana dr.ſſ.
Solution. Gum. Tragacanth. q. ſ. F. pilular. Maſſa.

℞. *Oculor. Cancror. præpar.* unc.ſſ.
Gum. Guajaci dr.ij.
Sperm. Cet. dr.jſſ.
Sal. Prunel.
Gum. Tragacant. ana dr.j.
Bezoart. Mineral.
Camphor.
Balſ. Capyv.
Mercur. dulc. ana ſcr.ij.
Balſam. ſulph. aniſat. ſcr.j.
Ol. ſabin. gutt. x.
M. & optime ſubigantur ſolutione Gumm. Tragacanth. in pilular. Maſſam;
de cujus ſingulis Drach. formentur pil. XIV.
Harum IV. *primo mane & hora ſomni ſumat.*

℞. *Croci Mart. adſtrigent.* ſcr.ij.
Trochiſcor. de Carabe dr.j.
Oſſis ſepiæ præp. ſcr.j.
Sacch. Saturni gran. XV.
Syrup. de Nymph. q. ſ.
ut F. pilulæ Ciceris magnitudine.

℞. *Gum. Arabic.*
Tragacanth.
Carab.

Mum.
Bol. armen. ana dr.j.
Syr. de Rosf. sicc. q. s.
M.F.pilular.Massa,de qua capiat scl.j.
singulis diebus mane.

Injectiones.

℞. *Siliquar. Fabar. Cineres.*
Aq. Plantagin. q. s.
M. & injiciantur.

℞. *Vin. rubr.*
Aq. Symphit. ana unc.v.
Folior. scord. M. j.
In his infund. per noctem Granor. Juniper contusor. dr.iij.
Bol. Armeni alcoholizat. unc.ß.
Bulliant leniter mane.Filtretur liquor, & injicito.

℞. *Virid. æris* dr.ß.
Aq. fontan. lib. ii.
Stent simul,quousque coloretur aqua.Decanta, & dissolve Mercur. meteorizati gr. iij.
Filtra pro Injectione.

℞. *Aq. Plantagin.* lib. ß. ℥
*Dracon.mitigati in pollinem redact.*lib.ij.
M. in Phiala , & agita. Vice Dracon. addi potest sal Saturni.

℞. *Aq.*

℞. *Aq. Plantagin.* unc. v.
Vitrioli rom. dr. ß.
Croci Mart. adstringent. scl. ij.
M. & Filtra. Liquor. est rubicundus.

℞. *Lapid. medicamentos. Crollii* dr. ß.
Aq. Rosar. rubr. lib. ß.
M. & elvat Urethram ope Syringæ.

SECT. III.

De Medicamentis Balsamicis.

QUando *Medici*, frequenti usu docti, Adstringentium praxin ad *Gonorrhœam* nihil certi, multum sæpe periculi, afferre deprehendissent, idcirco ad alia alterius (ut videbatur) generis remedia impulsi fuerunt, quippe cum existimassent materiam *Gonorrhœæ* ex pure quodam conflari, itaque Medicamentorum, quæ ad cuticulam Ulceri obducendam commode admoventur, quæque ideo *Sanativa* dicuntur, periculum fecerunt, haud dubitantes, quin eundem fructum, quem cætera Ulcera ex iis perceperunt, in *Gonorrhœæ* quoque Ulcera redundaturum spectat.

Quod si facultates Balsamicorum, quæ hac in parte administrantur, attento animo excipiamus, eventum, ac si extrinsecus admoveantur, longe alium esse intelligemus. Causa vero nimirum est, quod Digestio nulla antecedat; *Gonorrhœæ* autem materia, paulo licet albidior, mollior tamen & lenior nequaquam fit, sed è con-

contra crassior multo, quam quando Balsamica exterius apponantur, & tenacior efficitur: & ut uno verbo rem complectar; vires, quas Balsamica exerunt, haud multum sunt a prædictis adstringentibus abhorrentes.

Quæ omnia si ita sint, dubium esse non potest, quin facultates, quæ ad hoc genere Medicaminum exercentur, longe diversam ab ea, quam adhuc habuerunt, explicandi rationem postularent.

Quippe cum *Genorrhææ* materia ex Pure non constituatur, cumque insuper Balsamica remedia munia ab iis, quæ peragunt in vulnere sanando, plane diversa moliantur, certo intelligimus, quicquid emolumenti affertur, illud nullo modo a vi Sanativa promanare. E regione igitur, quando hujusmodi Pharmaca eandem, qua ad *Gonorrhæam* Adstringentiam utuntur, supprimendi viam muniant, atque in eadem prorsus Recidivationum pericula incurrant, æquum erit, ut in eundem numerum posthac adscriberentur.

Adhæc quoque (quod magni momenti est) prætermitti non debet, Balsamica Medicamina in Adstringentia, quæ præclarum usum habent, posse immutari.

Si enim Sulphur eorum & oleositas (quod per coctionem in aqua communi fieri potest) detrahatur, vis nihilominus Adstringens intemerata superest, & ad *Genorrhææ* medelam haud male administratur. Hoc autem sensibus manifestum erit, si *Terebinthinam* elixemus. Hæc enim, quæ præ cæteris eminet in facultate

tate Digestiva, quicquid Balsamici continet, illud omne coquendo exuit, atque Restringentis Pharmaci officio, sive intus accepta sit, seu exterius admota, adeo valide perfungitur, ut Medici quamplurimi puræ *Terebinthinæ* ejus Pulverem anteferentes cum bono eventu eam adhibeant ad *Gonorrheam*, postquam Balsamica facultas nihil profecisset.

Reliquum est ut optimas quasdam Balsamicorum formulas (ut supra) seorsim apponamus: Porro quasdam Purgantium, Adstringentium, & Balsamicorum conjunctim præbendas addemus; pro certo enim capimus, quod hæc remedia auxilium sibi adjungunt, quando rem inter se communicent; vel (ut legitur.)

Quæ non prosunt singula, multa juvant.

Mistura alba.

℞. *Terebinth. optim.* unc. j.
Vitellum Ovi.
M. in Mortario, dein adde Aq. Agrimon. lib. j.
Ponatur Mistura per noctem in Baln. Mar.
Adjice mane succi Limon. unc. iij.
Sacch. albiss. q. s.
ad gratiam conciliandam.

Eodem quoque modo Misture ex *Opobalsamo*, *Copayvi*, sive *Peruviano*, cum proprio vehiculo, confici possunt.

℞. *Aq.*

℞. *Aq. Calc.* lib. j.
Opobalſ. Copayv. vel Peruvian. dr. j.
Ovi vitelli auxilio F. Miſtura alba.
Hujus vel præcedentis Cochlear. iij.
capiat ter in die.

℞. *Opobalſ. gutt.* xxx. *Cap. cum Sacch. albiſſ.*

Bolus.

℞. *Rhabarb. toſt.*
Nuc. moſchat. toſt.
Balſ. Tolut. ana gr. xv.
Sacch. Saturni gr. vj.
Tereb. Venet. q. ſ.
M. F. Bol. Mane & hora ſomni ſumendus.

℞. *Caſſiæ rec. extr.*
Terb. Ven. ana ſcr. ij.
Merc. dulc. ſcr. ſſ.
M. F. Bolus mane degluticndus.

℞. *Tereb. Ven.* dr. ijſſ.
Dracon. mitigat. gr. x.
M. F. Bol. Obeliis. involvendus, ut alternis exhibeatur diebus.

Elec.

Electuarium.

℞. *Pulp. Cassiæ rec. extr.* dr.ij.
Balf. Capyv. unc.j.
Merc.dulc.
Ocul. Cancr. præpar.
Sal. Prunell.ana dr.j.
Sal. volatil. succin. scr.iv.
Syr. de Alth. Fernelii q. s.
M.F. Conditum, de quo capiat magnitudinem Nuc. moschatæ majoris bis, vel ter in die.

Superius hoc Electuarium inter *Medicos Belgicos* longo in usu fuit: atque in Praxi Chymiatrica rationali, in Cap.de *Gonorrhœa* pag. 115. locum habet, idemque prorsus est cum eo, quod *D.VValus* apud nos adhibuit, & suum etiam nomen tradidit.

℞. *Electuar. lenitiv.* unc.ij.
Balsam. Capyv. dr.vj.
Oculor. Cancr. præpar. dr.iij.
Nuc. moschat. ras.
Sal. prunell.ana dr. ij.
Merc.virid. scr.iv.
M.F. Eluctuar.

℞. *Sang. Dracon.*
Amyli ana dr.iij.
Opobalsami unc.ß.
Terebinth. Cypriæ dr. jß.
M.Sacchar o apud Pistores saccharios fur-

no incrustetur, & capiat ex eodem ter vel quater in die.

Pilulæ.

℞. *Mumiæ.*
Sang. Dracon.
Terebinth.coct.
*Coral.r.præpar.ana.*ſcr.ij.
Balſ. Peruvian. q. ſ.
M. F. pilul. Maſſa, de cujus ſingulis drach. formentur Pilul. x. *Cap.* IV. *omni Veſperi & multo mane.*

℞. *Ocul. Cancror. præpar.* dr.j.
Gum. Guajac. nativ.
Balſ. Tolutani ana ſcr.ij.
Terebinth. Cypriæ q. ſ.
ut redigantur in formam pilularum mediocris magnitudinis.

SECT. IV.

De Remediis Diureticis.

VEteres Recentioreſque *Medici* Diureticorum Pharmacorum praxin adeo acriter ſibi propoſuerunt ad largiorem Urinæ copiam excitandam, ut in hoc conſilio, etiamſi *Gonorrhœa* eventus votis ſuis non reſponderit, perſtare, atque ex hoc Medicaminum genere interdum periculoſiſſima, quoniam Lotii undas certius & vehementius promoveant, adminiſtrare conſueverint. At vero plurimum Lotii, ſive una ſive re-

repetita vice redderetur, *Gonorrhœam* ita afficere non poteſt, ut acrimoniam corrigat, aut Ductum, a quibus Fluor proficiſcitur, tenorem protegat & conſervet, neque equidem ad Naturam ipſam ita præſto eſſe queat, ut Effluxum promovendo Contagem projiciat.

Sed rem paulo altius repetamus, & quid commodi ad hunc morbum magna Urinæ copia crebro iterata afferret, videamus.

Atque imprimis illud apparet, Liquorem ex Veſica profluentem partes, quas tranſgreditur, abluere, quam ob cauſam modica Urinæ redditio crebro repetita multo commodius ablutionem iſtam, quam largiſſima copia, ſi una & eadem opera effunderetur, promovebit.

Sicuti autem Urina ob eam tantum rationem commovetur, ut abluat Canalem ſuum, ita pro certo habemus, totam Diureticorum praxin ad *Gonorrhœæ* virus corrigendum nequaquam valere, ſed in ablutione ſola collocari. Nempe hujus morbi materia, cum ab Urethræ lateribus jugiter ſit excuſſa vi horum Pharmacorum, neque retrorſum ferri, cum quantitas augeatur, nec novam acredinem adipiſci poteſt; quod futurum eſſet, ſi diuturnius in iis locis commorandi diverſorium haberet: hæc itaque operatio una eademque eſt, ac ſi Ulcus aqua viva elueremus, cujus uſus, ſi commode admoveri poſſit, eundem plane eventum, ac Diuretica Medicamina, ad hunc Morbum eſſet allaturus.

Hinc itaque perſpicuum eſt, *Gonorrhœæ* medelam, quæ Diureticorum ope comparatur,

 ipſi

ipsi *Medicorum* , a quibus ad hunc finem adhibentur , Hypothesi repugnare. Cum enim a copiosis his, quæ cientur , Urinæ undis partes, præter *Urethram* , irrigari nullæ possunt sedem *Gonorrhœæ* in *Urethra* poni necesse est, cujus suspicionem nullam habuerunt . Hinc præterea ratio repetitur , cur diuretica nullius momenti sunt ad *Gonorrhœam* fœminarum , quoniam sedes ejus adeo alte in Illarum Vagina constituitur , ut ab Urinæ fluminibus attingi nequeat.

Hæc vero omnia in clariorem lucem proferentur , si paulo acriori animo rem intuebimur: Etiamsi enim quispiam *Prostatas* unam tantummodo Glandulam conflare, aut in duas diffindi oportere judicaverit ; quomodocumque tamen res ista sese habeat , certe Liquor in Ductibus earum secretus ablui ab Urina prius non potest, quam aut tota moles *Prostatarum* aut saltem Ductuum Valvæ corrosione quadam expugnentur . Quod si quis forte concedat, is tamen perfractam *Prostatarum* compaginem a sola ablutione renovare nunquam existimaverit, quam ob causam ablutio hæc, si admoveri possit, incassum admovebitur. Sin autem e contra in *Prostatis* esset sita *Gonorrhœæ* sedes, quæ contagii sui undas in Urethram jugiter exoneret , nemo tamen *Prostratas* ab Urina emendari arbitrabitur, qui cognoscit nullum inter Urinam & Prostatarum laticem commeatum intercedere , ex quibus omnibus efficitur, Diuretica remedia (secundum eorum Theoriam) huic Morbo occurrere non posse ; quod Ex-

Experientiæ ipsi adversatur.

Idem vero Argumentum, si ad *Vesiculas Seminales* referatur, multo plus virium obtinebit, quoniam semen haud magis ab Urina attingi, quam *Prostatarum* liquor, potest. Accedit etiam, quod cum Urina ne externam quidem Vesicularum harum faciem tangat, pro certo habemus, *Gonorrhææ* medelam, quæ Diureticorum auxilio perficitur, in nullis locis, multo minus in *Vasculis Seminalibus* acredinem corrigendo comparari.

Jam vero ad incommoda, quæ ab immoderata Diureticorum praxi afferuntur, significanda proficiscimur, quæ adeo multa, adeoque gravia sunt, ut Medici a nimio eorum usu merito deterreantur. *Hippocrates* ingentem jacturam, in quam Homines, (si pariter æqualiterque in hiemis atque in æstatis tempore perpotaretur) incurrunt, perspectam habens vult, ut curæ sit, ne multum in hieme biberetur. At vero hujusmodi incommodum, in eo tantum (ut a Medicina Statica confirmari potest) est collocatum, quod nimium Lotii exinde cieatur; unde Morbi quamplurimi exoriuntur. Sicuti autem Instituti nostri ratio postulat, ut Mala, quæ ex jugi ingentique Urinæ copia *Gonorrhæa* percipit, potissimum notarem; ideo unum tantummodo alterius generis Morbum, ab *Hippocrate* memoratum, ab aliis Medicis pæne omnibus prætermissum, adjungam, qui crebro cadit sub praxin Medicam, qui dolores vegetos secum fert, & qui persæpe pro Lithiasi (non sine magno errore) accipitur. Diser-

tam hujus descriptionem in *Libro Illius de Natura hominis* τȣτέων Κυςις ψωρίᾳ &c. reperimus, quem locum si quisquam cum jis, *quæ in Libro de Morbis internis* leguntur, sedulo conferat, is inobservati hujus & perquam molesti Morbi originem assequetur: sed ad propositum redeamus. Longus Diureticorum usus causa est, ut non modo fœdum *Gonorrhææ* virus, verum etiam Mucus ille, qui a Natura (quod supra docuimus) comparatur ut Urethram oblinat, eodem tempore expellatur, unde fit ut hæc *Fistula* ab Urinæ Seminisque acrimonia adeo gravem in modum stimuletur, ut immanes Dolorum insultus per totum Urethræ canalem ad ipsum etiam Vesicæ collum aliquando prodagentur. Adde quoque, quod stimulatio hæc, cum aliquandiu sævierit, ad partem tali irritatione confectam (quod cum de Glandis & Fræni Inflammatione ageretur, satis enucleavimus) ingentem Humorum affluxum adducit, qui Urethræ membranas incrassans facit, ut Meatus in perangustam conditionem redigatur; unde acerrima Migendi molestia, & totalis interdum Urinæ suppressio exoritur; adeo ut ad Balnea confugiendi propter Inflammationem mitigandam, & *Perinæi* etiam pungendi, si Balneatio nihil profecerit, sæpenumero necessitas imponiatur. Porro notatu dignissimum est, atrocissimam hanc *Urethræ Prostatarumque* molestiam in nulla Pharmacorum methodo, præter Diureticam, quæ inter Galliæ Medicos maxime diligitur, reperiri.

Sed quidem mihi cum animo meo reputanti

Even-

Eventus dubios, quos praxis Diuretica sortita est, Nemo hisce jacturis præstantius, quam diligentissimus sagacissimusque M. *Ronjat*, occurrisse videtur. Illius autem felicitas magis ipsius hominis ingenio, quam ulli hujus methodi excellentiæ, adscribi debet.

Pulveres.

℞. *Terebinth. coct.*
Cryſtall. mineral.
N. Moſchat.pulverat. ana ſcr.j.
M.F. Pulver. Doſ. iij
quos unico die capiat.

℞. *Sremor.Tart.*
Sal. Abſynth.
Coral. ad albedin. calcinat.
Virg. aur.ana ſcr.j.
M.F. Doſ. iij. *unico ſimiliter die ſumendæ.*

Bolus.

℞. *Marg. præpar.*
Pulv. Radic. Alth. ana dr.ſſ.
Nit. præpar. ſcr.j.
Conſerv. flor. Malv. q. ſ.
M.F. Bol.duo, quorum unum hora ſomni, alterum proximo mane deglutiat.

Apozema.

℞. *Radic. Alth.*

Petroselin. ana dr.vj.
*Gramin.*unc.ß.
*Uvar. passar. exacinat.*dr.vj.
Coq. optime riteque in Aq. commun. s. q. *ad* lib.ij.
In Calatura solve Nitri purificati lib.ß.
M. F. Apoz.

℞. *Decoct. Capillor. Vener.*
Agrimon.
Hepatic.
Plantagin.
Ceterach.ana unc.v.
*Syrup. de succo violar.*dr.ij.
M.F. ptisana.

℞. *Decoct. de* v. *Radic. aperient.* lib.ij.
*Crystall. min.*dr.ij.
*Sacch. albiss.*dr.v.
M.

Riverius cum multis aliis in aquæ illius, quæ *Quercetani* nomen gerit, laudibus consentit.

℞. *Menth. sicc.* unc.iij.
Semin. Lactuc.
Rut.
Agni Cast. ana unc.ijß.
Ireos florent. unc.ij.
*Fol. Dictamni Cretic.*dr.x.
*Sacch. optim.*lib.ij.
*Pulverisatis adde Terebinth. venet.*unc.v.
Vin.

Vin. alb. generos. unc.xxx.
Destillent. vase vitreo, Balneo vaporoso.

Chymici Tincturam quandam ex vermibus mense Majo collectis confectam, & cum sale Tartari commixtam, de qua viginti aut triginta guttæ simul capiantur, mirum in modum commendant, necnon Tincturam ex Juniperi baccis conflatam.

Tinctura.

℞. Bacc. Juniper. maturar. & electar. q. v. Contund. & affusa Aq. Saxifragiæ s. q. Digerantur. Hinc exprime, abstrahendoque inspissa ad Mellis consistentiam. Hujus Mellis juniperini coblear. x. *Misce cum aqu. vitæ Juniperinæ & digere, quo F. vel Tinctura vel Elixir Juniperinum.*

Electuarium.

℞. *Conf. fl. Malv.* unc.j.
Symphit. unc.ſſ.
Radic. Ononid. pulverat. dr.iij.
Semin. Rusc.
Brusc. dr.ij.
Syrup. Alth. Fernel. q. s.
M. F. Opiata, de qua capiat. subinde Magnitudin. Nuc. Moschat. major.

Postremum autem, alia ex Diuretica remediorum turba nonnulla in usum venerunt, quæ non modo majorem Urinæ copiam excitant, sed

ſed etiam partes, quas tranſcurrunt, ſtimulatione quadam perſtringunt. Atque hæc equidem ad *Gonorrhœam* tollendam & ad colorem illius immutandum, quam Diuretica, quæ nulla vi ſtimulatrice imbuuntur, multo præſtantioris momenti eſſe exiſtimantur. Enimvero cum *Medici*, debilioribus Diureticis parum fauſte utentes, ad ea, quæ Urinam vehementius provocarent, ſeſe contuliſſent, in facultatem quoque quandam ſtimulativam inciderunt, quam ii non tantum *Gonorrhœæ* nihil prodeſſe, ſed etiam officere arbitrabantur. E regione vero pro certo habemus, quicquid boni ad hunc morbum ex uſu Diureticorum defluxerit, illud omne nullo modo ad facultatem Diureticam, ſed ad virtutem ſtimulativam referri oportere. Quippe horum Medicaminum ſtimulus (quod ſupra de purgantibus Pharmacis dictum fuit) ad morbificos *Gonorrhœæ* aculeos ſuperadditus, multo celeriorem, quam ſi a ſolo Naturæ impetu projiceretur, Contagis finem faciet.

Quando autem hic optatus Exitus a tam indirecta Methodo pariatur, non mirum eſt, quod Dolores acerrimi, aliaque, quæ conjecturæ duorum ſtimulorum vires ſuſcitare ſolent, graviſſima Symptomata exardeſcant. Unde fit, ut nonnulli, cum plane fuerint neſcii, quo pacto corrigi hæc Pharmaca & mitigari poſſent, eorum prius uſum, quam Morbus confectus atque ejectus ſit, intermittere cogerentur.

Illud equidem negari non poteſt, hoc genus diureticorum a quibuſdam, Miſtura cum Oleis,

leis, aliisque mollibus Medicamentis facta, castigari solere. At vero hac castigatione virium adhibita, Remedium statim suo stimulo quasi castratur, unde nobilis ejus impetus repente flaccescit, atque utilitas jugulatur.

Quando autem antedictæ Observationes Methodos quasdam, quibus hæc medicamina moderemur, nobis proponunt, idcirco formulas recensebo.

Pharmaca.

℞. *Cantharid. integrar.* scl. j.
Vin. Rhenani unc. iij.
Vel Sp. Vini tantundem. Infund. per aliquot dies, hinc filtra. Hujus Tincturæ cochleare misceatur cum Cerevisiæ vel vini Cyatho, quem hauriat Æger. Proximis diebus augeatur cochleatim Dosis.

Hæc Methodus cum *Thoma Bartholino*, alium tamen ob finem, primo fuit communicata. Quo modo *Cantharides* præparantur, & quæ fuerunt hujus Tincturæ effecta, in *Epistolarum Centuriis* fuse explicatur.

Cum vero hæc Tinctura vehementissimos Dolores, cruentam Urinam, aliaque molestissima Symptomata progignere comperta fuit, igitur cum *Oleo*, cum *Albi Verbasci succo*, cum *Althææ Syrupo*, quæ omnia immanem illam malorum turbam temperent, commiscetur.

Etsi autem hoc Remedium (sicut res visa est) magis ob bonam spem, quæ de illo erat, quam

quam ob fructum ullum, qui capiebatur, maximis in laudibus aliquando atque deliciis fuit, ea tamen opinio haud diu permansit, usufque ejus, aut propter dolores excitatos, aut propter vires Mixtionis additamento defalcatas, depositus atque abjectus fuit; donec *Recentiores* quidam illud præparationibus minus jucundis, eventu autem haud magis prospero, corrigere & instaurare contenderunt. Methodus vero hæc *Neoterica* sic se habet.

℞. *Spir. vini* unc. ix.
Rhabarb. el. dr. jſſ.
Cantharid. scl. ij.
Gum. Guajaci.
Coccinell.
Balſ. peruv. ana dr. j.
M. Elic. ſ. a. Tinctura.

℞. *Sp. vini* lib. j.
Cantharid. dr. j.
Rhab. el. dr. jſſ.
Gum. Luccæ dr. j.
Guajac. dr. ij.
Digerantur diebus tribus in B. M.

℞. *Rhabarb. el.* dr. jſſ.
Cantharid. dr. j.
Gum. Guajac.
Balſ. peruviani.
Coccinell. ana dr. ſſ.
Sp. Sal armoniac. unc. jſſ.
Sp. vini unc. ix.
M. F. ſ. a Tinct.

Hæ

Hæ quidem rationes nobis sunt propositæ, ut offensiones, quas affert *Cantharidum* Praxis, feliciter devitemus. At vero mehercule quam fœda, quam indefinita, (ne dicam quam malesana) est hujusmodi compositio? in qua, quæcunque ad *Gonorrhœæ* aut *Venereæ Luis* curationem unquam pertinuerunt, in unam quasi massam universa congeruntur.

Sed ut hæc ingrata atque imperita Mixturarum instituta relinquam: non possum profecto quin adverterem *Priscos* Medicos non tantum cum *Modernis* convenisse, quod *Gonorrhœam* a Diureticis & Purgantibus Pharmacis tolli credant, sed etiam in statuendis eorum formulis nequaquam a Recentibus superatos fuisse. Accedit etiam, quod præscriptiones multas ab *Hodiernis Recentibusque* Medicis adhibitas cernere licet, quæ suis *Gonorrhœæ* hypothesibus plane repugnantes, ad indicationes opinionesque Veterum hominum quam optime accommodantur: adeo ut modernam Curandi rationem in plurimis rebus Empiricam prorsus esse jure optimo dicamus, utpote quod Praxis pendet ex fide *Veterum*, quorum Prudentia atque Consilia interim exciderunt.

Illud equidem negari non potest, Medicamentorum genus, quæ ad immoderatum seminis effluxum coercendum *Specifica* olim habebantur, in *Gonorhœæ* curriculo ab Antiquis viris commendatum, atque ab iis, Mixtura cum Diureticis Purgantibusque persæpe facta, administratum fuisse. E regione vero ingentem Diureticarum Ptisanarum *Specificis* hisce refertarum

tarum thesaurum inter Neotericos Authores, cumulari reperimus; quorum utilitatem ab ea, quam sibi hi finxerunt, *Gonorrhææ* Theoria significatam judicare nullo modo possumus.

Alexander Trajanus Petronius ad hunc ipsum finem *Agni Casti Syrupum* moliebatur, qui, magna licet congeries sit istiusmodi Medicaminum, hodiernis diebus adeo parvi penditur, ut ne in Pharmacopoliis quidem audiatur. Hanc tamen præscriptionem, tum quia præcipuum sit hodiernarum Prisanarum fundamentum, tum quia proportio Medicaminum in quibusdam Pharmacopæis perperam augeatur, atque in aliis ordo immutetur, operæ pretium erit ex antiquo ipsius fonte exhaurire.

℞. *Accipe Seminum Endiviæ,*
Lactucæ,
Portulacæ,
Cucubitæ,
Melonis ana dr.ij.
Psyllii dr.j.
Flor. Nenupharis,
*Folior. Mentę ana M.*ſſ.
Seminum Rutę,
Canabis ana dr.ſſ.
Agni Casti unc.iv.
Aquæ Coriandri, Decocti Lentium ana partes ęquales. Bulliant. s. a. postea Colentur. Ex hoc Colato accipe lib.j.
Sučci Limonum unc.ij.
Sacchari q. s.
M.F. Syrupus.

Tra-

Trajanus in hujus Syrupi subsidium *Camphoram* vocat *Electrum*, & *Nymphæam*, atque alia quædam *Specifica* ad semen cohibendum, quando igitur Recentiores remedia ejusdem generis præstituant ægrotis, originem Praxeos, a suis utique principiis adhorrentis, quis non deprehendit?

Hactenus *Veterum* atque *Recentiorum* Praxin, Indicationesque, quibus innixa fuit; fideliter significavimus: Rationes quoque, a quibus horum omnium Medicaminum vires exponuntur, atque ad *Gonorrhœam* referuntur, enodavimus: Unde non modo istius juvaminis, quod Pharmaca afferunt, causas consequimur, sed etiam qua ratione Symptomata gravem aliquando in modum ab iis urgeantur, atque ipse Morbus in Luem Veneream vertatur, manifesto intelligimus.

Quod si quis forte mihi vitio daret libertatem illam, qua & *Veteres Recentesque* Medicos, Pharmacis suis parum perite & prospere utentes, sum prosecutus, is profecto resipiscet, si secum reputaverit ab hisce cautionibus viam muniri ad depellenda pericula istorum Medicaminum, quorum incommoda à mille miserorum hominum experientia possunt nimis confirmari. Sed quidem non est, ut Testimonia aliunde repetam, quam ex ipsis candidissimis ingeniosissimisque harum Methodorum Inventoribus, qui jacturas, quas Secutores eorum aut non vident, aut data opera dissimulant, palam profitentur: hæc verba sunt *Petronii*, *in capite de Virulentæ Gonorrhææ curatione*: „ Itaque postquam „ ne-

„ neque Medicamentis Alvum ducentibus obe-
„ divit, neque per Cutim, neque per alias Cor-
„ poris partes evacuantibus, &c. aliis modis,
„ aliisque ingeniis insistendum.

Jam vero procedimus ad optimas quasdam rationes investigandas, quibus Symptomata superius memorata atrocitate sua spolientur; Hæc enim negligi non debent, dum totius Morbi, a quo profluunt, Curationi præcipua diligentia studeamus.

Prius vero quam hanc nostam provinciam suscepero, significandum duco errorem, qui passim jactatur, *Gonorrhœam* scilicet Fœminarum distinctam quadam & peculiarem curandi methodum postulare.

Quandoquidem vero diversam hujusmodi tractationem, nisi in gravidis Mulieribus, quæ (sicut omnes Medici norunt) a purgantibus Pharmacis removentur, nullam agnoscerem, non est ut in hoc loco ulterius commorarer. Verum profecto est, Mulieres majori fortassis difficultate, quam Mares, sanari. Uterque tamen Sexus eadem omnino desiderat Curandi Instituta, ut ex iis, quæ & in Theoretica Practicaque hujus Operis parte dicta sunt, manifestum efficitur.

CA.

CAP. III.

De Mingendi dolore mitigando.

Graviffimum dolorem, qui inter mingendum percipitur, ex eo prorfus commoveri, quod Lotii fales Urethram prius a *Gonorrhœæ* acrimonia exefam in curfu fuo follicitent & pungant, fupra intelleximus. Itaque Moleftia tolli fine dubio non poteft, dum virus ibidem infidere & fævire perfeverat, è regione autem, morbo ad medelam vergente, Urinæ dolor utique defervefcit. Cum vero hic Urinæ dolor non tantum femper plurimum moleftiæ, fed etiam, fi perftiterit, plurimum aliquando periculi afferat, neceffe eft ut aliquam hujus acredinis leniendæ rationem habeamus, anteaquam fola *Gonorrhœa* Curatio penitus abfolvitur.

Hic dolor, nifi aut Urethram ita muniamus, ut acutis Urinæ falibus haud fubjiceretur, aut ipfam Urinæ falfuginem auferamus, nequit relevari: illa quidem ratione, fales Urethram rodere non poffunt, hac vero, falfedo ipfa extinguitur. In priori profecto methodo Magiftram Naturam intuemur & imitamur, quæ ejufdem generis præfidio utens cavet, ne Urethra falfugine feminis aut lotij vellicetur.

Juvamen, quod ex hac parte miniftratur, eo nomine eft commodius, quoniam mollis Lacunarum liquor a *Gonorrhœæ* veneno vitiatus vertitur in adverfarium, & loca illa turpiter divo-

xat, quæ defendere debuisset. Sin autem Urinam viscositate imbuerimus, aut Liquores viscositate imbutos injecerimus, Urethra inde Muco quodam (tanquam a Natura ipsa) oblinita ab omni & Urinæ & Morbi acrimonia vindicabitur.

Alteram doloris leniendi intentionem assequemur; si vel præstemus, quod Liquor in renibus separatus haud multo sale oneretur; vel quod salis particulæ inter ingentem aquearum partium numerum adeo dispergantur, ut præ exiguitatate sua Urethram lædere non potuerint. Prior hujus Consilij pars utcunque factu sit difficillima, tamen certi sumus; salem in larga aquæ copia conjectum naturam suam propemodum exuere. Si igitur aqueam sanguinis partem (nempe serosam) vehementem in modum augeamus, tum sal magnopere dilutus suos penitus stimulos amittet, & Urinæ æstus relevabitur.

Hinc & a Coroll. 3. causam colligimus, cur *Gonorrhœa*, biduo triduove post quam eruperit, dolores Urinæ nullos concitaret.

Hic Urinæ æstus, qui *Gonorrhœæ* plane Symptoma est, atque acrimoniæ comes, in hallucinationes plurimas Authores adduxit. Ii enim ad ardorem hunc mitigandum, quasi morbi medela exinde foret comparata, sua studia contulerunt, plane ignari, *Gonorrhœam* si prius de medio sustulerint, hunc illius satellitem cito subitoque periturum. Eorum profecto error ex eo nimirum defluxit, quod dolores inter mingendum excitatos a quodam Urinæ æstu pro-

proficisci judicaverint, qui æstus à vesicalis colli vasculorumque seminalium Inflammatione, sicut Inflammatio ab ipsa *Gonorrhææ* causa, cieri credebatur. Quapropter omnis eorum solertia ad Inflammationis moderationem vocata fuit. Ex hac culpa tota simul Theoria & Praxis *Blenii*, aliorumque Authorum, exoriuntur. Quando autem hæc Hypothesis, præter colligatam somniorum rerumque adumbratarum seriem, nihil complecti supra ostensa fuit ibidem haud longius immorarer, quam ut, in eorum Praxin quid Conferat Hypothesis, videamus.

Illud negari non potest, quod Medicaminum eventus prudentiam horum *Medicorum* magnopere superavit, qui per mille errores provecti in tolerabilem curandi methodum tandem inciderunt.

A falso enim hoc Principio, *Inflammationes nimirum a Remediis actu frigidis tantummodo relevari*, factum est, quod in usum quorundam Pharmacorum sunt delapsi, quæ propter *Frigiditatem* suam largiorem Urinæ copiam promovebant; ex quibus quoque nonnulla, quando lenta atque viscosa fuerint, non solum Lotii sales diluebant, verum & Urethram, præter ipsorum mentem, muco perfundebant. Fortunati profecto essent, si omnes eorum hallucinationes eundem exitum habuissent, tum quidem imprudentia exire, & in publicum emanare nunquam potuisset. At vero perversus Phlebotomiæ usus non modo Curationis spes illis universas præcidit, sed etiam *Veneream Luem*,

ſicut ipſi confitentur, ſæpenumero induxit ? Alii hujus generis errores non deſunt, qui & ipſos crebro clam ſunt, atque (quod beatius eſt) ab ægrotorum ſuorum ſenſibus removentur.

Hactenus Rationes, quibus Mingendi moleſtia mitigari poſſit, ex vera Theoria deduximus. Jam Pharmaca illa, quæ acerrimo huic dolori, ſive ex imperita tractatione, ſive ex *Gonorrhœa* pſa profecto, occurrant, diligenter adhibebimus.

Pharmaca.

℞. *Sal.volatil. ſuccini* dr. j.
Sacch. Candiæ dr.ij.
M. F. Doſ. vj. *Harum unam accipiat ter in die cum Cyatho Tinct. Theæ, Cereviſiæ tepidæ, vel ſeri Lact.*

℞. *Cryſtall. mineral.*dr.ij.
F. Doſ. ij. *unico die ſumendæ cum hauſtu quorumlibet Liquorum prædictorum.*

℞. *Spec. Diatragacanth. frigid.* dr.j.
*Sal. prunell.*dr.ij.
M. F. Doſ. iv. *ſimiliter eodem die ſumendæ.*

℞. *Amygdalar.dulc. par.* viij.
*Decoct. Hord.*lib. ij.
F. ſ. a Emulſio, cui adde Sacch.albiſſ. q. ſ. ad gratiam. Hauriat tribus vel quatuor vicibus.

℞. *Se-*

℞. *Semin.* IV. *frigidor. major.* unc.j.
*Papaver.alb.*dr.ij.
Amygd.dulc. No. viij.
*Contund. sensim, affundendo Aq. Petroselin.*lib.j.ß.
F. Emulsio Sacch. Candi edulcoranda.

℞. *Semin. Canabin.* unc.ß.
Amygdal. dulc.par. vj.
Aq. commun. lib.ij.
F. Emulsio, qua immisceatur.
*Aq. Fol. Aurantior.*unc.j.
Hauriatque vicibus duabus.

℞. *Amygd. dulc. par.* IX.
Aq. Saxifrag. lib.ij.
F. s. a Emulsio, in qua dissolve.
Gum. Arabici dr.iij.
M. & hauriat tribus vel quatuor vicibus.

℞. *Seri Lactis* lib.ß.
*Gum. Tragac.*dr.ij.
Solvatur Gummi & injiciatur Misturæ.

℞. *Aq. Plantagin.* dr.x.
Trochisc. albor. Rhas. dr.ß.
M. in usum eundem.

℞. *Flor. Sambuci M.*j.
*Radic. Alth.*unc.ß.
Sem. Cydonior. dr.j.
Præp. s. a & decoq. in Aq. lib.j.ß.
Utatur Colatura.

℞. *Radic. Hyoſciami* unc.ſſ.
*Furfur. Siligin.M.*ſſ.
*Sem. Lini contuſ.*dr.ij.
Decoq. in Aq. Roſar. lib.ij.
Frigeſcant cooparta , Liquor poſtea colatus injiciatur.

℞. *Hord. commun.*unc.j.
Radic. Lilior. albor. unc.ſſ.
*Folior. Malv. M.*ſſ.
Semin. IV. *frigidor. maior.*unc.jſſ.
*Lamii albi pug.*ij.
*Præparent. ſ. a & decoq. igne lento in Aq. Flor. Sambuc.*lib.ij.*ad* un terz. *conſumptionem. Liquoris colati portio ſubinde per Siphonem injiciatur.*

Hujuſmodi Remedia non tantum ſe reddunt Theoriæ noſtræ conſentanea, ſed & uberrimos fructus in Praxi præbent: raro enim aut nunquam ſpes noſtras fallunt graviſſimi hujus doloris leniendi. Sed permulti (ut ſupra innuimus) *Authores*, cum dolorem hunc ex Inflammatione (quæ ab æſtu ſanguinis promota fuit) exoriri judicarent, ad venæ ſectionem confugerunt.

Jam vero utcunque Inflammationi, aut potius Virtuti ſtimulatrici, quæ Inflammationis cauſa eſt, hic dolor debeatur, profecto non eſt, ut de iſtius recreatione prius ſperemus, quam aut Urinæ ſales aut Contagis acrimonia tollerentur. Ad has autem Intentiones Phlebotomia (ut ab even-

eventu confirmatur) proficere nullo modo potest, quippe quæ neque Balsamicam ullam neque Diureticam facultatem sortitur. Quinetiam nonnulli sunt, qui (ut jam docuimus) venæ sectionem a *Lue Venerea* excipi sæpenumero adverterunt. Intima quidem hujus calamitatis causa a revulsione illa (quæ phlebotomia perficitur) peti potest, quæ antiquis temporibus haud ignota fuit, in nostris vero per magnificam *Circulationis* doctrinam præclarum in modum explicatur.

Balneorum praxis, non modo ad recreandum Urinæ ardorem, sed ad vehementem ejus suppressionem (quæ quorundam Pharmacorum usum consequitur) relevandam, adeo ingentis momenti est, ut digna sit, quæ fusiori accuratiorique stylo pertractetur. Balneationis Theoria nos admonet, homini in aqua frigida immerso Urinam & crebrius, quam a Natura, & copiosius commoveri; sin autem in aqua admodum calida, contrarium prorsus in modum rem procedere. At vero Urinæ suppressio nascitur ex vehementi quadam Vesicæ colli constrictione, cujus interventu Sphincter quasi male feriatus vim explosivam vi nova repellit. Cum autem hæc constrictio ex Inflammatione (quæ, ut supra innuimus, immodicæ stimulationi debetur) prorsus proficiscatur, cum etiam istiusmodi Inflammationes ab admoto Liquorum tepore perquam feliciter relevari soleant, itaque temperatæ Balneorum undæ, totum ventrem infimum valde suaviter circumlambentes, faciunt, quod quasi iratus Vesicæ Sphincter adeo m-

mirum in modum mitigetur, ut, renixu haud amplius facto, humores descendere permittantur.

Quando autem insuper eodem tempore, eandemque ob causam, Urethra haud dissimili Inflammatione vexetur, tamen Balneorum tepor iterum quoque hoc in loco tam prospero munere perfungitur, ut, exeundi venia impetrata, Lotium exoneretur non sine summo ægroti oblectamento.

Hinc demum ad qualem caloris gradum hæc Balnea debeant elevari, necnon quam nullius momenti sit ea calidis plantis aut etiam Diureticis medicari, tuto colligamus

CAP. IV.

De Constrictione, quam erectus Penis percipit, relevanda, necnon de Glandis Inflammatione recreanda &c.

QUemadmodum gravis illa Constrictio, quæ erectionem Penis nonnunquam consequitur, ex eo prorsus facta sit, quod Urethra exulcerata inter *cavernosa Corpora* dure comprimeretur; Erectio autem ipsa a stimulativo *GonorrhϾ* spiritu excitaretur, ita nisi aut Urethram a corrosione salvam præstemus, aut ipsum erectionis impetum domemus, spes doloris leniendi inanes agitabimus. Ex his prior Intentio ab iis rationibus medicamentisque perfici potest, quæ in superiori Capite cumulavimus: Altera vero ad optatum exitum perduci nequit,

nisi

nisi istas Methodos, quæ Penis intumescentiam repente compescunt, admoveamus. Sin autem quisque repetet, quid sibi obtigit, quando in aquam vivam aut marinam, aut (quod majus est) in Frigidarium se immiserit, medicina ei nunquam deerit in promptu.

Amasia ex Nive confecta, qualem *D. Franciscus* olim habuisse legitur, præsentaneum, præsertim in nostro Climate, juvamen exhibebit.

Sed ut Methodum hactenus institutam explerem, formulas quasdam *Authorum*, ad eundem licet scopum collineantes attexendas puto.

Antequam vero hasce formulas adjungam, hoc in loco præclara facultas mihi datur de Glandis & Fræni inflammationibus, deque fœdo Urethræ hiatu sanando, differendi. Hæc enim omnia ab acido *GonorrhϾ* veneno commoventur, & gravissimam molestiam atque pericula inducunt. Etiamsi Mulieres Glandem nullam aut Frænum habeant, Vaginæ tamen Sphincter, & Clitoris, & Labia ipsa eandem prorsus ab acredine, atque istæ Virorum partes, Inflammationem passa ab iisdem curandi intentionibus ad medelam promoventur; iis nimirum intentionibus, quæ instantem simul Inflammationem mitigant, atque impediunt, quo minus in hisce locis Contages postmodum grassaretur. Huius generis sunt Medicamina; quæ subjunguntur.

℞. *Lact. tepidi.*
Aq. Rosar. rubrar. ana unç. j.

*Sacch. Saturni.*dr.ʒſſ.
M. & fove Glandem & partes vicinas.

℞. *Flor. Sambuci.*
Furfur Siliginei ana M. j
Radic. Lilior. alb. unc.j.
Decoq. in Aq. Sperm. Ranar.
Lactis rec. ana lib.j.
Colaturę tepidæ adde Balſ. Saturni dr.j.
M. & foveantur partes tumidæ.

℞. *Folior. Acetoſ.*
Flor. Sambuci ana M. j.
*Panis Siligin.*unc.ij.
M. F. Lacte ebutyrato, ſed recenti, Cataplaſma Glandi inflammatæ applicandum.

CAP. V.

De Carcinomatum ſive Cariei Curatione.

QUanquam inter *Gonorrhææ* Symptomata in hoc loco *Carcinomata* numerentur, tamen omnia in eodem ſatellitio non collocari ſupra ſignificavimus: Ex iis enim quædam haud minus diſtinctas, quam *Gonorrœa* ipſa, in *Lue Venerea* provincias ſortiuntur; Quædam ab infelici atque imperita Curatione aut ab ipſo Morbo Gallico naſcuntur: Quædam demum vera ſunt atque directa Symptomata *Gonorrhęæ*.
Etſi autem fortaſſis & *Carcinomata*, quæ *Gonor-*

nor-

norrhœam consequuntur, & ea quæ propriam sibi & non dependentem Naturam vindicant, ad Medelam (nullis Medicamentis intus acceptis, ut infra ostendemus) possint perduci; e regione vero ea, quæ a *Morbo Gallico* excitantur, postulent, ut Topica interna caperentur; tamen haud iniquum erit, si Methodum eorum curatoriam paulo generaliori intuitu impræsentiarum persequamur. Utcunque enim Pharmacorum intus assumptorum necessitas se habeat, unusquisque sibi Medicus proposuit, ut externis applicationibus hæc Tubercula discuteret, etiamsi incertus exitus & dolores magni istis Methodis obstrepere quodammodo viderentur. Sin autem ex tribus *Carcinomatibus* duo ad minimum non faciunt, ut Medicinam internam adhibeamus, tum equidem de humano genere quam optime merebimur, si a Salivatione parum necessaria, & a Mercurialibus, periculosissimisque Vomitoriis, miseros vindicabimus. Cuicunque vero origini hæc *Ulcuscula* debeantur, an coagulentur an vero dissipentur Liquores partium, quas incrustant, hoc persuasum habemus, Remedia nulla ad hoc usque tempus excogitata ex sententia successisse, nisi quæ hasce pestes penitus consumpserint, profecerintque, ut se a sinceris partibus segregarent. Hæc autem Ratio efficienti *Carcinomatum* causæ nequaquam occurrit, utpote quæ, velut vulnera insanabilia, quasi flamma delentur, non mediocri cum damno partium integrarum. Huiusmodi autem Remedium tantos dolores Inflammationemque tam atrocem inferre solet,

ut ad ipſam aliquando Penis amputationem, ob immanem morbi acrimoniam, vimque admoti Medicaminis immaniorem, confugiendi neceſſitas imponatur. Hæc nihilominus eſt unica curandi intentio, quæ inter *Medicos* hactenus prævaluit. In ea quidem opinione eſt D. *Blenius*, ut putet Eſcharotica, in malignitate *Carcinomatum* ſubigenda, primas ſemper partes obtinere: Illud vero præcipue nos admonet, ut in hac Praxi prudentem locorum, ubi emicant hæc *Tubercula*, & virulentiæ, qua ſerviunt, rationem habeamus. Lenioris nempe generis *Eſcharotica* partibus teneris admodum & delicatis, uti & Ulcuſculis recentibus & exiguis, admoveri; e contra autem ad loca craſſa & calloſa, necnon ad *Carcinomata*, quæ radices latas & profundas & diuturnas egerunt, activa Pharmaca & fortiſſima debent applicari.

Verum enim vero hæc *Eſcharoticorum* methodus non modo incredibiles dolores ſecum trahit, ſed & magnam medelæ *Carcinomatum* moram producit, ſiquidem plerique non niſi annuo, & nonnunquam longiori tempore, ſanantur. „Excidente jam Eſchara, ait *Blenius*, „Suppurativorum uſus ad octo tantum dies, ſi „perexigua ſint Carcinomata, ſin autem gran„dia, ad ſex ſeptimanas eſt prorogandus; ad „mediocria denique, media utique mora po„ſtulatur.

Hic minimus eſt Temporis terminus, quo utitur Eſcharoticorum Curatio, quæ ad plurium annorum ſpatium, cum incommodis omnibus ſupra memoratis, nonnunquam prolatatur.

Quan-

Quandoquidem autem *Medicorum* omnium & *Chirurgorum* familia pro incerto hoc & tardo curationis instituto certum aliquid & expeditum nondum substituere & supponere cœperunt, itaque Formulas quasdam Escharoticorum, quæ in vulgari usu sunt, numerare properabo.

Medici cum Remedia, quæ vulgo apposuerunt, ad *Carcinomata*, eradicanda perpaullulum valere vidissent, medicaminum præ cæteris omnibus acerrimorum periculum facere, ipsius nimirum *Aquæ fortis* & *Regiæ*, necesse habuere. *Fallopius* autem ingentem illam, quam atrocissima hæc medicamenta attulerunt, jacturam compertam habens vehementer vult, ut ab istius aquæ usu Medici valde caveant, quæ Aurum ab Argento solet segregare: deinde etiam duas diversas *Aquæ fortis* formulas, unam, ex *Mariano Barolitano*, ex *Johanne de Vigo* alteram, proponit, Idem quoque Vir *viridis Æris* tincturam cum *Aqua rosacea* compositam commendat; atque sibi denique persuadens, uti ab eo tempore omnes sibi persuaserunt, *Carcinomatum* medelam frustra tentari, nisi adsint *Corrosiva* seu *Escharotica* medicamina, ea, quæ sequuntur, sedulo subjungit.

Pharmaca.

℞. *Aq. commun. q. v.*
Bulliat in lebete æneo, in ea infunde
Calc. vivæ parum, & adde
Vitrioli Hungar. q. s.
ut cærulescat solutio; hanc filtra pro
Fotu tepide applicando. ℞.

℞. *Lact. virgin. q. v.*
Mercur. sublim. pauxillum.
M. F. Liquor , quo sæpius tanguntur Ul-*cera maligna.*

℞. *Axung. porcin. q. v.*
Ol. Tart. per deliq. q. s.
ut Axungia deveniat acris & F. Unguen-*tum ; vel Ol. Tart. vice addatur Ol. Vitrioli.*

℞. *Merc. precip.* unc. j.
Vini sublimati unc. ij.
Stent simul in vase , & vinum sublimatum accendatur , ut totum cremetur. Id cum novo vino sublimato ter repetatur.

℞. *Merc. præc.* unc. ij.
Sp. vin. ardent. unc. iv.
Ponantur ambo in Retorta , & Sp. vini a Mercurio precipitato destilletur , & in vas recipiens accipiatur.
Hunc Sp. serva.

Duæ Præparationes *Precipitati* proxime significatæ sine ullo vel leviori saltem cruciatu rem suam efficere jactitantur. Quod tamen aliter fore eventurum comperiemus , nisi summa in iis componendis diligentia adhibeatur , & nisi corrosivi sales penitus aboleantur.

℞. *Merc. vivi optime purgati* unc. j. *quam solve in Aq. fort.* unc. ij. *Solutioni superfunde aquam communem , postea paulatim. Ol. Tart.*

Tart. correctum guttatim adde, & Mercurius luti instar præcipitabitur, quem probe a Corrosivo per aquam simplicem vindica. Hic precipitatus vocatur Luteus, ab aliquibus vero Magni Calcinati Paracelsi nomine intelligitur.

℞. *Merc. Lut. vel Precip. rub. parum. immisceatur* Ung. *Basilic. s. q. & extende super petiolas, quas Cancris vel Cariebus applicabis.*

Cum autem acriora Remedia in usum maximum venerunt, quorum viribus *Carcinoma* imprimis radicitus evellitur, postea Balsamicorum ope partes a tam gravi evulsione offensæ restitui & relevari debent, idcirco prioris generis prius constituam, deinde ad Balsamica festinabo.

Balsamica, quæ vulgari in usu sunt ad partes consolidandas, suo munere cunctanter nimis funguntur, ideo *Musitanus* hoc Balsamum proponit.

Balsamum.

℞. *Aloes.*
Myrrhæ & Croci ana unc. j.
F. omnium Pulvis & affunde
Sp. vini ardent. lib. j.
Stent simul per duos dies, deinde per Inclinationem, tantum, Sp. vini separa, & in vase optime clauso serva. Aspergatur Ulcus *ter vel quater in die, & consolidatum erit.*

At

Ab hoc Balsamo (prout ipse confitetur) necesse est ut dolores magni moveantur. Quapropter alia Olea, sicut *Ung. de Tutia*, ab eo commendantur. Nullum autem præponere oportet *Unguento Desiccativo Rubro*, aut *Ung. Diapompholygos*, vel huic, quod a *Johanne de Vigo* constituitur.

℞. *Ol. Rosac.* unc.ij.
Succi Plantagin. dr.vj.
Litharg. Auri & Argenti ana dr.v.
Tutiæ dr.iij.
Cerufs. dr.ij.
Plumbi usti dr.j.
M. & ducantur in Mortario plumbeo ad Unguenti consistentiam.

Quanquam vero Authores ad *Carcinomatum* curationem Remedia jamjam recensita admoverunt, tamen ex iis etiam accerrima & molestissima Venereæ Pesti satisfacere non potuerunt, quocirca Medicamina quoque Mercurialia intus adhibuerunt, quæ eodem tempore Medelam promoveant, prohibeantque, quo minus Massa sanguinis interim pollueretur. Quemadmodum autem diversa *Carcinomatum* genera a præmissa Theoria satis significata fuerint, exinde quoque, quæ sanguinem vitiant atque interna Topica desiderant, quæ vero ab externis remediis sanantur, perspicere poterimus.

Ex multa mora, quam effert *Escharoticorum* Praxis, licet colligere, quod *Carcinomata* non

tam

tam repente sanguinem corrumpunt, *Veneream-que Luem* propagant, quam plerique sibi Medici persuaserunt. Quippe quando *Escharotici* Pharmaci non est *Gonorrhææ* acrimoniam, a qua hoc Ulcusculum excitatur, penitus opprimere, sed tantum agere ut *Crusta* delabatur, palam fit acrem Contagis spiritum in sanguinis massam non manare, sed sede *Carcinomatis* prorsus contineri: præsertim quoque cum cætera Morbi Symptomata, deletis his Ulcusculis, defervescere & tandem tolli videamus. Quapropter quando hanc Curationem *Carcinomatum*, tardam licet & cunctantem, & Pharmacis Pestis acrimoniam parum subigentibus utentem, Venerea Lues raro excipiat, statuendum est idcirco *Carcinomata* haud majore jure Veneream Luem, quam *Gonorrhæam* ipsam, allatura.

At vero *Blenius* ipso tantundem agnoscit: „ si „ sales acidos (inquit ille) altius, quando viru„ lenta Gonorrhœa progignitur, in corpus „ penetrasse, quam Ulcera Venerea & Carci„ nomata excitantur, supponamus, tum pro„ fecto intelligi potest, Morbi Gallici peri„ culum multo certius a Gonorrhœa, quam a „ Carcinomatibus, procreari. Hæc itaque res extra aleam omnem dubitandi ponitur, & ad D. *Blenii* observationem accurati quadrat: Istius autem causa ex iis, quæ supra disputavimus, facillime repetitur. Sed quidem Hypothesis, quam secutus est, coegit Hominem, ut sententiam amplecteretur sui ipsius Experientiæ repugnantem, quod palam efficitur, si ea

tantum, quæ clausulam jam citatam excipiunt verba consulamus.

Sed ne in tarda hac & molesta Methodo curandi nimis diu immorari videar, jam aliam longe commodiorem proferre propero, quæ brevi tempore, fere nullo doloris Inflammationisve aut Amputationis periculo, conficit *Carcinomata*. Accedit etiam, quod hoc Remedium haud utitur adjumento alterius cujuscunque aut ad *Carcinomata* extirpanda, aut ad læsam Cutem renovandam.

Hic felix Eventus ab *Unguento* quodam producitur, quod non a spe aliqua bona, aut sola opinione, sed ab ipso fructu & continua viginti annorum Experientia commendatur. Hujus Unguenti efficacia certo respondebit votis omnibus hominum, qui nunc sunt, uti & Familiarium quorundam, quibus olim fuit impertitum Methodus, ipsius ad instar Medicamenti, brevis est & factu facillima. Hujusmodi enim *Unguentum* tantummodo est ad *Carcinomata* apponendum.

℞. *Hydrargyri q. v.*
Terebinth. Venet. q. s.
M. F. Ungu*entum.*

Prius vero quam rationem hujus *Unguenti* & defensionem suscepero, valde erit ad propositum nostrum, quo successu in aliis nonnullis iisque gravioribus Ulceribus versatum fuit, in medium proferre. Hujus generis narratio eo nomine gratior erit, quia Ulceris genus, de quo ver-

verba'sum facturus, inter Europæ gentes inauditum est.]

Hæc Historia cum Germano meo, Doctore *CoKburn*, fuit communicata, quoniam autem sui ipsius judicii, cum res mea ageretur, suspicionem habuisset, itaque de libro meo sententias alienorum primo significat, deinde ad Unguenti mei mentionem delabitur. Postquam vero candidas humanasque D. *Tho Hoy* & aliorum de meo Opere, summaque *Unguenti* mei utilitate, opiniones recensuisset, hunc in modum deinceps procedit.

„ Non possum (inquit) dicere me unquam „ ad Carcinomata Unguentum tuum applicuis„ se, sed vim ejus in Ulceribus, natura haud „ dissimilibus, & in loco periculosiori emicanti„ bus, expertus sum: *Æthiops* quidam meus Ul„ cere quodam, quod apud nos *Crab-Yanes* au„ dit, vexabatur. Hoc genus Ulcerum in pe„ dum plantas exoritur, atque labiis adeo du„ ris & callosis insignitur, ut resecari non sine „ difficultate possit. Moris erat ea Cultello „ prius præcisa cum ardente ferro, aut pulveri„ bus Causticis, quales sunt *viride Æs* & *Vi-* „ *triolum Romanum*, cassis licet plerumque co„ natibus, amburere. Ulcus Pueri mei in ea „ parte plantæ excrevit, ubi cutis erat admo„ dum callosa: cui prius resecato quum Medi„ cinam tuam admovissem, durities paucorum „ dierum spatio sensim evanuit, & pes Pueri ad „ pristinam suam mollitiem & sanitatem est re„ stitutus: Hujus Experimenti vis adeo est in promptu, ut explicatio omnis præcludatur.

Attamen autem hujus generis intentiones grex hominum valevolus invidia potius atque calumnia profequitur, quam laudibus & gratiis, quæ Inventoribus multo juftius debentur. Siquidem hi contra ipfius veritatis lucem euntes hunc in modum difputant. Nonne *Mercurius* (inquiunt) & *Terebinthina* ante in *Venerea Luis* curatione, quam hic homo extitit, verfabatur? minime inficior. At profecto in *Carcinomatum* curatione locum antea nullum habuerunt. Quod fi (ut hanc rem conficiam) vegeto dolori certa relevatio, fi medela, intra quatuor dies perfecta ei, quæ in quatuor longos menfes producitur, fi demum Penis amputationi fanitas atque integritas præferatur, tum ædepol hæc noftra curandi ratio cæteras univerfas, quæ antehac fuerunt, merito antecellit.

Exiftimatio cujufque remedii ex ufu ejus & utilitate proficifcitur: fi igitur notum aliquod & populare medicamen, cum aliis commixtum & bene præparatum, ad novum ufum & utilitatem dirigeretur, illud æque novum judicari debet, ac fi quod aliud ex plane novis & inauditis principiis de integro coagmentatum. Itaque non vereor dicere, quod vulgarium medicaminum ad novos fines & opportunitates felix accommodatio multo melius de Re Medica meretur, quam fi ignota antehac medicamenta reperiamus, quæ omnibus popularium methodorum intentionibus infervirent. Quapropter hoc Remedium non fecus novum effe & mei juris puto, quam fi plantam aliquam novam & prorfus inauditam perveftigaffem.

Quan-

Quando *Unguenti* hujus præstantiam olim vindicabam ab incommodis, quæ vel ex ejus simplicitate, vel ex antiqua principiorum, e quibus conflatur, cognitione oriri posse arbitrabar, nequaquam in mentem meam venit, me in plagiariorum numerum referendum unquam fore. Verum quando ex malevola quorundam diligentia percrebuerit rumor, viresque eundo acquisiverit, hoc meum remedium a *Fallopio* jamdudum fuisse præscriptum, quamvis modestiores quidam innuunt me illius *Unguentum* aliquantulum emendasse.

Quando, inquam, res ita se habeat, eam paulo fusius excuti & enucleari oportebit: verumtamen de eo ipso obiter mihi gratulari satis non possum, quod hoc unicum sit vitium momenti alicujus, quod toti libro nostro objectatur. At quoniam nonnulli homines haud mediocri cum solertia leviusculum hunc rumorem propagaverint, non est ut gravioribus eorum erroribus ignoscerem; sed ut hanc rem paulo acriori stylo persequamur. En verum *Unguentum* a *Cl. Fallopio* propositum.

Unguentum.

℞. *Axungiæ porcinæ* unc.ij.
Thuris.
Aloes ana dr.j.
Argenti vivi dr.ij.
Teruntur hæc in Mortatio, extincto Argento vivo, & fit Unguentum, quo inungimus.

Quisquamne vero hoc Medicamentum aut surripi a me, aut surreptum promoveri possit dicere? An quia utriusque *Unguentum* cum *Mercurio* præparetur? At certe Reprehensores nostri non credunt, quod *Mercurium* primus omnium, præsertim in Unguento, etiam ipse *Fallopius* præscripserit, cur non vero *Galeni*, vel Arabum saltem, potius quam *Fallopi* scrinia compilavi? Hi enim universi *Mercurium* in Unguentis positum commendarunt. Immo, *Unguentum* illud, quod ansam Salivationis primam præbuit, ab *Avicenna*, doctissimo *Fracastorio* teste, repetitum fuit.

Eadem profecto absurda, eadem malevola ratiocinatio *Hippocrati* quoque (si iisdem Viris placeret) omnem hujus Medicamenti laudem est tributura: *Hippocrates* enim ipsæ, & primævi Medici *Terebinthinam* (quæ Unguentum hoc nostrum proxima ingreditur) Ulceribus admoverunt.

Unde igitur hujus inventionis novitas? Idem sane sonat horum argumentatio: *Fallopius* autem nulla utitur Terebinthina. Eadem equidem argumentatio contra *Rudium* sive *Ruffum*, quem *Rhasen Pereira* appellat, valebit, qui Catapotiorum usum primus detegebat: Neque enim ille (secundum nostros homines) dignus est, qui Inventor nominetur, quoniam ex Aloe quæ antea in usu fuit, Catapotia præcipue componantur. Neque *Fallopius* Unguentum suum sibi debet vindicare, quoniam nec ille *Mercurio* utebatur primus, aut ad *Cariem* aut ad *Carcinomata*, de quibus nunc agitur, exiccanda,

da, aut ad aliud quodcunque *Venereæ Luis* Symptoma corrigendum. At vero hoc *Fallopii Unguentum* & ſuas ſpes (uti ipſe confitetur) quodammodo fefellit, & magnum ægroto, propter *Axungiam Porcinam Aloemque*, dolorem incutit; hæ vero jacturæ a meo removentur. Adde quod *Argentum Vivum* dimidiam Unguenti mei partem (illius autem ſolummodo decimam) conſtituit, & cum optimo omnium *Digeſtivo* temperatur.

Ex quibus omnibus intelligimus, vires ſinguli Remedii longe inter ſe diſpares atque diverſas exerceri. Quinetiam Thus ab *Avicenna* plane *ſpecificum* ad Tumorem omnem delendum putabatur. Quocirca eandem in Thure atque in Mercurio ſpem poſitam habuit *Fallopius*. Utrumque enim Pharmacum ejuſdem hominis authoritate(*Avicennæ* ſcilicet)nitebatur.

Atque in hoc profecto Adverſarij meam conſiſtere ſolertiam omnem dicunt, quod *Fallopii* Unguento ſupervacaneum quodque præciderim, *Mercuriique* juſtam & ſatis validam quantitatem cum Materia quadam, quæ Unguenti formam pariter & efficaciam promovet, commiſcuerim.

Verum enim vero hæc ipſa Objectio ſatis mihi honoris tribuit. Egone enim addidi aliquid ad magni *Fallopii* ſagacitatem? Unguentumne ejus hanc debitam emendationem per centum & viginti annos deſideravit? Liceat mihi igitur aſſumere, quod ego potiſſimum præclarum hoc Remedium, quod Adverſarij etiam mei per centum & viginti annos (etſi forte per di-

midium istius spatii oblivio illud sepelit) inclaruisse agnoscunt, ad justam suam & debitam perfectionem deduxerim.

Attamen autem cum alterius Medici remedio in unico tantum Pharmaco communicare, istius quoque Pharmaci quantitatem, qua ille utebatur, quintuplo majorem adhibere, vehiculumque insuper longe commodius adjungere, Inventoris profecto magis esse, quam Emendatoris, videtur. Sed hæc res penes Lectorem sit.

Tum se, tum Facultatem suam haud mediocriter offendunt Medici, qui eam ob rationem methodum curandi aliquam vituperio prosequuntur, quod popularia tantum Pharmaca usurpet. Si enim Reprehensores isti hac sua calumnia significari vellent, suam è contrario Praxin a Methodis non vulgaribus atque inauditis Pharmacis sustineri, istud quidem præ se Ferendo omnem omnium, qui per omne ævum extiterunt, *Empiricorum* arrogantiam superaverint.

Utcunque vero ridiculæ hæ animadversiones sint & prorsus dementes, calumnia nihilominus, si naturam hominum perpendamus, haud ægre hæret & propagatur. Ut tamen de ijs Pharmacis (quibus aut Praxis nova, aut Materies, novitatis speciem imposuit) plane taceam, certe intelligimus: dissimiliorem iisdem coloribus, qui a diversis pictorum manibus miscentur, pulchritudinem accidere non posse, quam eventum Pharmacis, quæ a diversorum *Medicorum* mentibus temperantur. Ve-

rum

rum quoniam quicunque vehementem calumniandi facultatem exercent, iidem homines crebro grande aliquod præ se ferre & vehementer gloriari soleant, itaque mihi semper statuendum existimavi, Remedium nullum pro *Specifico* haberi oportere, nisi quod prius ab Experimentis plurimis confirmatur, quorum quoque momenta omnia diligentissime fuerunt perpensa., hoc est; nisi vel in eodem morbo, eandemque morbi gravitate versatum fuit, vel, quando jam de optimis aliis quibuscumque Pharmacis spes nulla fuerit, id cum felici exitu adhibitum fuit.

Hæc profecto fuit imprimis Arti Medicæ fortuna fatalis, ut multa multi pollicerentur, quæ nunquam assequi potuerunt, Ita enim plurimi homines *Carcinomatibus* absque ullo usu Escharoticorum, arcanis quibusdam methodis occurrere (quod nequaquam antehac factum fuit) se promiserunt. Quoniam autem D. *Blenius* hanc *Agyrtarum* consuetudinem simul & spes vanas commode depinxit, illius verbis uti liceat. „Intra octo aut novem dies (inquit ille) „deterrima atque immanissima Carcinomata se „extincturos Agyrtarum pecus profitebitur. „Sin autem ignorantiam suam & dolos malos „experientia detectos penitus & exploratos hi „Viri videant, tum fidem ægrotis facere con„tendunt Medicinam suam omnia (quæ ex „Lue Venerea non oriuntur) Carcinomata „certo tollere, sed conditionem sanguinis adeo „depravatam vitiatamque esse, ut eorum ulcu„scula removeri prius nequeant, quam ipsa Lues re-

„ relevabitur. Ut tamen hujus Historiæ cum „ aliis, quæ nunc sunt, comparationem omittam, satis erit alteram attexere, quarum si utraque jungatur, omnes *Agyrtarum* mores exprimentur, hanc vero postremam a *Musitano* accipe. „ Infirmo, (inquit ille) suadent Fluorem „ illum utilem esse, cum Natura per eum locum virulentam materiam expurgare conetur, neque cohiberi debere, quia corpus inficere potest, & pejora eveniunt mala: Hac „ malitiosa industria , quod illi perficere nequeunt (stercoris & sanguinis eductione) per „ alios curari sub pœna majoris damni infirmis „ prohibent.

CAP. VI.

De Crystallinorum Curatione.

NAturam *Crystallinorum* (qui sunt species Cariei illius, quam *Antonius Musa*, quamque Medici Italici *Taroli* appellant) adeo fuse in præcedenti hujus Operis filo patefecimus , ut eorum Remedia jam nullo cum negotio indicare possimus; præsertim si Nobiscum reputemus, ea à contusione parti cuidam corporis illata, quæ ingenti humorum Affluxui & Gangrænæ valde subjicitur, excitari. Qua de causa quicquid applicatur satis Stypiticum esse debet, ut hasce molles Vesiculas contraheret , neque vero vehementer admodum Adstringens , nisi forte, liquoribus loci contusi interim condensatis, Gangræna gravis cieatur.

At-

Atque demum, ut uno verbo rem conficiam, adstringentia, quibus utimur, fomenta ita spirituosis pharmacis animare oportet, ut periculosus iste scopulus devitetur.

Felix, eventus, quem ex continua Experientia hæc Praxis recipit, maximam fidem facit Theoriæ, quæ superius fuit constituta: ab ea enim intelleximus, *Crystallinos* nullo modo a *Gonorrhœa*, sed ab ipso coitu, præcipue vero quando adsint conditiones ibi memoratæ, proficisci. E contra vero alterius cujuscunque generis remedia aut vires cassas aut cunctantes saltem & tardissimas exercet. D. *Blenii* Experientia ad hanc Doctrinam exquisite quadrat. ,, Aquei hi Tumores (ait ille) tantam aliquan- ,, do malorum cohortem secum ducunt, ut a ,, quibusdam pro Symptomatibus Venereæ ,, Luis, atque etiam pro Lue ipsa haberentur. ,, Hi itaque homines in eo elaborarunt, ut a ,, Purgativis, Sudorificis & vehementer Diure- ,, ticis, a Cinnabari fumis, & Emplastris Un- ,, guentisque Mercurialibus, & ab universis de- ,, mum Pharmacis, quæ ad morbum Gallicum ,, adhibentur, Crystallinos exiccarent; in hoc ,, autem tota via errarunt; quoniam hæc aquea ,, Tubercula a Peste Gallica nequaquam pen- ,, dent. Illud enim compertum habemus, Me- ,, dicamina, quæ in vulgari usu sunt, rem suam ,, haud tam brevi tempore, quam Tumores ,, aquei postulant, efficere. Hi enim Tumo- ,, res adeo importuni sunt, ut in trium aut ,, quatuor dierum spatio, nisi a remediis Topi- ,, cis statim subigantur, ad maturitatem suam ,, adolescant.

Hæc

ministrat, ut Aqua (quod fieri illa ratione prorsus nequit) discuteretur, palam efficitur D. *Blenium* minus bene uti Experientia sua, *Crystallinosque* a Topicis tantum Remediis (nulla *Carcinomatis* aut *Gonorrhœæ* aut *Venereæ Luis* ratione habita) ad medelam perduci.

Crystallini quidem a plurimis hominibus inter deterrima *Gonorrhœæ* Symptomata plerumque numerantur, quanquam autem neque Experientia mea, nec opinio, quam de illorum curatione habeo, mihi satis unquam argumenti fuit, ut tantam eorum atrocitatem suspicarer: spero tamen, ut aliorum praxis (quæ meam potius confirmat quam diluit sententiam) hanc dissentiendi libertatem sit mihi concessura. Attamen autem ne inter varias opinionum diversitates res ipsa excidat, & medelam desideret, sequentes Methodos, quæ magis in deliciis sunt, proponendas puto.

Atque equidem, si *Musitano* fides sit, *Tabaci* spiritus gravissimo huic malo duntaxat satis occurrit, qui ab eo itaque in hunc modum præparatur.

℞. *Tabaci Foliorum viridium q. v.*
Infund. vino Malvatico.
Tinctura utatur sine Destillatione.

Crystallini hac Tinctura, a *Mercurio Præcipitato* prius castigata, sunt quinquies ad plurimum attingendi. Æquum autem erit, ut ægroto jacenti admoveatur, ne forte ob dolorum insultus & vehamentem Tincturæ vim spasmis op-

oppressus decidat. Sin autem *Cryſtallini* tam graves revera essent, quam hic Medicus asseverat, aut tam immane remedium postulassent, tum profecto inter pessima *Gonorrhææ* aut *Venereæ Luis* Symptomata jure optimo numerantur. Verum quidem D. *Blenius* & complures alii nihil vident, quod a *Cryſtallinis* tantopere metuatur: licet ille etiam majoris periculi, quam quod aut res ipsa, aut Experientia ejus unquam denunciavit, terrore commoveatur. Intelligebat enim Pharmaca desiccantia, aut discutientia ad *Cryſtallinorum* medelam satis valere. Quocirca Spiritum vini Camphoratum, Pastam quoque quandam ex Lomento & aqua Tiliæ, & Sale Armoniaco conflatam commendat, immo quoque ad Adstringentia devenit, qualia sunt Albumina pulvere Sympathetico & Alumine temperata.

Quandoquidem vero supra ostendimus, tepida Medicamina a contusione postulari, quo melius Liquores discuti & fluitare poterint, idcirco Adstringentia & Desiccantia Pharmaca, quibus nonnulli ad Liquorem absorbendum utuntur, multum plerumque detrimenti afferunt. *Gangræna* enim, quæ omnibus magnis contusionibus ab istiusmodi Medicaminibus tractatis accidit, exinde sequeretur.

Quapropter quicquid applicatur, dum contra contusionem potissimum dirigitur, Stypticum quoque aliquid & mediocriter Adstringens afferre debet.

℞. Aq.

℞. *Aq. Calc.* unc. iij.
Sp. vini gallici unc. ij.
M. & foveatur pars affecta tepide quater vel quinquies in die.

℞. *Folior. Absynth. M.* j.
Flor. Chamemæl.
Sambuci ana M. ß,
Coq. in Aq. Calc. lib. jß. *ad* un ter. *consumptionē. Colaturæ per expressionem factæ add. Spir. vini* unc. vj.

Quando autem, quod de parte contusa amplius metuatur, nihil habeamus, tum ad prædicta medicamina paulo fortiora Adstringentia addendi cumque iis *Romanum Vitriolum* aut *Aquam Ophthalmicam Sapphyrinam* commiscendi locus datur. Ita enim curatio absque ulla *Mercurii* mixtura & absque ope internæ medicinæ conficietur. Quando autem neque ipse Tabaci Spiritus, neque atrox cæterorum fortium Remediorum vis & vehementia, dum *Crystallinos* extirpat, *Veneream Luem* tollere jure supponatur, Idcirco Experientia haud satis Argumenti adhuc nobis fecit, ut illos a *Lue* concitari judicemus: quippe quod neque ex natura *Crystallinorum*, nec Curandi ratione ullatenus efficitur, ex quibus omnibus manifesto cogitur Doctrina, quam supra proposuimus, *Chystailinos* scilicet nequaquam a Contage, sed ex certis *Coitus* conditionibus exoriri.

CAP.

CAP. VII.

De Curatione Phimoſeos & Periphimoſeos.

IN Eorum equidem ſententiam ego tranſire non poſſum, qui putant naturalem illam ineptitudinem, qua Præputium ægre ſuper Glandem retrolabitur, *Phinum* aut *Phimoſiam* ullo modo denotare. Siquidem Præputium protrudi atque retrahi poteſt, ſemoto omni periculo *Strangulationis*. Quandocunque autem Præputii Strangulatio dolores moveat, aut Inflammationem & humorum affluxum cogat, tum profecto *Phimoſeos* & *Periphimoſeos* Symptomata omne noſtrum ſtudium & diligentiam poſtulant. Hæc præternaturalis Præputii ineptitudo, ex qua fit, ut ſuper Glandem retro-citroque moveri abſque multa moleſtia non poſſit, a *Carcinomatibus* ibidem genitis, & ſpiſſitudinem glomerantibus, proficiſcitur. Supra enim exemplo ſignificavimus, a Variolarum cruſtis talem fere ſpiſſitudinem & *Phimoſin* poſſe, qualis a *Carcinomatibus* & *Cryſtallinis* progignitur, induci. Quas ob cauſas haud minorem artem & Medicinam *Cryſtallini* & *Carcinomata*, quam Præputium ipſum, deſiderant. Illud ſane verum eſt, craſſitiem præputii primo noſtro ſtudio indigere, ut, illa paulo ſubacta, ad ejus cauſam (nimirum *Carcinomata*) facilior via muniatur.

Deinde vero ſola *Carcinomatum* & *Cryſtallinorum*

norum curatio præstare potest, ne crassities futura metuatur. Qua ratione *Crystallinorum Carcinomatumque* medelam assequi possumus, in duobus Capitibus proximè præcedentibus fuit significatum. *Phimosis* vero & *Periphimosis* iis tantummodo medicaminibus sese submittunt, quæ Humores discutiunt, mitigantque Inflammationem, aut a vehementibus quibusdam *Suppurativis* juvarunt, quæ humores quam ocyssime foras projiciunt. Utroque enim modo Præputium ad mollitiem flexum sua munia tam certe & procliviter administrabit, ut unquam necesse sit ad gravissimam illam Præputii dissecandi operationem confugere.

Hæ indicationes, si Medicorum praxin consulamus, Theoriam aliquam supponunt, ad Meam vero solam vere referuntur. Illud enim pro explorato habemus, quod sicut ex Glandis & Præputii *Carcinomatibus Phimosis* & *Periphimosis* oriantur, ita quoque si Ulcuscula ita e medio auferantur, Præputii ineptitudo cito relevabitur. Ab his profecto rationibus *Phimosis* non tantum matùrius, sed sine ulla ope Fomentorum aut Incisuræ periculo ad medelam perducitur. Hæc autem curandi Methodus Medicos adhuc clam fuit, licet in Praxin deduci facili cum negotio potuerit. Verumtamen ne in his rebus nimis diu immorari videar, ad alias quasdam Medicorum præceptiones progredior, quæ nullo consilio, nulla prorsus Theoria, aut a Natura aut a Symptomatibus *Carcinomatum* deducenda, suffulciuntur.

Nonnulli enim ventrem infimum & pubem

aqua frigida aspergi volunt, dum manus aqua etiam frigida madefacta Præputium interim reducere connitatur. Aliis nimirum placet, humorem a Præputio distillantem, *Spongiola* aut *Viburni medulla*, aut Radicibus *Viridis Gentianæ* inter Glandem & præputium insinuatis, absorbere. Cum autem prior Methodus erectionem duntaxat Penis compescere, *Phimosin* vero nequaquam corrigere aut prohibere possit, tum posterior falsa Hypothesi innitatur (aqueos scilicet Humores in Præputio congestos ab applicationibus jamjam memoratis penitus desiccari posse,) itaque non mirum est, quod omnis spes in hujusmodi conatibus posita pereat prorsus & præcidatur. E regione profecto Humor, qui inter applicationem Fomentorum imbibitur, partes distendit, facitque, ut dolores & liquorum affluxus ali potius atque intendi potius, quam remitti videantur.

Pharmaca.

℞. *Folior. Dulcamaræ M.* IV.
Semin. Lini pulverati unc IV.
Decoq. in vino Moscato, Cretico. vel Larido porcino ad Cataplasmatis Consistentiam, quod applica.

℞. *Radic. Bryoniæ albæ magnæ, bene nutritæ, & in Taleolas sectæ* lib.ß.
Frig. in Sartagine, quousque contabescat. Cola, & adde
Tereb. Abietis lib.ß.
Ceræ unc.ij.
M.F.Ung. viscidum.

℞. Ra-

℞. *Radic. Alth.*
Lilior. albor. ana unc. iij.
Coq. in Aqua communi. Pistentur, & trajiciantur per setaceum; dein adde
Capitum Alliorum sub Cineribus coctorum unc. iij.
Ol. Lilior. & pinguedinis Anseris & Anatis ana unc. jß.
Farinæ Semin. Lini q. s.
M. F. Cataplasma.

℞. *Mucilagin. Altheæ.*
Fænugræci.
Ficuum Pinguium ana unc. iij.
Ol. Lilior. & Chamæmel. ana unc. j.
Pinguedinis Anseris & Axungiæ porcinæ ana unc. ß.
Terebinth. venet. unc. jß.
Ammoniaci & Galbani Aceto solutorum ana dr. j.
Ceræ novæ q. s.
M. F. Ceratum instar Diachyli magni.

℞. *Radic. Alth.*
Lilior. albor. ana unc. j.
Folior. Malv.
Mercurial. ana M. j.
Coquant. ad mollitiem; quibus contusis adde
Farinę Tritici.
Hordei ana unc. jß.
Butyri rec.
Pinguedin. Gallinę ana unc. ij.
Ol. Chamęmel. q. s.
M. F. Cataplaspa tepide imponendum

Alia quamplurima Fomentorum & Cataplasmatum specimina addi possunt. Cum autem complura ad rem præsentem accommodata in aliis hujus Tractatus locis perstrinxerim, nolo ea jam reponere, sed prudentiæ Medici relinquo.

Remedia, quæ modo proposuimus, hos Tumores aut discutient, aut frangent agentque, ut, *Meliceridis* ad instar, brevi tempore effluerent, neque gravem incisuræ operationem unquam desiderarent. Nihil profecto est quod intersit aut differat *Phimosis* Fœminarum a Virili, quando ex Venerea causa utraque oriatur. In *Phimosi* enim Marium fit, ut neque Glans detegi, nec Præputium ulla arte retrahi queat: in Muliebri vero, Vagina prorsus obseratur; nec introitus ullus conceditur. Prior a Præputii crassitudine, altera vero a Caruncularum intumescentia, gravique Sphincteris & cæterarum partium, quæ ad Vaginæ orificium sunt, Inflammationibus plane proficiscuntur. Mirabiles vero hæ strages a Carcinomatibus, quæ in Carunculis insident, sicut *Phimosis* Virorum ab iis, quæ Glandem & præputium divexant, eduntur. Quapropter ad *Phimosin* Mulierum Fomenta emollientia applicemus, neque necesse est, ut remedia, quæ ad Carcinomatum curationem præcipue spectant, negligere debeamus. Verum hæc omnia jamjam satis enucleavimus, quando de *Phimosi* Marium ageretur.

F I N I S.

ELEN-

ELENCHUS
RERUM PRAECIPUARUM,
quæ in unoquoque Capite continentur.

Quo-

C A P. VI. Pag. 53.

C A P. VII. Pag. 61.

PARS

PARS SECUNDA.

CAP. I. Pag. 79.

CAP. II. Pag. 86.

SECT. I. Pag. 93.

SECT. II. Pag. 100.

SECT.

S E C T. III. Pag. 109.

S E C T. IV. Pag. 114.

Hinc

C A P. VI. Pag. 154.

CAP. VII. Pag. 160.

F I N I S.

